

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
REKREASYON ANABİLİM DALI
REKREASYON PROGRAMI

YELKEN VE RÜZGÂR SÖRFÜ YAPAN BİREYLERİN SERBEST ZAMAN
MOTİVASYONU VE HEYECAN ARAYIŞLARI

Saygın TARCAN

Danışman
Doç. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ

Manisa 2019

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
REKREASYON ANABİLİM DALI
REKREASYON PROGRAMI

YELKEN VE RÜZGÂR SÖRFÜ YAPAN BİREYLERİN SERBEST ZAMAN
MOTİVASYONU VE HEYECAN ARAYIŞLARI

Saygın TARCAN

Danışman
Doç. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ

MANİSA-2018

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

	T.C. MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu	FRYL-031
	YÜKSEK LİSANS EĞİTİMİ FORMLARI Tez Savunma Sınavı Tutanağı	Yayınlanma Tarihi	26/03/2018
		Revizyon No/Tarih	2/23/03/2018
		Sayfa	1/1

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 21.05.2019 tarih ve 17/Ek-20 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 9. Maddesi gereğince Enstitümüz Rekreasyon Anabilim Dalı Rekreasyon Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Sayın TARCAN'ın "Yelken Ve Rüzgar Sörfü Yapan Bireylerin Serbest Zaman Motivasyonu Ve Heyecan Arayışları" konulu tezi incelenmiş ve aday 11.06.2019 tarihinde saat 11:00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra ... dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna OY BİRLİĞİ
DÜZELTME yapılmasına * OY ÇOKLUĞU
RED edilmesine ** ile karar verilmiştir.

BAŞKAN
Doç. Dr. Recep Çerem
ÜYE
Doç. Dr. Harun Kaya Çiğdem
ÜYE
Doç. Dr. Mustafa Murat Özmaoğlu

Evet **Havir**

Tez, burs, ödül veya Teşvik programına (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.

Tez, mutlaka basılmalıdır.

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

+

Tez, basımı gereksizdir.

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir. İkinci tez savunma sınavında da başarısız olan öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir.

** Bu halde adayın Enstitü ile ilişkisi kesilir.

Hazırlayan Enstitü Sekreteri	Onaylayan Enstitü Müdürü
---------------------------------	-----------------------------

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Yelken ve Rüzgâr Sörfü Yapan Bireylerin Serbest Zaman Motivasyonu ve Heyecan Arayışları” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

11/06/2019

Saygın TARCAN

YÖK VERİ GİRİŞ FORMU

ÖZET

Bu araştırmanın amacı yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının serbest zaman motivasyonları ve heyecan arayışlarının incelenmesidir. Araştırmanın evrenini Türkiye Yelken Federasyonu onaylı yelken sporları merkezlerinde, yelken ve rüzgâr sörfü etkinliğine katılan farklı kademelerdeki katılımcılar, örneklem grubunu ise yaşları 18 ila 42 arasında değişkenlik gösteren 218 kadın, 399 erkek katılımcı toplamda 617 yelken ve rüzgâr sörfü katılımcısı oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, giriş bölümüne demografik değişkenlerin sorgulandığı kişisel bilgi alanı eklenmiş ve katılımcıların bilgilerini rahatça aktarabileceği şekilde dizayn edilmiştir. Pelletier vd., (1989) tarafından geliştirilen Serbest Zaman Motivasyon Ölçeği (SZMÖ), Zuckerman (1994) tarafından geliştirilen Heyecan Arama Ölçeği (HAÖ) olarak kullanılmıştır. üç ayrı ölçme aracı bir araya getirilerek bütünlük bir anket formu oluşturulmuştur.

Ölçüm araçlarından elde edilen veriler istatistik analizleri yapılmak üzere elektronik ortamdaki istatistik paket programına aktarılmıştır. Verilerin istatistiksel gösterimi olarak tanımlayıcı istatistik ve frekans analizleri yapılmıştır. Kolayda örnekleme yöntemine göre elde edilen verilerin analizinde istatistiki yöntem olarak; frekans, aritmetik ortalama, standart sapma; bağımsız örneklem için t testi, tek faktörlü MANOVA, ANOVA ve Pearson Korelasyon testleri kullanılmıştır. Verilerin parametrik testlerin ön şartlarını sağlayıp sağlamadığına Skewness ve Kurtosis (verilerin normal dağılım durumu) değerleri ve Levene (varyansların eşitliği) testi sonuçları incelenerek karar verilmiştir. Ölçeklerin güvenilirliklerini belirlemek için de Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde ve yorumlarda, $p < .05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının heyecan arama düzeyleri ve serbest zaman motivasyonlarına bağlı olarak cinsiyet, branş, refah düzeyi, branş düzeyi ve yılda harcanan gün sayısı değişkenlerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bununla birlikte, yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının serbest zaman motivasyonları ile heyecan arayışları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Serbest zaman, rekreasyon, macera rekreasyonu, serbest zaman motivasyonu, heyecan arama, yelken, rüzgâr sörfü.

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the leisure motivation and sensation seeking of the participants of sailing and windsurf. The population of the study consists of participants in different levels of participation in sailing and windsurf activities in sailing sports centers which are assured by Sailing Federation of Turkey, the sample consists of sailing and windsurf participants ranging between 18 and 42, 617 in total number 218 of which are female and 399 of which are male. The data collection tools used in the study are Leisure Motivation Scale (LMS) developed by Pelletier et.al. (1989) and Sensation Seeking Scale (SSS-V) developed by Zuckerman (1994) and Demographic Information form developed by the researcher. These three measurement tools were combined in for survey form.

The data obtained from the measurement tools were transferred to the electronic statistics package program in order to analyze them. For the statistical display of data, descriptive statistics and frequency analyses were done. In the analysis of the data obtained via convenience sampling method, as statistical method, arithmetic mean, standard deviation; and for the independent samples, t-test, one-way MANOVA, ANOVA and Pearson Correlation tests were used. In order to determine if the data meet the prerequisite of parametric tests, Skewness and Kurtosis, and Levene testes were carried out. In order to determine the reliability of the scales, Cronbach Alpha coefficients were measured. In the statistical analysis and comments, $p < .05$ significance level was taken into consideration.

In the light the results obtained, significant differences were found in gender, branch, welfare level, branch level and the number of days spent in a year according to sensation seeking level and leisure motivation levels of sailing and windsurf participants. Along with this, a statistically significant correlation between leisure motivation and sensation seeking of the sailing and windsurf participants was found.

Keywords: Leisure, recreation, adventure recreation, leisure motivation, sensation seeking, sailing, windsurf.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın hayat bulmasında gerek gürüő ve yönlendirmeleriyle gerekse de sabır ve desteğiyle yanımda olan, bilgi ve tecrübesini esirgemeyen, her zaman en iyisini yapabileceğimi düőündüğünü bilerek sonsuz motive eden, araştırma ve araştırmacı etiğini özümseten ve uygulamamda yol gösteren danıőmanım Doç. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ'e sonsuz teşekkür ederim. Çalışmanın temellerinin atılmasında ve hayata geçirilmesinde bütün tecrübelerini benimle paylaşan, bana yol gösteren, lisans hayatım boyunca doğruları bana ileten, değerli bilgilerini yer zaman fark etmeksizin aktaran Dr. Öğrt. Üyesi Sırrı Cem DİN'e teşekkür ederim. Her zaman yanımda olarak, ideallerimin peőinden gitmemi sağlayan, araőtırmamın her aşamasını benimle birlikte aynı heyecan, stres ve yorgunlukları yaşayan, sonsuz motive etme gücünü benden esirgemeyen, başta annem Melda OKUSLU ve babam Erol TARCAN'a őükranlarımı sunarım. Benimle gece-gündüz demeden bu araştırma için çabalayan, sabır ve desteğini benden esirgemeyen can arkadaőım Mustafa DEMİRCAN'a teőekkürlerimi sunarım.

Saygın TARCAN

MANİSA, 2019

İÇİNDEKİLER LİSTESİ

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI	i
YEMİN METNİ	ii
YÖK VERİ GİRİŞ FORMU	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER LİSTESİ	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	x
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER VE GRAFİKLER LİSTESİ	xii
EKLER LİSTESİ	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
a. Araştırmanın Amacı	3
b. Araştırmanın Önemi	4
c. Problem Cümlesi	4
d. Alt Problemler	4
e. Alt Problemlere İlişkin Hipotezler	5
f. Sınırlılıklar	5
g. Sayıtlar	5
İKİNCİ BÖLÜM	6
1. GENEL BİLGİLER	6
1.1. Serbest Zaman	6
1.2. İbn-i Haldun ve Maslow'a Göre İhtiyaçları Hiyerarşisi	11
1.3. Motivasyon	12
1.4. Serbest Zaman Motivasyonu	14

1.5. Rekreasyon.....	16
1.6. Heyecan Arama	19
1.7. Macera Rekreasyonu	22
1.8. Yelken Sporları Giriş.....	25
1.8.1. Tarihsel Gelişimi	26
1.8.2. Yelken Sporları Türkiye'deki Gelişimi	27
1.8.3. Yelkenli Botlar	29
1.8.4. Çok Gövdeli Yelkenli Botlar	30
1.8.5. Tek Gövdeli Yelkenli Botlar	31
1.8.5.1. Optimist	31
1.8.5.2. Laser Sınıfı.....	31
1.8.5.3. 420 Sınıfı	32
1.8.5.4. 470 Sınıfı	32
1.8.5.5. Pirat	33
1.8.5.6. Dragon	33
1.8.5.7. Finn Sınıfı	34
1.9. Rüzgâr Sörfü	34
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	37
2. MATERYAL VE YÖNTEM.....	37
2.1. Araştırma Grubu.....	37
2.2. Veri Toplama Araçları.....	37
2.3. Kişisel Bilgi Formu	37
2.4. Serbest Zaman Motivasyon Ölçeği (SZMÖ)	38
2.5. Heyecan Arama Ölçeği (HAÖ).....	38
2.6. Verilerin Toplanması.....	39
2.7. Verilerin Analizi.....	39
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	41
3. BULGULAR	41
BEŞİNCİ BÖLÜM	50

4. TARTIŞMA VE YORUM	50
SONUÇ	59
ÖNERİLER	61
5. KAYNAKÇA	62
EKLER	76
EK 1: Etik Kurul Onay Belgesi	76
EK 2: Kişisel Bilgi Formu	78
EK 3: Serbest Zaman Motivasyonu Ölçeği	79
EK 4: Heyecan Arama Ölçeği	81

KISALTMALAR LİSTESİ

TYF	: Türkiye Yelken Federasyonu
SZMO	: Serbest Zaman Motivasyon Ölçeği
DIS	: Disinhibition
TAS	: Thrill and Adventure Seeking
ES	: Experience Seeking
BS	: Boredom Susceptibility
(SSS-V)	: Sensation Seeking Scale-V
HAÖ	: Heyecan Arama Ölçeği
İYK	: İstanbul Yelken Kulübü
IYRU	: International Yacht Racing Union
ISAF	: International Sailing Federation
WS	: World Sailing

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Ölçek Puanlarının Dağılımı.....	40
Tablo 2. Araştırma Grubunun Demografik Özelliklerine Göre Frekans Dağılımları.....	41
Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı.....	42
Tablo 4. Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı.....	43
Tablo 5. Katılımcıların Branş Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı	44
Tablo 6. Katılımcıların Refah Düzeyi Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı.....	45
Tablo 7. Katılımcıların Beceri Seviyesi Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı.....	46
Tablo 8. Katılımcıların Etkinliğe Yılda Harcanan Gün Sayısı Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı	47
Tablo 9. Katılımcıların Branşla İlgilenme Süresi Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı	48
Tablo 10. Heyecan Arayışı ile Serbest Zaman Motivasyon Ölçeği Arasındaki İlişki	49

ŞEKİLLER VE GRAFİKLER LİSTESİ

Şekil 1. Macera Deneyimi Paradigması	24
Şekil 2: Optimist tekne.....	31
Şekil 3: Laser tekne.....	32
Şekil 4: 420 tekne	32
Şekil 5: 470 tekne	33
Şekil 6: Pirat tekne.....	33
Şekil 7: Dragon tekne.....	34
Şekil 8: Finn tekne	34

EKLER LİSTESİ

EK 1 : Etik Kurul Onay Formu

EK 2 : Kişisel Bilgi Formu

EK 3 : Serbest Zaman Motivasyonu Ölçeği

EK 4 : Heyecan Arama Ölçeği

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Sanayileşme serbest zaman olgusunun gelişmesine neden olmuştur. Bireylerde serbest zaman imkânlarının artmasının olumlu taraflarının yanı sıra; kentlere gelen bireylerin çok olmasının şehir içi doğal alanların ve çevresel faktörlerin azalmasında etkisi görülmektedir ve her geçen gün toplumların geleceklerini ciddi olarak etkilemektedir. Yukarıda bahsettiğimiz sanayileşmenin sonucu olan teknolojik gelişmeler bireylerin çalışma saatlerini azaltıp eğitim ve gelir düzeylerinin artırması serbest zamanlarda rekreasyonel etkinliklere olan talebin oluşmasına ve artmasına sebep olmuştur. Rekreasyonel etkinliklerin bireyler üzerindeki öğrenmek, keşfetmek ve araştırma etkileri bireylerin fizyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan olumlu etkilerde bulunup bireylere rutinden kaçabilme olanağı sağladığı için bireyin kendine olan güvenlerini arttırmakta hayat boyu kazanımlarını arttırmaktadır. Örneğin kentlerdeki yeşil veya doğal alanlar hızlı yapılaşmayla birlikte her geçen gün daha da azalmaktadır (Gürbüz, 2006). Yaşanan gelişmelere paralel olarak serbest zamanın kişisel ve toplumsal mutluluk yaratacak şekilde kullanılması bir ihtiyaç haline gelmiştir (Ardahan ve Yerlisu Lapa, 2011; Akoğlan, vd, 2012).

Kişinin işten artan zamanı, fiziksel ihtiyaçlarının dışında kalan ve kendi hür iradesiyle harcayabileceği, arzu ettiği zaman olarak ifade edilen (Ragheb ve Tate, 1993; Gürbüz, 2006; Kılbaş, 2010) serbest zaman, kişinin kendini gerçekleştirebildiği ve sağlıklı ruh haline kavuştuğu zaman olarak da ele alınmaktadır (Balcı vd., 2003). Bireylerin kişisel tatmin ve gönüllülük esasına dayanarak katıldıkları serbest zaman etkinlikleri; dinlenme, sağlıklı olma, heyecan duyma, uzaklaşma, farklı yaşantılar elde etme, beraber olma gibi birçok amaçla, açık veya kapalı alanlarda katılım sağladığı rekreasyonel faaliyetler olarak ele alınabilir (Güngörmüş, 2007; Sevil, 2012). Bireylerin serbest zamanları değerlendirmek amacı ile katıldıkları bu etkinlikler “rekreasyon” olarak tanımlanmaktadır (Balcı ve İlhan 2006; Güngörmüş 2007).

Kentsel alanlarda yaşayanların, stresli kent yaşamının sıkıcılığı ve bunalımından kaçma arzusu rekreasyon faaliyetlerine katılımı etkileyen diğer önemli faktörlerdir (Sağcan, 1986). Bu olumsuzluklardan kurtulmak amacıyla bireylerin

şehirden uzak ve açık alanlarda gerçekleştirebilecekleri rekreasyonel aktivitelere yöneldiği düşünülmektedir. Bu durumda insanlar, açık alan rekreasyona ulaşmak amacıyla, bir parçası olduğu ancak koparıldığı doğaya geçici de olsa dönmenin yollarını aramaktadır. Özellikle doğal alanlarda yapılacak etkinlikler yoluyla elde edilecek faydalar kent yaşamının getirmiş olduğu olumsuzlukları azaltmak için bireylere fırsatlar sunmaktadır. Bu sayede doğal alanlar farklı birçok rekreatif etkinliklerin yapılabileceği yerler olarak karşımıza çıkmaktadır (Ocak, 2006; Ardahan ve Yerlisu Lapa, 2011).

Bu gelişmeler ışığında, bireylerin neden serbest zaman etkinliklerine, açık alan etkinliklerine ve doğa sporları yaptığı bilim adamlarının ilgisini çekmektedir (Crandall, 1980). Serbest zaman aktivitelerine katılım gerekçelerini bireyin kişiliği ve bireyin içinde bulunduğu durumun sebep olduğunu ileri sürerken, çevresel uyarıcılarla kişiliğin etkileşimi ile bir davranışın ortaya çıktığını savunmuştur. Birçok araştırmacı tarafından bireyi neyin harekete geçirdiği sorgulanmış ve elde edilen sonuçlar ihtiyaçlar ve motivasyonel unsurlar olarak gruplanmıştır (Levy, 1979).

İnsanların seçtikleri faaliyetler motivasyonlarına ve motivasyon düzeylerine bağlıdır (Tinsley ve Kaas, 1978). Bireylerin yapmakta oldukları aktiviteleri devam ettirmelerinin çeşitli nedenleri vardır ve güdülenme de bunlardan biridir. Güdü; davranışı harekete geçiren güç olarak tanımlanmaktadır (Deci ve Ryan, 1985). Bununla beraber Carroll ve Alexandris'e (1997) göre, motivasyon kelimesini kişiyi bir davranışı yapmaya yönlendiren içsel ve dışsal uyarıcılar olarak tanımlamaktadır.

İçsel motivasyonu genel olarak bir aktiviteye tamamen alınacak zevk ve tatmin için katılmak olarak da ifade etmektedir (Deci ve Ryan, 1985). Dışsal motivasyon, kişinin çevreden gelen bir pekiştirme ya da ödüllendirme ile bir şey yapmasını ifade etmektedir, dışsal motivasyonun etkisi geçici, yapılan davranışın kalıcılığı ve yoğunluğu düşüktür (Baltaş, 2003). Motivasyonun içsel ve dışsal motivasyon dışında bir başka boyutu ise motivasyonsuzluk olarak ifade edilir. Motivasyonsuzluk harekete geçme niyetinin olmamasıdır. Yani motivasyonun yokluğudur. Motivasyonsuzluk bir aktiviteden faydalanmamak ve aktiviteyi yapacak yeterliliği hissetmemektir (Deci ve Ryan, 2000).

Bireyi bir şey yapmaya motive eden unsurun ihtiyaçlar olduğu birçok yazar tarafından kabul edilmesiyle birlikte bunu ilk savunan İbn-i Haldun'dur. Daha sonra

daha detaylı olarak ele alıp ihtiyaçları sınıflayan Maslow olmuştur. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde ihtiyaçlar iki boyutta ele alınmıştır. Birincil ihtiyaçlar; yemek, güvenlik, sıcaklık, ait olma ve iç denge iken, ikincil ihtiyaçlar; birincil ihtiyaçların dışında kalan ihtiyaçlar, başarı, bağıllık, yaratıcılık, merak, risk, egodan arınma ve benlik oluşturmadır (Ardahan ve Yerlisu Lapa, 2011). Dolayısıyla içerisinde risk barındıran eylemlerin heyecan arama davranışı ile paralellik gösterdiği söylenebilir. Zuckerman (1994), heyecan arama ile ilgili yapmış olduğu çalışmalarda heyecan aramayı; "birtakım yeni, çeşitli, karmaşık ve yüksek düzeyde heyecan arama ve deneyim elde etmek, aynı zamanda bu deneyimler uğruna fiziksel, sosyal, yasal ve finansal riskleri göze almak" olarak tanımlamıştır. Doğada gerçekleştirilen bazı spor etkinlikleri heyecan arayanlar için tatmin edici nitelikte olabilir. Rüzgâr sörfü, yelken, yelken kanat, kayak, tırmanış gibi yüksek risk ve hız içerikli etkinlikler heyecan arayanlara alışılmışın dışındaki hisleri yaşatmaktadır (Gundersheim, 1987).

Günümüzde rekreasyonun geniş kitlelere hitap etmesi ve birçok araştırmacının ilgisini çekmesi, bu alanla ilgili bilimsel çalışmaların sayısını arttırmakta, farklı rekreasyon alanları üzerine araştırmalar yapma ihtiyacını doğurmaktadır. Geniş yelpazesi sayesinde birçok amaca hizmet eden rekreasyon uğraşları arasında maceraya dayalı rekreasyona da rastlamak mümkündür. Bu tür etkinliklere katılan bireylerin motivasyonları, buna bağılı olarak heyecan arama düzeyleri ve elde ettikleri doyum düzeyleri, etkinliklere katılmayan bireylere kıyasla farklılık göstermesi beklenebilir. Bunun yanında maceraya dayalı rekreasyonun bireyin benlik tasarımı ve psikolojik gelişimi üzerinde potansiyel bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu bilgiler ışığında araştırmacının amacı yelken ve rüzgâr sörfü yapan bireylerde serbest zaman motivasyonu ve heyecan arayışlarının arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

a. Araştırmanın Amacı

Geniş yelpazesi sayesinde birçok amaca hizmet eden rekreasyon uğraşları arasında maceraya dayalı rekreasyona da rastlamak mümkündür. Bu tür etkinliklere katılan bireylerin motivasyonları, buna bağılı olarak heyecan arama düzeyleri ve elde ettikleri tatmin düzeyleri etkinliklere katılmayan bireylere kıyasla farklılık göstermesi beklenebilir. Bunun yanında maceraya dayalı rekreasyonun bireyin benlik tasarımı ve psikolojik gelişimi üzerinde potansiyel bir etkiye sahip olduğu

söylenbilir. Bu bilgiler ışığında araştırmanın amacı, yelken ve rüzgâr sörfü yapan bireylerde serbest zaman motivasyonu ve heyecan arayışlarının belirlenmesi ve arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

b. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın özgün değerleri yelken ve rüzgâr sörfü özelinde, macera rekreasyonuna yönelik ilginin artırılması altında yatan değişkenlerin saptanmasıdır. Yelken ve rüzgâr sörfü eğitiminde görev alan profesyoneller için katılımcıların tercih ettiği çevresel özellikler ve risk alma boyutunda da yararlı bilgiler sağlanması hedeflenmektedir. Bu sebeple çalışmada, yelken ve rüzgâr sörfü yapan bireylerin serbest motivasyonlarının heyecan arayışı düzeyleri üzerine olan etkisinin araştırılması amacıyla literatüre katkı sağlaması beklenmektedir. Araştırmadan elde edilecek bulguların, yelken sporları federasyonuna yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmadan elde edilecek bilimsel bulguların yelken ve rüzgâr sörfü ile ilgili sektörel gelişime yol gösterici olması beklenmektedir. Diğer macera rekreasyonu alanlarında olduğu gibi yelken ve rüzgâr sörfüne olan ilginin artması, katılımcı düzeyinde motivasyon ve heyecan arayışı ilişkisinin ortaya konması sağlıklı bir sektörel büyümeye yeni açılımlar kazandırabileceği düşünülmektedir.

c. Problem Cümlesi

Yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının serbest zaman motivasyonlarının heyecan arayışları üzerine etkisi var mıdır?

d. Alt Problemler

1. Katılımcıların heyecan arama düzeyleri arasında demografik özelliklerine ilişkin fark var mıdır?
2. Katılımcıların serbest zaman motivasyonları arasında demografik özelliklerine ilişkin fark var mıdır?
3. Katılımcıların heyecan arama düzeyleri ile serbest zaman motivasyonları arasında ilişki var mıdır?

e. Alt Problemlere İlişkin Hipotezler

H(1): Katılımcıların heyecan arama düzeyleri arasında demografik özelliklerine ilişkin fark olacaktır.

H(2): Katılımcıların serbest zaman motivasyonları arasında demografik özelliklerine ilişkin fark olacaktır.

H(3): Katılımcıların heyecan arama düzeyleri ile serbest zaman motivasyonları arasında ilişki olacaktır.

f. Sınırlılıklar

Bu çalışma Türkiye’de yelken ve rüzgâr sörfü yapan bireylerle sınırlıdır. Araştırma süreci Mayıs 2018 – Aralık 2018 tarihlerini kapsamaktadır.

g. Sayıtlar

Araştırma sürecinde toplanan tüm veriler gerçeği yansıtmaktadır. Literatürde sıklıkla birbirinin yerine kullanılan boş zaman ve serbest zaman kavramı eş anlamlı kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Serbest Zaman

Serbest zamanın, “zaman kavramı” içerisinde yer aldığı (Gürbüz, 2006) bilgisi ışığında; zamanın net bir şekilde belirtilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ancak, zaman ifadesinin göreceli ve kişiden kişiye değişiklikler gösterdiği ve bireyler açısından farklı anlamlar yüklendiği görülmektedir. Tanımlamaların farklı olmasındaki temel sebepte; birçok araştırmacının bu kavramı değişik perspektiflerde yorumladıkları (Güngörmüş, 2007) gözlemlenmiştir.

Örneğin zaman; “iş veya oluşumun içerisinde geçen, geçeceği veya geçmekte olduğu süre” olarak tanımlanmıştır. Nitelikleri ise, “ödünc alınamadan, kiralanamadan, satın alınamadan, çoğaltılamadan, depo edilemeyen, tasarruf edilemeyen, kullanılarak tüketilen, planlı kullanılmadığı takdirde boşa geçirilerek kaybedilen” olarak belirtilmiştir (Hacıoğlu vd., 2003; Güngörmüş, 2007; Hazar, 2014). Başka bir tanıma göre ise, “hareket ve oluşu çevreleyen, varoluşun içinde cereyan ettiği kozmik süreç” (Demir ve Acar, 2005) olarak ifade edilmiştir.

Zamanın bölümlere ayrılması serbest zaman kavramının zaman bölümlerinin hangi kısmında bulunduğunu anlamamızda bize yardımcı olacaktır. Zamanı kategorize ettiğimizde, bu zaman dilimi, uyku, yemek yeme, vücut bakımı gibi fizyolojik ihtiyaçlarımızı karşıladığımız zaman çalışma zorunluluğu olan iş zamanı ve günlük hayat içinde diğer zorunlu işler için ayrılan işler sonrasında eğlence, spor için artan zamanı ifade etmektedir (Kemp ve Pearson, 1997). Yani iş ve serbest zaman kavramları zıt anlamlı kavramlar olarak kabul edilseler de, kavramların geçmişte olduğu gibi günümüzde de insan yaşamının ayrılmaz iki parçasını oluşturması nedeniyle aralarındaki sıkı bir ilişkiden söz etmek mümkün olmaktadır. Bu açıdan zaman, kullanıma yönelik çeşitli kısımlara ayrılabilir (Çoruh, 2013). Zaman kavramı adına literatürde çeşitli gruplamalar yapıldığı görülmektedir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde Garzia zamanı;

- Çalışma zamanı,
- Çalışmaya bağlı etkinliklere ayrılan zaman,

- Yaşamın devam etmesini sağlayacak etkinlikler
- Serbest zaman

olarak açıklarken, Megyeri de:

- Temel ihtiyaçların giderilmesine ayrılan zaman (uyku, temizlik, giyinme, yemek yemek vb.),
- Çalışma ve buna bağlı etkinlikler ve görevler için ayrılan zaman (iş, yolculuk, ödev, öğrenim için geçen süre vb.),
- Serbest etkinliklere ayrılan zaman (eğlence, spor, dinlenme vb.),
- Diğer etkinliklere ayrılan zaman,

olarak gruplama yapmıştır (Gökmen, 1985).

Bu ifadelerden ışığında serbest zamanı üç temel başlık içerisinde göstermemiz mümkündür:

- Fizyolojik ihtiyaçlara yönelik (nefes almak, besin tüketme-içme, uyku, vücut temizliği) durumlar için harcanan zaman,
- Çalışma dışındaki zorunluluklara, bir başka ifade ile yarı serbest zamana (ev işleri, alışveriş, bahçe temizliği) yönelik harcanan zaman,
- Serbest zaman; bireyin serbestçe geçirdiği zaman

olarak ifade edilebilir (Kır, 2007).

Yapılan araştırmalarda serbest zaman bireylerin işinden arta kalan özgür zamanda yer alan ve bireyin her türlü bağımlılığından kurtularak, özgür biçimde kullandığı zaman dilimini anlatır (Kılbaş, 2010).

Etimolojik olarak serbest zaman kavramı, İngilizce “leisure” kelimesinden türemiş, Latince “licere” kelimesiyle bilinirken, Latince “izinli olmak” ya da “özgür olmak” anlamlarına gelmektedir (Torkildsen, 2005). Serbest zamanın öznel bir deneyim olması dolayısıyla tanımının farklı bir kavram olduğunu ifade etmiştir. Birçok birey tarafından serbest zamanı özgür zaman olarak algılamaktadır (Müştigil,

1993). Farklı bir ifade de ise serbest zaman; bireyin özgür iradesiyle istediği şekilde harcadığı zamana karşılık gelmektedir (Bakır, 1990).

Serbest zaman kavramının üzerinde fikirbirliği olmamasının temel sebeplerinin, kavramın anlam ve algısının; sosyal, kültürel, ekonomik vb. değişkenlere göre farklılıklar gösterdiği söylenebilir. Bu yüzden toplumların gelişmişlik seviyeleri de bu kavrama yüklediği anlamlar üzerinden değişmektedir. Şöyle ki; Brezilya’da randevuya bir saat geç kalınması durumu büyük bir sorun olarak görülmezken, New York’ta randevu zamanını kısa bir süreyle kaçırılması halinde geçerli sebeplerin sunulması gerekir. Çoğu kültürde zaman esnektir, fakat bazı kültürlerde ise zamanın düzenli kullanılmaması gerginliğe sebep olabilir. Toplumların zaman kültürünü nasıl algılayıp bu kültürü kullanış şekilleri toplumların önceliklerini aynı zamanda dünya görüşlerini de göstermektedir. Bunun temel nedenlerinin başında kavramın anlamı ve uygulamaları üzerinde henüz tam bir fikir birliği olmamasıdır.

Toplumsal yaşamda önemli bir yer tutan serbest zaman, günümüzde ki toplumlarda varlığına en çok ihtiyaç duyulan bir alanı oluşturmaktadır (Çoruh, 2013). Çağdaş görüşlerin birçoğunda ise serbest zaman bir aktivite, düşünce tarzı ya da zamanın bir bölümü olarak algılanmaktadır (Beşikçi, 2016). Serbest zaman; bireyin zorlamaya maruz kalmadan, kendi kontrolünü sağladığı, özgürce seçebildiği, belirli sınırlara ve kurallara bağlı kalmadan, hoş zaman geçirme, eğlence ve mutluluk yaşadığı, deneyimsel faydalar sağladığı, fiziksel ve ruhsal olarak yenilediği ve dinlendiği zaman olarak ifade edilir (Corbin, 1970; Ragheb ve Tate, 1993). Serbest zamana sahip olabilmek, hayatı arzu ettiği şekilde yaşamayı, arzulanan şeyleri uygulamayı, kısıtlamalardan, zorlamalardan kurtulabilmiş olmayı ve olmak istediği şeyi seçebilmeyi ifade ederken, serbest zamanı değerlendirme, “iyi tercih yapma” sorumluluğunu da beraberinde getirmektedir (Torkildsen, 2005).

Sanayileşme ve şehir hayatının ortaya çıkardığı yaşam biçimine devamlı uyum sağlamak zorunda olan bireylerin, eğitim beklentilerinin artmasına yol açmış, geleneksel eğitimi ve serbest zaman eğitimini bireylerin yararına değiştirmeye zorlamıştır. Fakat gelişen dünya şartlarında insanlar pasif ve monoton yaşamlarında kendilerine özel bir zaman dilimine de ihtiyaç duymaya başlamış, bu ihtiyaç insanlara serbest zaman kavramını hatırlatmıştır (Ceyhun, 2008). Bu yüzden farklı

zaman aralıklarında kişilere ait serbest zaman olanaklarının yaratılması toplumlarda kurumsallaşmıştır. Gelişmiş ülkelerde bu süreç daha hızlı ilerlerken ülkemizde henüz istenilen seviyeye gelinememiştir. Sanayileşen toplumlarda iş ve yaşam koşullarının bireyi topluma yabancılaştırması üretim açısından son derece olumsuz bir etkidir. Bu tip olumsuzlukların giderebilmenin zemininde, serbest zaman olanakları yaratılarak, bireyin kendini yenilemesi yatmaktadır. Temel amaç, bireylerin mümkün olan seçeneklerin farkına varmasına ve doğru seçimler yapmasına destek verirken bireyin kendi hayatında hedef belirleme ve yön verme gücünü geliştirmektedir. Bu yoldan demokratik topluma katkıda bulunup topluma uyumlu tercihler yapabilir. Serbest zaman eğitiminin öncelikli amacı çok yönlü, esnek, uyumlu bir insan yetiştirmektir (Tezcan, 1994).

Nüfus artış hızının fazlalığı ve genç nüfusun yüksek miktarlarda oluşu, serbest zamanların değerlendirmesine yönelik çalışmaların önemini bir kat daha artırmaktadır. Özellikle kentlerde yaşayan gençlerin serbest zamanlarını yararlı olarak değerlendirmesi, gelecek nesiller açısından önemlidir (Önsoy, 1984; Mansuroğlu, 2002). Ayrıca serbest zaman deneyimleri, bireyin içinde bulunduğu sosyo-kültürel ortama etkin olarak katılmayı ve o ortamın gerekli kıldığı değerleri, kural ve norm sistemlerini diğerleri ile paylaşmayı, bunları doğru yorumlamayı öğrenmesine yardımcı olur. Sadece serbest zaman etkinliği seçiminde değil, serbest zamanın verimli kullanılması açısından eğitimin ve eğitim kurumlarının önemi çok büyüktür (Torkildsen, 2005). Bununla birlikte serbest zaman eğitimi nitelik ve nicelik bakımından sınıflandırılırken aklın ve bedenün üstün manevî halleri olarak görülmekte, düşünmek, erdemli olmak, sevgi, heyecan ve bilgelik gibi niteliksel özellikler aylar, haftalar ve saatlerle ifade edilmektedir (Ağaoğlu, 2002). Temel amaç, bireyin mümkün olan seçeneklerin farkına varmasına ve doğru seçimler yapmasına destek verirken bireyin kendi hayatında hedef belirleme ve yön verme gücünü geliştirmektedir. Bu yoldan demokratik topluma katkıda bulunup topluma uyumlu tercihler yapabilir. Serbest zaman eğitiminin esas amacı çok yönlü, esnek, uyumlu bir insan yetiştirmektir (Tezcan, 1994).

ABD’de üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada her beş öğrenciden birinin fazla kilolu olduğu ve bunların herhangi bir aktivite ile uğraşmadıkları ya da çok az efor sarf ettiren aktiviteleri tercih ettikleri belirlenmiştir. Bu nedenle ABD üniversitelerinin % 63’ünde öğrencilerin mezun olabilmek için bazı fiziksel aktivite

kurslarından geçmeleri istenmektedir. Bu sistemin, genel anlamda öğrencilerin davranış ve alışkanlıklarını olumlu yönde değiştirdiği saptanmıştır (Cardinal vd., 2002). Dış mekan etkinliklerine katılım fiziksel, ruhsal ve sosyal sağlığa olumlu etkileri yanında, kişinin kendine olan güven ve saygısını artırmakta, kişisel beceri, sosyal davranışlar, vücut ve kişilik gelişimi ile genel davranışları üzerinde olumlu değişikliklere yol açmaktadır (Mc Avoy, 2001). Dünyada dış mekan rekreasyon talepleri sürekli değişmektedir. Ancak bu taleplerin belirlenmesine yönelik çalışmaların sınırlı olması, konuyla ilgili eksiklerin giderilmesi önünde önemli bir engeldir.

Serbest zaman kavramının gelişimine bakıldığında, fonksiyonlarından bahsetmek konunun irdelenmesi açısından yararlı olacaktır. Serbest zaman fonksiyonları; “dinlenme”, “eğlenme” ve “gelişim” olarak ele alınmaktadır. Dinlenme fonksiyonu; Sanayi Devrimi ile birlikte çalışma saatlerinin azalmasıyla zamandan tasarruf etme, sermaye birikimi vb. kavramların yeni değerler olarak belirtildiği, serbest zamanın boşa geçen zaman ve tembellik olarak ele alındığı görülmektedir. Sanayi devriminden sonra iş gücünün azalmasıyla artan serbest zaman, yorgun olan bireyin fiziksel olarak gücünü yerine getirmesi ve kendisini yenilenmiş hissetmesiyle birlikte dinlenme fonksiyonunun yerine getirmektedir. Fakat dinlenmenin fiziksel yorgunluğu giderdiği varsayımına karşın, sinir sistemi ve ruhsal yapısını canlandıracağı gerçeği göz ardı edilmektedir (Sağcan, 1986). Gelişim fonksiyonu; rutin yaşantının etkinlikleri dışarısında bireye sosyal, kültürel değer katan içerisinde rahatlatma ve estetik barındıran aynı zamanda bireyi yenileyerek çalışma ve hayata tekrar canlı bir şekilde döndüren etkinlikler olarak değerlendirilebilir. Eğlence fonksiyonu; bireylerin, eğlence ve spora olan ilgisi 20. Yüzyılın başından itibaren giderek artmak olan akımın etkisiyle; sağlıklarına, psikolojik, duygusal ve fiziksel ruh hallerine verdikleri değer göz ardı edilemeyecek boyutlardadır (Horner ve Swarbrooke, 2005; Wang, 2008). Günümüzde bireyler, ne kadar çok serbest zaman etkinliğinde yer alırlarsa o kadar statü ve başarı sahibi görülmektedir. Eğlenceye verilen önem rutin hayat içinde de yer almaktadır. Torkildsen (2005) yaptığı çalışmada, serbest zamanlarımızda bizleri tatmin edecek anlara ihtiyaç duyduğumuzu, bu ihtiyacı da eğlenme fonksiyonuyla yerine getirdiğimizi belirtmiştir.

1.2. İbn-i Haldun ve Maslow'a Göre İhtiyaçları Hiyerarşisi

İnsanlar varoluşlarından itibaren günümüze kadar topluluklar halinde yaşamış ve hayatlarını bu şekilde sürdürmektedirler. İnsanı toplu halde yaşamaya yönlendiren başlıca neden, insanların hayatlarını sürdürme sırasında ortaya çıkan ve giderilmesi elzem ihtiyaçlarıdır. Bu sebepten ötürü insanların rahat ve mutlu şekilde yaşayabilmesi ve hayatlarını sürdürebilmeleri için bu tip ihtiyaçlarının gidermeleri gerekmektedir.

İnsanın toplumsal bir varlık olması, İbn-i Haldun'un düşüncesinin ortaya çıkışını niteler. İbn-i Haldun'un düşüncesine göre "ihtiyaç" olgusu, aslına bakılırsa "umran"ın (uygarlık) da başlangıç noktası olmakta, insanın toplumsal yönlerine hız kazandıran itici bir güç olmaktadır. Bu sebeple, umran'ın başlama noktası ile olgunlaşması ve sonucunda yok olma noktası arasındaki süreçleri "ihtiyaç" olgusunun farklı şekillerde ve oranlardaki oluşumu belirlemektedir (Donnelly ve Jack, 1995; Paine vd., 1998; Galtun, 1999). İbn-i Haldun'un düşüncesine göre umran, insanların beraber yaşamak için bir araya gelişleri ve bu yönde örgütlenmeleri sonucu meydana gelen ilişki biçimlerinin toplamıdır. Başka bir ifadeyle ise umran geniş anlamıyla toplumsal organizasyonun ve toplumsal yapının meydana getirdiği hallerin tümüdür (İbn-i Tufeyl, 1985).

İnsanlar için toplumsal yaşam kaçınılmaz bir gerekliliktir. Bazı filozoflar bu gerçeği şu şekilde ifade etmektedirler. İnsanlar doğası gereğince sosyal varlıklardır. Bu yüzden topluluk halinde ve toplum içerisinde yaşamaları kaçınılmazdır. Bu durum ise onların ifadesi ile medeniliktir. Bizim de sosyal yaşam ile (umran) kastetmek istediğimiz budur (Halil, 2004).

İbn-i Haldun'un ihtiyaçlar bilgisinin ışığında günümüzde motivasyon teorileri arasında en çok bilinen ve kullanılan aynı zamanda en çok tartışılan, Abraham Maslow tarafından ortaya konulan ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramıdır.

Maslow tarafından geliştirilen, insanların ihtiyaçlarının bir hiyerarşi gösterdiğini belirten kurama göre, insanların ihtiyaçlarının zemininde yeme, içme, barınma gibi "fizyolojik ihtiyaçlar" yatmaktadır. İkinci sıradaki ihtiyacı ise "güvenlik ihtiyacıdır". Birey, yeme içme, barınma gibi ihtiyaçlarını gidermesinin ardından, korku ve baskıdan uzak güvenlik içerisinde ve hayatının gelecek dönemlerini garanti

altında geçireceği bir düzen ister. Bunu elde ettikten sonra ise “bağlılık ve sevgi ihtiyaçları” meydana gelir. Bu aşamada da insan hem sevme hem de sevilme gereksinimi duymaktadır. Sevgi ve bağlılığı elde etmesinin ardından dördüncü aşama olan, “saygınlık ihtiyacı” oluşmaktadır. Bu duruma gelen birey, statü sahibi olmayı, ilgi ve saygı görmeyi beklemektedir. Bunu elde etmenin ardından ise “kendini geliştirme ihtiyacı” ortaya çıkar. Bu son aşamada ise birey, bütün yeteneklerini ve imkanlarını dahil ederek kendisini gerçekleştirdiği duygusunu hissetmeye başlar. Maslow’a göre insan ihtiyaçlarını giderdiği sürece yerine yenileri gelecek ve bu bir döngü haline gelip sürekliliğini devam ettirecektir. Bu bilgiden yola çıkarak teori, öncelikli olarak bireyin temel ihtiyaçlarını önem sırasınca bir hiyerarşi içinde toplar ve bunları tatmin edecek araçları bulmaya yönelir (Adair, 2006).

İhtiyaçlar kesin sınırlarla birbirinden ayrılmadığından, herkesin aynı şekilde ve şiddette aynı ihtiyaçlar tarafından motive edildiğini söylemek mümkün olmayacak; ihtiyaçlar hiyerarşisi modelini genel bir kalıp olarak görmek uygun olacaktır. Bu nedenle Maslow, ortalama bir kişinin fizyolojik ihtiyaçlarının %85’ini, güvenlik ihtiyaçlarının %70’ini, sosyal ihtiyaçlarının %50’sini, kendini tatmin ihtiyacının %40’ını ve kendini gerçekleştirme ihtiyacının ise %10’unu tatmin etmiş olabileceğini ileri sürmüştür (Koçel, 2005).

1.3. Motivasyon

Alanyazında yapılan araştırmalar incelendiğinde serbest zaman etkinliklerine aktif katılımın sebepleri ile ilgili çalışmalarda psiko-sosyal faktörlerin de yer aldığı çalışmalar göze çarpmaktadır. Motivasyon kavramının “yaşam doyumu”, “mutluluk”, “ilgilenim” “serbest zaman tutumu” ve “serbest zaman doyumu” ile ilişkilendirildiği çalışmalar dikkat çekmektedir (Mutlu vd., 2011; Kim, vd., 2011; Yerlisu Lapa vd., 2012; Güngörmüş vd., 2018). Bireylerin harekete geçmesinde ki

başlıca sebep olan motivasyonun tanımlanması böylece elzem hale gelmiştir (Kim, 2005).

Motivasyon alanyazınında da, zaman ve serbest zaman kavramlarında olduğu gibi araştırmacılar tarafından farklı tanımları yapılmıştır.

Motivasyon terimi Latince “hareket etme” anlamındaki “mot” kökünden gelen bir kavramdır (Güney, 2000; Steers vd., 2004). Motivasyon bireylerin bir amaç uğruna harekete geçmelerini sağlayan olgudur. Bir işe başlama ve onu sürdürebilme isteğinin derecesi motivasyonun oluşumunda rol oynar (Kim, 2005). Davranış bilimlerinde motivasyon kavramı, içten gelen kuvvetlerle beraber belli bir hedef doğrultusunda yönelen amacı olan davranışlar için kullanılmaktadır. Motivasyon arzuları, istekleri, dürtüleri, gereksinimleri (açlık, susuzluk, cinsellik vb.) ve ilgilerini içeren bir kavramdır (Coleman ve Barries, 2000).

Motivasyon bir ihtiyacı karşılamak amacı ile başlatılan davranışlardır (Kim, 2005). Motivasyon bireylerin etkinliklerine katılımında ise zevk olarak yaşamak, işten farklı bir şeyler yapmak, bireylerin arkadaşlarıyla etkileşim kurması, yeni deneyimler elde etmesi, bazı şeyleri başarabilme duygusunu yaşaması, yaratıcı duygu tadabilmesi, toplumsal yarar elde etmesi ve zaman geçirmesidir (Yağmur, 2006). Kısacası motivasyon bireylerin amaçlanan hedeflerde başarılı olmasına, kişisel tatmine ulaşmasına yardımcı olmaktadır (Coleman ve Barries, 2000). Bireylerin serbest zaman aktivitelerini dürtüler belirler. İnsanların seçtikleri aktiviteler motivasyonlarına ve motivasyon düzeylerine bağlılık gösterir (Yağmur, 2006). Bireyin katıldığı aktivitelerde belirli bir motivasyon düzeyine ulaşmasında etkili olan içsel ve dışsal uyarıcılar bunun yanı sıra motivasyonsuzluk gibi farklı boyutları bulunmaktadır (Carroll ve Alexandris, 1997).

İçsel Motivasyon (Intrinsic Motivation): Hiçbir zorlama olmaksızın bireyleri bir şey yapmak için harekete geçiren, bir davranışta bulunmak için gücünü içimizde var eden şeydir (Hoy vd., 2010). İçsel motivasyon herhangi bir dışsal ödül ile alakalı olmayıp bireylerin davranışları yapmaya odaklanması, yoğunlaşması demektir. İçsel motivasyonda ödül bireyin kişisel olarak yaşamış olduğu mutluluk sahip olduğu inanç ve beklentiler ışığında elde ettiği tatmin duygusudur (Plotnik vd., 2008). Bireylerin içsel motivasyon ile birlikte zihinsel ve yetenek gelişimleri bakımından doğal bir motive olma özelliğine sahip olduğunu ifade edilmektedir. Bunun ışığında

motive olan ve başarılar elde eden bireyler, hayatlarında da mutlu ve memnun olmaktadır (Stipek, 1998).

Dışsal Motivasyon (Extrinsic Motivation): Anlam olarak dışsal motivasyon, insanların içeriden değil dışarıdan gelen etkilenmelere bağlı olarak gelişen bir motivasyon şeklidir (Selçuk, 2003). Bireyler bir şeyleri, kendi içerisinde etkinlikten haz almak veya o etkinlikten hoşlandığından dolayı değil genellikle; övgü, not, şöhret, para gibi dışsal ödüller elde etmek amacıyla yapma arzusu olarak tanımlanmaktadır (Stipek, 1998). Dışsal motivasyonu yüksek birey katıldığı etkinlikten aldığı mutluluk, kişisel tatmin veya etkinlikten duyulan hazdan daha çok, etkinliğin kendisine kazandıracığı ödüllerle ilgilenir (Ryan ve Deci, 2000).

Motivasyonsuzluk (Amotivation): Bireyin güdelemesini sağlayan hem içsel hem de dışsal faktörlerdir (Abacı, 2000). Fakat bireyler kendi eylemleriyle sonuçları arasındaki bağlantıyı algılayamadıkları zamanda ise güdülenmeme durumu söz konusu olur. Bu durumda bireyler ne içsel olarak ne de dışsal motivasyona sahip değildirler (Vallerand vd., 1992). Motivasyonsuzluğa sahip bireyler hareketleri ile sonuçların meydana getirecekleri arasında bağlantıyı kuramayıp başarısızlık ve kontrolsüz olma hislerini içlerinde taşırlar bununla beraber amotive olan bireyler yetersizlik hissi ve kontrolsüzlük beklentisine sahiptir (Deci ve Ryan, 1985). Pelletier ve diğerleri (1991) tarafından yapılan, katılımcıların serbest zaman motivasyon durumlarını değerlendirmeye yönelik çalışmada, uyarıyı hissetmek, başarmak ve bilmek içsel motivasyona yönelik; içe atım, belirlemek ve dış düzen, dışsal motivasyona yönelik olduğunu incelemiştir. Bireyi aktiviteye yönelten motivasyon unsurunun olmadığı durumlarda ise motivasyonsuzluğu ifade etmişlerdir (Deci ve Ryan, 1985; Vallerand vd., 1992). Belirtilen motivasyon unsurları, katılımcıların serbest zaman etkinliklerinden sağladığı fayda, tatmin, mutluluk, kişisel gelişim, kazanımlar ve ödülün serbest zaman motivasyonu ile paralel olduğu söylenebilir.

1.4. Serbest Zaman Motivasyonu

Serbest zaman, bireylerin özellikle günlük mutluluğunda önemli bir yere sahip iken; bu zaman diliminde özgürce seçtikleri etkinlikler de, kişilerin memnuniyeti için daha fazla olanak sağlayarak tatmin duygularıyla beraber bireyler adına daha yüksek bir yaşam kapısını aralamaktadır (Broughton ve Beggs, 2007). Serbest zaman çalışmalarının içerisinde temel konulardan biri olan serbest zamanla

alakalı motivasyonların aktivitelere katılan bireylerde neden bu davranışları gösterdiklerini anlamamıza yardımcı olmaktadır (Beşikçi, 2016). Son yıllarda en çok çalışılan konular arasında yer alan serbest zaman motivasyonu açıklamak için 1980 yılından itibaren tanımlamaya çalışan kapsamlı teoriler geliştirilmiş ve oluşturulmuştur (Crandall, 1980). Bireyler kendilerini tatmin etmesi için seçtiği etkinlikler olarak serbest zaman faaliyetleri sayesinde günlük yaşantısının ötesinde farklı bir şeyler yapabilmesi, yeni beceriler elde etme, kişiliğin diğer yönlerini ortaya çıkarabilme ve yeni insanlarla tanışıp sosyalleşme imkânı bulmaktadır (Özgören, 2007). Serbest zaman etkinlikleri kişisel yararlar sağladığı gibi toplumsal yararlar da sağlamaktadır. Bireylerin fiziksel sağlığını geliştirmesi, ruh sağlığını iyileştirmesi, bireylerin sosyalleşebilmesini sağlaması, bireysel beceri ve yeteneğini geliştirmesi, çalışma ortamındaki başarısını ve iş verimini arttırmasını, ekonomik refah sağlamasını, bireylerin mutlu olması ve entelektüel yaşamını geliştirmesi serbest zaman etkinliklerinin kişi üzerinde yarattığı önemli etkilerden bazılarıdır. Ayrıca serbest zaman faaliyetleri, kişiye özgüven kazandırmakta, kendini gerçekleştirmesine katkıda bulunmakta ve kişinin saygınlığını arttırmaktadır (Kara vd., 2011).

Serbest zamanları değerlendirme faaliyetleri, içeriklerine ve yapıldığı mekanlara göre farklılık göstermektedir. Bu etkinliklerden hangisinin tercih edileceği kişinin ruhsal ve fiziksel yapısına, cinsiyetine, eğitimine, sahip olduğu olanaklara ve yeteneklerine bağlı olarak değişmektedir (Köybaşı, 2006). İhtiyaç kaynaklı eylemlerin içerdiği bir süreç olan motivasyon “gereksinme, uyarılma, davranış, doyum” olarak dört bölümden meydana gelmektedir. Doyum sürecine ulaşan bireyler sürecin devamında ise yeniden gereksinme ihtiyacının ortaya çıkmasıyla beraber bu döngünün yeniden başlaması ve döngünün bu şekilde tekrarlayarak devam etmesi şeklinde tanımlanmıştır. Bireyler etkinlik ertesinde elde edilen doyum derecesine bağlılık göstererek etkinliğe tekrar katılım gereksiniminin meydana gelmesiyle serbest zaman etkinliğine devam etmesi gözlemlenebilir (Sabuncuoğlu ve Tüz, 2005). Bireyler kişisel doyuma ulaşmak için içsel motivasyon tarafından teşvik edilir. Bireylerin serbest zaman etkinliklerine katılmasında dışsal faktörlerden çok içsel faktörlerin ön plana çıktığı ve içsel motivasyon düzeyi ise, serbest zamanın algılanmasında, bireylerin serbest zaman aktivitesine yönelik geliştirdiği tutum ve serbest zaman aktivitesine katılımın önündeki engellerin algılanması gibi faktörlerden etkilenmektedir (Mutlu, 2008). Carrol ve Alexandris (1997) serbest

zaman etkinliklerine katılımın önünde duran engellerin kaldırılması için motivasyonun çok büyük rolü olduğunu belirtmiştir ve motivasyonsuzluk halinin ortadan kaldırılması sonucu serbest zaman etkinliklerine katılım düzeyinin artacağını dile getirmiştir.

Serbest zaman etkinliklerinde katılım motivasyonu yüksek bireylerin etkinliğin sonunda elde edecekleri doyum düzeyi yüksek derecede olacağı söylenebilir. Bu bilginin ışığında macera sporları gibi risk ve heyecan faktörünün daha yüksek olduğu branşlarda katılım gösteren bireylerde motivasyon düzeyinin yüksek olması beklenmektedir.

1.5. Rekreasyon

Rekreasyon, yenilenme, yeniden yaratılma veya yapılanma anlamına gelen Latince “recreate” kelimesinden gelmektedir. Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde serbest zamanları değerlendirme olarak kullanılmaktadır (Tezcan, 1993). Rekreasyon Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde serbest zamanı değerlendirmek olarak kullanılmaktadır. Rekreasyonun, yeniden yaratma anlamındaki klâsik yaklaşımına göre; rekreasyon kişiyi zorunlu iş etkinliklerinden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan faaliyetler olarak tanımlamaktadır. Serbest zamanı değerlendirme, insanın yaşam felsefesiyle yakından ilgilidir (Başoğlu ve Davut, 2013). Rekreasyon, çalışma faaliyetleri ile tükenen bedensel ve zihinsel kaynakların yeniden yapılanması|| amacını taşımaktadır (Hacıoğlu vd., 2003). Rekreasyonun sadece hareketle ilgili olmadığını, duygulanımın ötesinde bireyin bir tutum, bir yaşam biçimi ve psikolojik uyaranlara bir cevabı olduğunu belirtmektedir (Du Cap ve Creey, 2004).

Rekreasyon kavramının, etkinlik çeşitleri ve uygulama amaçlarına göre; bir rekreatif faaliyet, iş veya bir yarı serbest zaman etkinliği olup olmadığı konusunda zaman zaman bazı anlayış farklılıkları ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların yaklaşımlarına göre, bu farklılıkları belirlemenin güçlüğü bilinmektedir. Serbest zaman ve rekreasyon kavramları genellikle birbirinin yerini dolduran tanımlarla sunulmuş gibi gözükse bile bu iki temel kavram eş anlamlı değil birbirinden farklı anlamdadırlar. Araştırmalarda serbest zamanı temeli aynı olan farklı tanımlamalar mevcuttur, benzer tanımlamalar rekreasyon kavramında da görülmektedir. Serbest zaman ve rekreasyonu benzer unsurlar oluşturmaktadır. Fakat aslında serbest zaman

daha çok bir “zaman”, rekreasyon ise etkinliktir. Rekreasyonun tanımlanmasında gerekli olan ve serbest zaman kavramından ayıran başlıca kavramlar zaman, seçim, gönüllü katılım, fayda olarak belirtilmiştir (Tekin, 2009).

Rekreasyonun, yeniden yaratma anlamındaki klâsik yaklaşımına göre; rekreasyon, kişiyi zorunlu iş ve etkinliklerinden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (Kraus ve Richard, 1985). Bu tanıma göre insan, normal işi dışında ve farklı bir ortam içerisinde serbest zamanını isteyerek katıldığı etkinliklerle değerlendirmek suretiyle, bu etkinliklerden kazandığı davranışlarla yenilenmektedir. İnsan hayatında süregelen tek düzelik ve rutin bir çalışma ortamının oluşturacağı sıkıntı, genellikle rekreatif faaliyetlerle bir değişim, yenileşim ve ilginçlik meydana getirilerek giderilebilmektedir. İnsanların günümüzde giderek komplikeleşen hayatları için bu bir anlamda zorunluluk olarak görülmektedir (Thomas vd., 1985).

Rekreasyon, günlük yoğun çalışma temposu, alışagelmış hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etme isteği ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan, bağımsız ve kendisine ait serbest zamanda isteğe bağlı ve gönüllü olarak, ferdi veya grup içinde yapılan etkinliklerdir (Hacıoğlu vd., 2003).

Birbirinden farklı rekreasyon tanımlarında bulunun ortak ifadeler incelendiğinde, bireylerin zorunlu davranışlarının dışında kalan zaman diliminde yani serbest zamanlarında gönüllü olarak, bireysel ya da grup içerisinde, fiziksel ve zihinsel açıdan “yenilenmek”, “yeniden yapılanmak” bununla beraber hoşça vakit geçirme amacıyla katıldıkları etkinlikler olduğu düşünülmektedir.

Rekreasyona ilişkin tanımların pek çoğunda rekreasyonel aktivitelerin serbest zamanda gerçekleştiği vurgulanmaktadır.

İnsandan kaynaklanan ve insana ait bir eylem olan rekreasyon aktiviteleri, zamana, mekana ve de birçok farklı özelliklere bağlı olarak çeşitli şekillerde sınıflandırılmaktadır. Rekreasyonu; aktif veya pasif katılımlı olmasına, iç mekan veya dış mekanda (şehir içi açık alanlar ve şehir dışı açık alanlar) yapılmasına, amacına, kamu, ticari, özel, gönüllü, terapi, okul, özel üyeli olmasına, kültürel, toplumsal ilişkiler kurmak, sportif, turizm ve sanatsal amaçlı olmasına göre

sınıflamak mümkündür (Mansuroğlu, 2002; Özbey ve Çelebi, 2003). Teknoloji, çalışma saatlerinin azalması ve insanların serbest zamanlarının artması, eğitim ve gelir düzeylerinin yükselmesine neden olmuştur. Tüm bunların sonucunda rekreasyon etkinliklerine olan talep artmıştır. Dış mekân rekreasyon etkinlikleri, öğrenmek, keşfetmek ve araştırmak için çeşitli olanaklar sunmaktadır. Ayrıca insanlara fizyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan olumlu etkileri bulunmakta, kişinin kendine olan güven ve saygısını arttırmada etkili olmaktadır (Mansuroğlu, 2002).

Rekreasyonel aktiviteleri kişilerin serbest zamanlarında hoşça vakit geçirme amacıyla gönüllü olarak katıldıkları, bireysel ve toplumsal olarak negatif etkileri olmayan aktiviteler olarak tanımlamakta, rekreasyonel bir aktivitenin kişilerin iyi-oluş hali için yeniden yapılanması, yenilenmesi olduğunu ifade etmektedir (Shievers ve DeLisle 1997). Rekreasyon, sanayi devrimi ile birlikte çalışma koşullarının gelişim gösterdiği ve ekonomik düzeyin arttığı toplumlarda bireylerin sosyal yaşamlarını canlandırmak, fiziksel ve mental sağlıklarına katkı sağlamak ve yaşam kalitesini arttırmak amaçlı oluşan alanlardan biridir (Torkildsen, 2005). Rekreasyon amaç değil, yaşam kalitesini düzeltme, öğrenmeyi arttırma, sağlığı iyileştirme, fiziksel kondisyonu geliştirme, doğaya karşı olan bakış açısını değiştirme, motivasyonu arttırma, suç oranını azaltma yolunda bir araçtır (Ouigley, 1998).

Doğal Alan Rekreasyonu

Doğadan bir kısım ve katılımcıların arasında etkileşim sağlayabildiği ve katılımcıların fiziksel, ruhsal, sağlık ve sosyal çıkarları adına katıldıkları serbest zaman aktiviteleri olarak tanımlanabilir (İbrahim ve Cordes, 2008).

Rekreasyon faaliyetlerini etkileyen başlıca sebeplerin arasında kentsel ortamda zaman geçiren bireylerin monotonluğu ve içinde buldukları bunalımdan kaçma isteklerinin yer aldığı düşünülmektedir. Bireyler kendilerini kent ortamından uzaklaştırarak doğal alanlara yönelmektedirler.

Doğal alan rekreasyonu; suda (deniz, akarsu, göl) yelken, kano, dalış, yüzme vb. karada; koşu, doğa yürüyüşü, oryantiring vb. havada; yamaç dalışı ve yamaç paraşütü gibi etkinliklerin toplamıdır. Doğada yapılan bütün spor çeşitleri de doğa sporları olarak tanımlanmaktadır (Yerlisu Lapa, 2010).

1.6. Heyecan Arama

Bireylerin macera uğraşlarında önemli yer tutan heyecan arama kuramı ile alakalı çalışmalar 1979 yılında Marvin Zuckerman tarafından ele alınmıştır. Bireyler heyecan ihtiyaçları bakımından birbirlerinden belirgin farklılıklar gösterirler. Zuckerman, heyecan aramayı; “çeşitli yeni, karmaşık ve güçlü heyecan ve deneyimler aramak ve çeşitli fiziksel, sosyal, yasal ve finansal riskleri böyle bir deneyim uğruna göze almak” şeklinde tanımlamaktadır. Yapılan araştırmalarda heyecan arama ihtiyacının büyük ölçüde bireylerin genetik yapılarından kaynaklandığını ve bir kişilik özelliği olarak ortaya çıktığını belirtmektedir (Çok ve Beyza, 2004). Heyecan arama kuramı, kişilik özelliği ve durumsal özellik olarak iki gruba ayrılmaktadır. Kişilik özelliğinde, yeni bir duruma yönelik yüksek düzeylerde heyecan arayan bireylerin riski algılama eğilimlerinin daha az olduğu ifade edilirken, durumsal özellikte ise yeni bir durum karşısında bireylerin olumlu hisler tecrübe etmesi ve tatmin duygusunu edinmesi olarak ifade edilir (Zuckerman, 1996). Heyecan arama birkaç farklı bakış açısıyla değerlendirmek mümkündür. Psiko-biyolojik, psiko-fizyolojik ve sosyal öğrenme gibi bakış açıları heyecan aramaya yönelik geliştirilen bakış açılarıdır. Psiko-biyolojik bakış açısında farklı heyecan derecelerine sahip canlılar hayatta kalabilmek adına var olan yiyecek kaynaklarına yönelmesine veya kaynaklardan uzaklaşmasına birbirinden farklı yaklaşımlar göstereceğini belirtmektedir. Bu durumla beraber yeni kaynak arayışında istekli olan bireylerin heyecan arama düzeyleri daha yüksek yeni kaynak arama yollarını riskli gören bireylerde ise yeni kaynak aramada isteksiz olacaklarını böylece bu tip bireylerin heyecan arama düzeylerinin daha düşük olacağı söylene bilinir. Birey açısından yapılan bu açıklamada toplum içerisinde bireyler heyecan düzeylerine göre birbirinden farklı yönelimlerde bulunmaktadır (Zuckerman 1996). Psiko-fizyolojik bakış açısında ise, heyecan arama yönündeki davranışlar beyindeki bir takım kimyasal reaksiyonlarla ilişkilendirilir. Yüksek düzeylerde heyecan arama isteğinde olan bireyler yeni fiziksel ve sosyal çevreleri keşfetmesinin ardından beyinlerinde nörepinefrin maddesi salgılanmaya başlar. Heyecan arama düzeyleri düşük olan bireylerin beyininde ise serotonin maddesi salgılanır ve bu maddenin salınımı bireyleri heyecan aramadan uzaklaştırır (Zuckerman, 1990). Heyecan arama davranışıyla alakalı bir başka bakış açısı ise sosyal öğrenmedir. Bu bakış açısında bireyin heyecan arama davranışına eğilim göstermesinin kaynağını deneyimleyerek

öğrenme isteğindedir. Bu yaklaşımda bireylerin kendi deneyimleri veya başkalarının deneyimleri heyecan arama düzeyleri etkilemektedir. Örnekle; olumlu yönde sağlanan deneyim bireyler üzerinde heyecan arama davranışını pozitif yönde etkilediği ve bireyin sosyal çevresindeki bazı heyecan arama davranışlarını taklit yöntemiyle öğrenmek istediği söylene bilinir (Stegman, 2010). Heyecan arama, yeni, farklı ve karmaşık duygular yaşama ihtiyaçları içerisinde, deneyim amacıyla sosyal ve fiziksel riskler alabilme ile tanımı yapılan bir karakter boyutudur (Gerra vd., 1999).

Bu bilgiler ışığında heyecan arama davranışlarının içerisinde risk faktörünü barından eylemlerle paralel bir yapıda olduğu söylenebilir.

Heyecan arama davranışı fazla olan bireyler, riskin tahmin edilen tehlikesini, kişi o aktiviteyi daha önce yapmamış olsa da, oluşabilecek tehlikeleri daha az olarak değerlendirmektedir (Zuckerman ve Kuhlman 2000). Doğada gerçekleştirilen bazı macera turizm faaliyetleri heyecan arayanlar için tatmin edici nitelikte olabilir. Paraşüt, yelken kanat, otomobil yarışı, tırmanış gibi yüksek risk ve hız içerikli etkinlikler heyecan arayanlara alışılmışın dışındaki hisleri yaşatmaktadır. Bu yüksek riskli aktivitelerin aksine heyecan arayan kişiler maraton koşusu gibi riski düşük ve heyecan yaratmayan etkinliklerle ilgilenmezler (Garda, 2014). Heyecan arama kuramını ortaya atan Zuckerman (1979), bireylerin uyarılma düzeylerini belirlenmesi yönünde yaptığı çalışmalar içerisinde, etkinliklerin bireyler üzerinde oluşturduğu uyarılma derecesinin yetersiz olması durumunda bireyin tatmin olmayacağını belirtmiştir. Birbirinden farklı uyarılma düzeylerine sahip bireylerin heyecan arama düzeylerinin de farklı olabileceğinden bahsetmiştir. Heyecan arama davranışlarının oluşumunda büyük rol oynayan bu düzeyler, heyecan ve macera arama, deneyim arayışı, şartlı refleks yitimi ve sıkılmaya yatkınlık şeklinde gruplara ayrılmaktadır.

Heyecan ve Macera Arama (Thrill and Adventure Seeking-TAS) boyutu alışılmışın dışında, sıradan olmayan, bazen bir kez tekrarlanan, içerisinde tehlike, mücadele ve macera barındıran rüzgâr sörfü, gökyüzü dalışı, gökyüzü sörfü, BMX, dağ bisikleti, kaya tırmanışı, sörf, kay kay, ekstrem kayak, dağ sörfü, ve kar sörfü gibi hız ve tehlike içeren etkinliklere katılım isteğiyle bağlantılıdır (Şimşek, 2010). Heyecan ve macera arama arzusu yüksek olan birey tatmin olmak için riskli, zorlayıcı, maceracı, ekstrem koşullar gerektiren bu tip risk ve tehlike barındıran

sporları, nispeten sporun yeni bir formu ya da sıra dışı bireysel başarı ve kişisel benzersiz bir haz alma yöntemi olarak tanımlamıştır (Tomlinson, 1994; Pizam, Reichel ve Uriely, 2001; Fuchs, 2013).

Shoham (1998), ekstrem sporlara katılımında algılanan yararların rolünü incelemiştir. Araştırmasında, gökyüzü dalışı, delta kanat, paraşüt gibi bazı ekstrem sporlarda öncelikli güdüleyici faktörlerin heyecan ve macera arama olduğunu saptamıştır. Ayrıca, bireylerin ekstrem sporları seçmesindeki nedenin, günlük hayattaki rutin yaşam stilinden uzaklaşmaya imkan sağlaması olduğunu ifade etmiştir.

Ekstrem sporlarda katılımcılar tarafından risk alma vurgulanmaktadır (Şimşek, 2010). Ekstrem sporlar üzerinde yapılan araştırmalar ekstrem spor aktivitelerine katılım ve heyecan arama arzusu arasında pozitif ilişki olduğunu sürekli göstermektedir (Bennet vd., 2003).

Zuckerman (2007), içerisinde heyecan ve risk unsurları barındıran etkinliklere katılan bireyleri yüksek düzeyde heyecan arayıcılar olarak tanımlamaktadır.

Deneyim Arayışı (Experience Seeking-ES) boyutunda bulunanlar ise yeni yerlerin keşfini, müzik ve sanat gibi yeni ve kendiliğinden gelişen deneyim arayışının içerisindeyler. Sıradan bir yaşam tarzına sahip olmayan bireyler zihin ve duyguların aracılığıyla yeni heyecanlar yaşamak istemektedir. Sıra dışı bir yaşam biçimlerini, seyahatleri, duygu ve düşüncelerin bulunduğu deneyimleri ve sosyal birliktelikler deneyim arayışı yüksek bireylere fırsat sunmaktadır (Uriely, 2001; Fuchs, 2013).

Şartlı Refleks Yitimi (Disinhibiton-DIS) boyutunda bulunan bireylerde sosyal açıdan uygun olmayan davranışlarda bulduklarında kendilerine herhangi bir kısıtlama getirilmesini istemezler (Fuchs, 2013). Alkol kullanımına bağlı olarak ya da alkol kullanımı olmaksızın baskılanmamış sosyal aktivitelerde bulunma isteğine (Lapsekili vd., 2010) ya da sosyal anlamdaki engellemeleri görmezden gelme eğiliminde olmalarına yöneliktir (Eachus, 2004). Zucherman (1979) heyecan arayanların daha fazla sigara içme, geleneksel dini düşüncede azalma ve gönüllü olarak olağandışı deneyimlere ve etkinliklere örneğin, duygusal yoksunluk, hipnoz,

ilaç araştırma, meditasyon çalışmaları, kumar oynama gibi davranışlara yönelme eğiliminde olduğunu belirtmektedir.

Sıkılmaya Yatkınlık (Boredom Susceptibility-BS) Bu grupta yer alan bireylerin yapmaya eğilimli olduğu davranışlar önceden tahmin edilemeyen ve hareketlilik gerektiren durumlardır. Tekrarlardan, rutinlerden ve sıkıcı aktivitelerden ya da monoton ve donuk insanlardan hoşlanmamayı ifade eden boyuttadırlar (Zuckerman vd., 1978). Sıkılmaya yatkınlık düzeyleri yüksek olan bu gruptaki bireyler, sıradan, monoton, tekrarlayıcı ve sabit durumlara karşı çabuk sıkılma eğilimi içerisindedirler (Pizam vd., 2001). Ekstrem sporlar katılımcılarına çok çeşitli fiziksel, psikolojik, sosyal ve bazı manevi yararlar sağlayabilmektedir (Şimşek, 2010).

İçerisinde rekreatif macera aktiviteleri bulunan etkinliklere katılan bireylerin tehlikede olma duygusuyla beraber zinde kalabilmeleri ve kişisel yönetimlerini kontrol edebildikleri için yüksek değerlerde duygusal yoğunluk hissi yaşadıkları için ilgilendikleri spor branşları bireylere daha cazip geldiği düşünülmektedir.

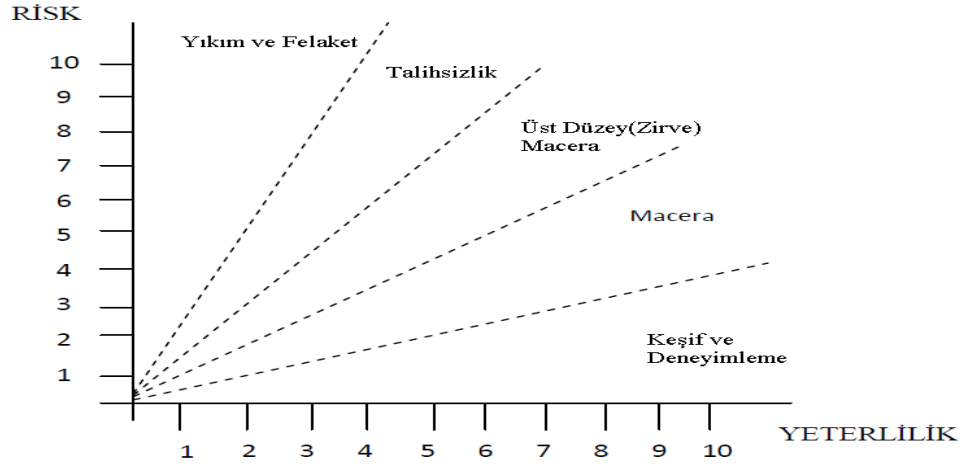
1.7. Macera Rekreasyonu

Macera olgusu, tarihi bir bakış içerisinde, araştırmalar ve keşiflerle doğrudan ilişkili olduğu bilinmektedir. Başlangıç noktası olarak macera, bilinmeyenin araştırılıp keşfedilmesi, yeni topraklar arayışı ve servet sahibi olma amacıyla yapılan, sonucunda da bilimsel ilerleme kaydedilen araştırmalarla ilişkilidir. Ancak söz konusu araştırmaların odak noktaları yüzyıllar içinde değişim göstererek bilimsel bilgi ayrıntısından daha fazla, daha çok bireyin kendi kişisel istekleri ile ilgili nedenlerle ilişkili hale gelmiştir. Böylece macera, bir araştırmaya araç olmaktan çok, doğrudan kendisinde son bulan bir olgu olmaya başlamıştı (Ewert, 1989; Weber, 2001). Bireylerin kendi kişisel ihtiyaçları ve tercihleri tarafından yönlendirilmesi sonucu macera kavramı genelden özele indirgenmiş olduğu görülmektedir. Macera arayışı kültürel gelişimin doğal bir çıktısı ya da sınırları zorlamayı tercih edenlerin meydana getirdiği yeni bir etkinlik türü gibi algılanmaktadır. Macera etkinlikleri bu doğasıyla toplumların zemininde derinlemesine işleyen temel taşları haline gelmektedir (Ewert, 2007). Macera etkinlikleri sayesinde bireyler beceri, tercih, geçmiş deneyim ve beklentilerini uygulayacakları programların hedefleriyle birleştirerek etkinliklerde oluşabilecek belirsiz olan sonuçları üretebilmek adına gerçek veya algılanacak

tehlikeleri, sosyal ve çevresel faktörlerle beraber birleştirirler (Ewert ve Hollenhorst, 1989; Ewert vd., 2014).

Macera teriminin mevcut terimler ışığında en genel anlamdaki tanımı, rutin olan yaşam tarzından uzaklaşmak olarak ifade edebiliriz.

Maceranın algılanma şekli kişiden kişiye değişebilen, sübjektif bir özelliktir. Bunun yanı sıra, macera bireyin fiziksel kapasitesinden daha çok, duygusal ve zihinsel algısına uzanan kişisel bir fikir olarak görülmektedir (Gyimothy vd., 2004). Güzellik gibi, macerada katılımcının hisleriyle algılanır. Başka bir ifade ile, macera spesifik etkinlikler tarafından saptanmayan, katılımcının fikir ve görüşleri tarafından şekillendirilen bir kavramdır. Rekreasyon programlarının odak noktası haline gelen macera genellikle doğal bir çevrede gerçekleştirilen, sonuçların kesin olmadığı ve bu sonuçların katılımcılarca etkilendiği, algılanan veya gerçekleşen tehlike unsurlarını içerisinde barındıran aktiviteler olarak adlandırılırken uygulama boyutuna geçtiğinde macera rekreasyonu kavramı olarak tanımlanabilmektedir (Ewert vd., 1997). Maceraya yönelik etkinlikler katılımcılar tarafından sonuçların bilinmediği ve bu sonuçların katılımcılarca etkilendiği, genel olarak doğal ve açık alanlarda gerçekleştirilen, risk algısı yaratan veya tehlike faktörlerini kapsayan rekreasyonel etkinliklerdir (Ewert ve Hollenhorst, 1995). Macera deneyimleri aynı zamanda bir serbest zaman tecrübesi de içerir. Bir macera deneyiminin serbest zaman tecrübesi içermesi için rekreasyon özelliklerini taşıması ve sonucun bilinmez olması gerekmektedir (Priest ve Gass, 2017). Macera etkinliklerinin kolay ve zor yapıda olarak derecelendirilebiliriz. Kolay yapıda bulunan macera etkinlikleri düşük seviyelerde risk ve beceriye gereksinim duyarken zorluk seviyesinin yüksek olduğu etkinliklerde ise daha yüksek seviyelerde riske ve yeterli seviyede beceriye ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin; hayvan gözlemciliği, doğa yürüyüşleri ya da kampçılık gibi etkinlikler kolay seviyedeki maceraya dayalı doğa sporları etkinlikleridir. Kayak, su sporları, hava sporları, tırmanış gibi etkinlikler ise yüksek riskli macera etkinliklerine örnek verilebilir (Swarbrooke vd., 2003; Hudson ve Simon, 2012). Konuyla alakalı 1986 yılında Martin ve Priest tarafından risk ve uzmanlık değişkenlerine dayalı katılımcının davranışlarını açıklamaya ilişkin macera deneyimi paradigması geliştirilmiştir.

Şekil 1. Macera Deneyimi Paradigması (Jones, vd., 2003)

Risk ve uzmanlık özellikleriyle alakalı katılımcı davranışının açıklanmasına yönelik geliştirilen bu modelde riski; bireyin yaşadığı çevrenin gerektirdiği bir takım ihtiyaçlarla aktif bir şekilde ilgilenebilmesi için sahip olduğu uzmanlık ve değerli şeylerini kaybedilme olasılığı olarak tanımlana bilinir. Model içerisinde mücadeleyi yaratan risk ve deneyimin etkileşimin tanımı yapılmakta ve mücadele esnasında belirsizliğin çözülebilmesi adına yönlendirilen bireysel uzmanlık ve durumsal risklerden herhangi ikisinin bulunmadığı durumlar ise meydana gelmeyecektir. Meydana gelen macera deneyimde risk ve uzmanlık derecesinin beraber etkileşimde olduğu 5 farklı mücadele durumu mevcuttur. Modelde bu durumlar şöyle gösterilmiştir.

Keşif ve deneyimleme alanı: Risk algısının fazlaca düşük fakat uzmanlığın yüksek olduğu durumlar esnasında ortaya çıkmaktadır. Bu durumlarda katılımcı oldukça rahat ortam ve koşullar içerisinde pratik yaparak becerilerini geliştirebilme şansını elde eder.

Macera: Uzmanlığın azalış gösterdiği veya risk unsurunun arttığı ya da her iki unsurunda eş zamanda gerçekleştiği durumlarda etkinliği gerçekleştiren birey macera aşamasını kat etmektedir.

Üst düzey (zirve) macera: Her iki unsurunda denge haline ulaşması ve örtüşmesi sonucu katılımcı “üst düzey (zirve) macera” haline erişir.

Talihsizlik: Risk durumunun uzmanlık düzeyinin üstüne çıkması durumunda talihsizlik olasılığı yükselir ve talihsizlik durumu yeterlilik ile riskin eşleşemediği durumlarda ortaya çıkar. Katılımcının sahip olabildiği uzmanlık düzeyi olası risk durumunu bütünüyle karşılayamaz.

Yıkım ve Felaket: Son olan durum alınan risk üst düzeyde ve uzmanlığın ise düşük düzeyde olduğu “yıkım ve felaket” durumudur. Bu durumda ise katılımcı beklenmeyen sakatlanmalar ve hatta istenmeyen ölümlerle sonuçlanabilen durumlarla karşı karşıya kalabilir (Jones vd., 2003).

Paradigmaya göre deneyimi olmayan katılımcılar etkinliği riskli ve tehlikeli şekilde algılamakta onları aksine deneyimliler, temel becerilerin üzerinde karmaşık görünen becerilere de sahip olduklarını düşündükleri için, etkinliğin içerisindeki risk ve tehlikeleri daha düşük algılamaktadırlar. Çünkü doğa ortamında yaşayabilecekleri zorlukları yenmelerine engel olabilecek korkularının üstesinden gelebilmektedirler. Bununla beraber yaşamlarını sürdürebilmenin önemli anlarında dikkat ve eylemlere odaklanabilmeye imkân kılınan çeşitli zihinsel dayanıklılık kazanabilmiş ve bilişsel boyutlarda kontrol uygulayabilme yeteneği geliştirebilmişlerdir (Jones vd., 2003).

1.8. Yelken Sporları Giriş

İlk çağlardan bu yana insanların suya olan ilgisi ortadadır. İnsanların suyu temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına yaptıkları çalışmaların yanı sıra keşfetme dürtülerinin etkisiyle suyun üzerinde yolculuk yapma istekleri hep var olmuştur. Suyun kaldırma gücünü keşfettikten yolculuk etmenin yollarını arayan insanlar rüzgârın itiş gücünden yararlanmaya başlamıştır. Bu gelişmelerle beraber yelken sporlarının temelleri atılmaya başlanmıştır. Tarihin belirli bölümlerinde yelkenli teknelerle yapılan seyirler ve yolculuklar yer almaktadır. 1639 yılında İngiltere’de Seamark Club adlı yelken kulübünün kurulmasıyla yelken sporları ciddiye kazanmıştır. Yelken sporu adına atılan bu büyük girişim 1900 yılında olimpiyat oyunlarına dahil edilmesiyle yelkencilik spor kimliğini kazanmıştır. Yelkenin tanımını yapmak gerekirse kaba tabirle, su üzerinde yüze bilirliliği olan bir gövde ve gövdenin üzerine dikilen bir veya birden fazla direk, direk ya da direklere asılı şekilde duran direğin boyutlarına göre özel olarak üretilen kumaş parçasının rüzgârın gücü ile belirli doğruluda hareket edebilen bot türü olarak tanımlanabilir (İnce, 2006). Dünya genelinde durmaksızın büyüme gösteren bir faaliyet alanı olan suya

dayalı rekreasyonel etkinlikler yelkenli teknelerin varlığıyla seyahat ve harcamaları da içinde barındırarak yüksek bir sosyal değer de görmektedir (Tanrıvermiş, 2000). Yelken sporlarındaki materyal gelişmelerde yararlanılan kaynaklar çok etkileyicidir. Kaynakların arasında deniz altı teknolojilerinden yelkenlerde kullanılan uçak teknolojisine kadar birçok teknolojiden yararlanması spora oluşan merakın ve buna bağlı yükselen popüleritenin artmasına kaynak gösterebiliriz (Reichenfeld, 1991). Son otuz yıla bakıldığında suya dayalı rekreatif etkinliklere katılım gözle görülür seviyede artış göstermektedir (Pigram vd., 2006; Bell, 2008).

1.8.1. Tarihsel Gelişimi

Suya dayalı etkinliklerin arasında balık tutma ve yelken belki de en eski olanlarıdır. Tarih boyunca yelken açmak uygarlığın gelişiminde büyük rol oynamıştır. İnsanlığın ilk dönemlerinden itibaren karadan seyahat etmekten daha hızlı ve eğlenceli bir yol olan yelken aynı zamanda insanlığa ticaret, ulaşım, savaş veya avlanabilmek gibi bazı temel konularda etkili bir gelişim yolu olmuştur. Mezopotamya'da (M.Ö.6000-4300) hem nehir hem de deniz koşullarında kullanılacak deniz taşıtı modelleri tasvir edilmiştir. Kanıtlar nehir ve deniz taşımacılığı için bitüm kaplamalı kamış kaburgadan oluşan birkaç farklı çeşit gemi kullanıldığını göstermektedir. En az iki tür direk kullanımını gösteren kanıtlar bilinen en eski yelken delillerini içermektedir (Carter ve Robert, 2012). Fakat bu dönemler içerisinde yelken sadece savaş, ticaret, keşif, ulaşım gibi amaçları için kullanılmıştır. 1800'lü yılların başlarında yarışmalar düzenlenmesi ile yelken rekreatif bir etkinlik gibi kullanılmaya başlamıştır. Yelken etkinliklerin hız ve maceraya alt yapısıyla yapılması heyecan ve risk arayışında olan sosyal, ekonomik ve teknolojik anlamda değişim içerisindeki batılı ve endüstrileşmiş milletler için 1900'lü yıllarda yükselişe geçen rekreatif bir etkinlik olmaya başlamıştır (Jennings, 2007).

Dünya genelinde devamlı şekilde büyüme gösteren bir faaliyet alanı olan suya dayalı rekreasyonel etkinlikler seyahat ve harcama ile birlikte yüksek bir sosyal değer görmektedir (Tanrıvermiş, 2000). Yelken sporlarındaki materyal gelişmelerde yararlanılan kaynaklar çok etkileyicidir. Kaynakların arasında deniz altı teknolojilerinden yelkenlerde kullanılan uçak teknolojisine kadar birçok teknolojiden yararlanması spora oluşan merakın ve buna bağlı yükselen popüleritenin artmasına kaynak gösterebiliriz (Reichenfeld, 1991).

Son otuz yıla bakıldığında suya dayalı rekreatif etkinliklere katılım gözle görülür seviyede artış göstermektedir. Dünya’da yelkenin kurumsal olarak yapılanması Paris’te 1907 yılının Ekim ayında yapılan toplantıda oluşturuldu ve IYRU (International Yacht Racing Union) olarak adlandırıldı (World Sailing, 2019). İnsanoğlu su üzerinde yapılabilecek yolculuklar için dış kuvvetlerden nasıl faydalanacağını anladığı andan itibaren rüzgâr ve dalga kontrolünü sağlayıp şunda da kullanılan yelkenlilerin evrimleştirerek günümüze ulaşmasını sağlamıştır. Türkler ise göçebe hayat felsefesiyle yaptıkları yolculuklardan sonra Anadolu topraklarına taşınıp denizle buluşmalarının ardından Akdeniz kültürüne özgü teknelerle tanışıp bu tekneleri kullanmayı öğrenip uzun yıllar boyunca üstün becerileri sayesinde Akdeniz’e hakim olarak hayatlarını sürdürmüşlerdir (Güleryüz, 2004).

1.8.2. Yelken Sporları Türkiye’deki Gelişimi

İnsanoğlu su üzerinde yapılabilecek yolculuklar için dış kuvvetlerden nasıl faydalanacağını anladığı andan itibaren rüzgâr ve dalga kontrolünü sağlayıp şunda da kullanılan yelkenlilerin evrimleşmesini başararak günümüze ulaşmasını sağlamıştır. Türkler ise göçebe hayat felsefesiyle yaptıkları yolculuklardan sonra Anadolu topraklarına taşınıp denizle buluşmalarının ardından Akdeniz kültürüne özgü teknelerle tanışıp bu tekneleri kullanmayı öğrenip uzun yıllar boyunca üstün becerileri sayesinde Akdeniz’e hakim olarak hayatlarını sürdürmüşlerdir (Güleryüz, 2004). Türk Denizciliğinin gelişiminde büyük rol oynayan kişi ise Piri Reis’tir. Piri Reis’in 1513’te çizdiği Dünya Haritası günümüzde aktif kullanılan haritalarla neredeyse tam boyutlarda ve gerçekliktedir (Soylu, 2005).

Türkiye yaklaşık 8300 km’lik sahip olduğu sahil bandı ve rüzgâr çeşitliliği ile suya dayalı rekreatif etkinlikler için elverişli bir ortam sunmaktadır. Bu sayede toplumsal gelişimin getirileri ile beraber Türkler yelken sporlarıyla daha fazla ilgilenme şansı bulmuşlardır. Yelken sporu ülkemizde 1850 yıllarının başında filiz vermeye başlamıştır, o dönemlerde Büyükada, moda ve Yeşilköy sahillerindeki kulüplere bağlı bulunan yat sahiplerinin kendi aralarında yaptığı yarışlarla başlar. Bu gelişimin ardından ülkemizde 1923’ten sonra kurulan Su Sporları Federasyonu ve akabinde 1957 yılının 25 Mayıs’ına gelindiğinde ise yelken; kürek, yüzme gibi spor dallarından ayrılarak, kendi federasyonuna kavuşur ve Yelken Federasyonu kurulur. Türkiye’nin Uluslararası Yat Yarış Birliğine üyeliği 1932 gerçekleşmiştir.

Uluslararası Birlik ise, diğer spor teşkilatları düzenlemelerine uyarak, 1996 senesinde adını Uluslararası Yelken Federasyonu (Internartional Sailing Federation = ISAF) olarak değiştirmiştir (TYF, 2019a).

8 Nisan 1935 tarihinde ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün teşvikiyle, ilk Türk yelken kulübü olan Moda Deniz Kulübü kurulur. Bu gelişmelerin ardından Türk yelkencileri uluslararası platformlarda yarışmaya başlar. 1926 yılında Berlin Olimpiyat Oyunları'nda Türkiye'yi başarıyla temsil eden isimler Harun Ülman, Dr. Demir Turgut ve Behzat Baydır.

Bu girişimlerin ardından ise, diğer resmi kulüplerin kurulumu başlamıştır. İlk başta İstanbul Yelken kulübü (İYK), Fenerbahçe Yelken Kulübü, Galatasaray Yelken Kulübü İstanbul'da etkinlik göstermeye başlarken İzmir'de ise Karşıyaka'da yapılan yelken faaliyetleri girişimleri de başarılı olmuştur (SYK, 2019).

Dünyada yelken sporunun icra edilmesini sağlayan kural ve gelenekleri düzenleyen Uluslararası Yelken Federasyonudur. Ülkemizde de etkinliklerin gerçekleşmesini ve ilerlemesini yürüten Gençlik ve Spor Bakanlığı, Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeki Türkiye Yelken Federasyonudur. Federasyon yapısı ise genelde Başkan, Yönetim Kurulu, Merkez Hakem Komitesi, Teknik Kurul, Sınıf Sekreterlikleri, Eğitim Kurulu Organizasyon Komitesi, Sağlık Kurulu ve Hukuk Kurulu ile illerde İl Yelken Temsilcisi, İlk Tertip Komitesi İl hakem Kurulu ve Yelken Kulüpleri ve Yönetim teşkil etmektedir (TYF, 2019a).

Ülkemizde yelkenciliğin edinilen bilgiler ve gelişimin etkisiyle yelken sporlarına olan ilginin arttığı görülmektedir. Türkiye Yelken Federasyonundan alınan bilgide; 2019 yılı 2924 lisanlı sporcusu, 150 den fazla yelken kulübü bulunmaktadır. 1999-2019 yılları arasında farklı kademelerde ise, 124 üzerinde yelken antrenörü görev yapmaktadır (TYF, 2019b).

Türkiye sahibi olduğu uzun sahil şeridinde ve zengin iç su kaynakları olmasına rağmen diğer su tabanlı rekreatif etkinlikler gibi yelken sporuna da yeterli ilgiyi gösterememektedir. Türkiye'de yelken uzun yollar kat ederek geldiği noktada yarışma sporu olmanın yanı sıra, rekreatif etkinlik/serbest zamanı değerlendirme, turistik deneyimler yaşama ve eğlenme ile dinlenme amaçlarının yanı sıra bir yaşam tarzı olarak özgürlüğü bulma ve macera tatma gibi nedenlerden ötürü yapılan yelken

sporu birçok insan için bir yaşam şekli halini almaya başlamıştır. Geçen zamanla beraber bu yaşam şeklinin ülkemizin üç tarafının denizlerle çevrili oluşu ve eşsiz rüzgâr çeşitliliğe sahip olması nedeniyle daha yaygın hale geleceğine inanılmaktadır (Jennings, 2007; Serin, 2016).

1.8.3. Yelkenli Botlar

Yelken sporlarının gelişiminde sportif ve rekreatif amaçlı kullanılmasıyla beraber yeni tip farklı boyutlarda ve şekillerde yelkenli tekneler üretilmiştir. Bu teknelerde kullanılan teknolojiler sayesinde bireysel kullanıma uygun yelkenli sınıfı bota sahip olabilmek kolay hale gelmiştir. Yeni teknolojilerle beraber botlarda yelken ağırlıkları hafiflemiş ve dayanaklıkları artırılmış bu sayede teknelerin taşınması daha kolay bir hale gelmiştir (Turgut, 2012). Günümüz teknolojisi ile yelkenli teknelerin üretim maliyetinin düşmesi yelken sporunun her sosyo-ekonomik kitleden ve farklı bedensel becerileri olan katılımcılar için uygulanması mümkün kılınmıştır. Örneğin, kişisel kullanım amacına uygun tipteki laser, katamaran gibi yelkenli botları satın alabilmek ve seyir yapabilmek çok daha uygun hale gelmiştir. Yelkenli araçların tasarlanmasında büyüklük (genişlik, uzunluk) gövde şekli, gövde sayısı, mastların (direk) sayısı ve konumlandıkları bölgeler, yelkenlerin şekli ve kullanılan malzeme türü gibi çeşitli envanter kullanımlarına göre farklılık gösterir. Yelkenli bir teknede bulunan malzemelerin taşıyabileceği genel özellikler aşağıda verilmiştir.

- Gövde yapımında eski model teknelerde kereste ve elyaf kökenli malzemeler kullanılırken günümüz teknolojisiyle beraber çeşitli üretim malzemeleri bulunmaktadır camyünü, çelik, alüminyum vs. gibi
- Yelkenlerde geleneksel modellerde pamuktan ve ketenden yararlanırken günümüzde çok sağlam bir kumaş olan Kevlar' dan yapılmaktadır.
- Halatlar çeker güçlerine, kalınlıklarına ve yapımlarında kullanılan malzemeye göre farklılık göstermektedir,
- Direkler ve bağlantı noktalarında ise gelişen teknolojiyle keresteden yapılanlar yerini alüminyum ve polycarbon malzemelere yerini bırakmıştır.

- Yelkenler üzerinde kullanılan vinçler iki çeşittir birincisi manuel olarak kullanılanlar ve elektrikli motorlar yardımıyla kontrol edilen vinçler olarak üretilmektedir (Jennings, 2007).

Bu çalışmada, motorsuz yelkenli tekneler ve Türkiye Yelken Federasyonun yarış sınıflarının içerisinde yer alan, eğitimini verdiği yelken branşları üzerinde durulmuştur.

1.8.4. Çok Gövdeli Yelkenli Botlar

Çok gövdeli tekneler içinde en bilineni katamarandır. Çok gövdeli tekneler merkezlerinde bir gövdeye sahip olmalarının yanında birbirlerine paralel şekillerde duran iki veya üç gövdenin de arasına konan başka elemanlar ile birleşiminden meydana gelebilir. Birinci grupta bulunan gövde tiplerine merkez gövdeliler, ikinci grupta bulunanlara ise asimetrik gövdeliler adı verilir. Bazı gövdelerde sabit veya hareketli salma olabilir.

Katamaranlar tek direğe sahiptirler bazılarında yelkenlerin gerginliğini ayarlayabilmek için yelkenlerin üzerinde bumba (boom) bulunur. Bumba bulunmayan yelkenlerin gerginliğini ayarlamak için yelkenin alt köşesinden teknenin arkasında bulunan ıskota makarası arasından geçen halat yardımıyla ayarlanır (Phipps, 1998). ISAF’ın katamaran için yaptığı tanımlamada, “esasen birbirinin eşi veya aynadaki görünüşü olan iki gövdenin birbirine paralel olarak bağlanmasından oluşan yelkenli sınıfı” olarak tanımlanmaktadır (WS, 2019).

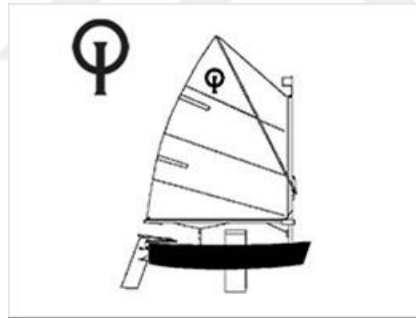
Çok gövdeli botların tek gövdeli botlara göre birkaç avantajı bulunmaktadır. Çok gövdeli botların bir takım fizik kuralının ışığında daha oturaklı bir yapıya sahip oldukları söylenebilir. Bu botların tek gövdelilerin yanı sıra devrilme riskleri daha azdır. Bu avantajla beraber çok gövdeli botlar tek gövdeli botlara göre daha hızlı gidebildikleri bilinmektedir. Fakat bu avantajlar manevra kısmında bir dezavantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Çok gövdeli teknelerin kullanım alanları tek gövdeli teknelerden daha fazladır. Çok gövdeli tekneler kendi içinde de birçok farklı sınıflara ayrılır.

1.8.5. Tek Gövdeli Yelkenli Botlar

Tek gövdeli olan yelkenli bot sınıfında birçok farklı özellikte ve büyüklükte botlar girebilmektedir. Tek gövdeli botlar başlığı altında inceleyeceğimiz Optimist, laser, 420, 470, pirat, dragon, finn ve rüzgâr sörfü başlıklarıdır.

1.8.5.1. Optimist

Yelkenli yarış tekneleri içerisinde en küçük olanıdır ve başlangıç seviyesidir çocuklarda hareketli salmalı teknedir ve teknede tek kullanıcı olur. Clark Mills tarafından 1974 yılında tasarlanmıştır. Tekne 35 kg ağırlığında 2,3 metre uzunluğundadır. Optimist teknesi 1,13 metre genişliğindedir. Yelken alanı 3,5 m² olan bu sınıftaki botlar çok sert havalara dayanabilen ve kolay devrilmeyen bir teknedir. İlk yapılan Optimist 1948 yılında ABD'nin Florida eyaletinde imal edilmiştir. Dünya genelinde 90'dan fazla ülkede tahmini 200.000 tane Optimist olduğu düşünülmektedir. Ülkemizde de en yaygın yelkenli tekne türü olduğu tahmin edilmektedir (TYF, 2019c).

Şekil 2. Optimist tekne

1.8.5.2. Laser Sınıfı

Hareketli salması olan ve tek kişilik bir teknedir. Bruce Kirby tarafından 1969 yılında tasarlanmıştır. Gövdesinin uzunluğu 4,23 metre en uzunluğu 1,37 metredir. Laser yelken boyutları bakımından 3 sınıfa ayrılmaktadır. Standart laser için 7,06 m², laser Radial 5,76 m² ve laser 4,7 için 4,7 m² dir.

Ülkemiz adına popüler olan bir branştır. Laser Türkiye Şampiyonalarına 100 den fazla sporcu katılmaktadır. Bu sınıfta başarılı sporcularımızda bulunmaktadır. Örneğin 1995 yılında Selim Kakış Laser Radial sınıfında Avrupa Şampiyonluğunu

ülkemize kazandırmıştır. Bu başarıyla beraber Alp Alpagut'un 1998, 1999 ve 2000 yıllarında üst üste ülkemize kazandırdığı Avrupa Şampiyonlukları bulunmaktadır. Ayrıca Laser Radia gençler kategorisinde 2000 yılında Güral Zümbül Dünya Şampiyonluğunu elde etmiştir. 2003 yılı Laser 4,7 metre Dünya Şampiyonasında Onur Derebaşı dünya şampiyonu ve Mustafa Çakır dünya üçüncülüğü başarısını elde etmişlerdir. Aynı yarışta kızlar kategorisinde yer alan Ayda Ünver Dünya Şampiyonu olup ülkemize büyük gurur yaşatmışlardır (TYF, 2019d).

Şekil 3. Laser tekne

1.8.5.3. 420 Sınıfı

Hareketli salmalı sınıfında olan tekne iki kişilik olup Christian Maury tarafından tasarlanmıştır. Teknenin ağırlığı 100 kg'dır. Tekne diğerlerinden farklı olarak üç yelkenden oluşmaktadır. Yelkenler ana yelken, fok ve balon alanı olarak adlandırılır. Teknenin uzunluğu ise 4,2 metredir (TYF, 2019e).

Şekil 4. 420 tekne

1.8.5.4. 470 Sınıfı

Andre Cornu tarafından 1963 yılında tasarlanan tekne hareketli salmaya sahip, bir ekip teknesidir iki kişiliktir. Teknenin genel özellikleri 4,7 metre uzunluk,

120 kg ağırlığa sahiptir. 470 sınıfı teknede de 3 yelken alanı bulunmaktadır ana yelken flok ve balon alanı yelkenleri bulunmaktadır (TYF, 2019f).

Şekil 5. 470 tekne

1.8.5.5. Pirat

1938 yılında Carl Martens tarafından tasarlanan tekne hareketli salmaya sahip tekne iki kişiliktir. 5 metre gövde uzunluğuna sahip olan teknenin ağırlığı 170 kg'dır. Teknede ana yelken ve flok alanı bulunmaktadır (TYF, 2019g).

Şekil 6. Pirat tekne

1.8.5.6. Dragon

Sabit salması olan bir teknedir. Johan Anker tarafından tasarlanmıştır. Teknenin genel özellikleri gövde uzunluğu 8,9 metredir. 1700 kg ağırlıkta olan tekne ana yelken, flok ve balon alanına sahiptir maksimum tayfa sayısı dördtür (TYF, 2019h).

Şekil 7. Dragon tekne

1.8.5.7. Finn Sınıfı

Hareketli salma ve tek kişilik sınıfının en büyük teknesidir. 1949 yılında Rickard Sarby tarafından tasarlanmış olup teknenin özellikleri 107 kg ağırlığındadır gövdesinin uzunluğu ise 4,5 metredir (TYF, 2019).

Şekil 8. Finn tekne

1.9. Rüzgâr Sörfü

Kloss ve Lange'a (2009) göre bu sporu gerçekleştirmek için gerekli olan malzemeler sörf tahtası, yelken ve hareketi kazanmak için gerekli olan enerji rüzgâr olması yeterlidir.

Macera sporları arasında yer alan rüzgâr sörfü temel olarak doğadan bir güç olan rüzgârı kullanmaktadır. Biz bu başlık altında rüzgâr sörfü sporunu daha detaylı bir biçimde gözden geçirerek tarihsel gelişiminden ve diğer detaylarından da bahsedeceğiz.

Rüzgâr sörfü, sörf, su kayağı, yelken ve yelken kanat sporlarının birleşiminden meydana gelen bir etkinlik türüdür. Yelken ile yapılan sörf olan rüzgâr sörfünün ilk yapılan denemeleri binlerce yıllık bir tarihe sahiptir. Güney Amerika’da yerliler tarafından Balsa ağacından yapılan yapraktan yelkenliler ile nehir ağızlarında balık avı yapabilmek için bu yöntemi kullandıkları bilinmektedir (Schröder, 2009). Bu denemelerin gelişiminde modern anlamda rüzgâr sörfünün ilk girişimleri Hawaii’de 1935 yılında Tom Blake tarafından yapılmıştır. Altı yılı aşkın zorlu ve karmaşık çalışma sürecinin sonunda Blake sörf tahtasına monte ettiği bir yelken ve ayak yardımı ile kontrol edilebilen ufak dümen parçasını tahtaya takmayı başarmıştır (Cisco,1999).

1950’li yılların başında gelişime hala açık olan rüzgâr sörfü Amerikalı Newman Darby elinde son şeklini almaya başlamıştır. Darby sörf tahtasını sadece yelken yardımıyla yönlendirme yönündeki çalışmalarda bulunmuştur. Bunun adına yaptığı çalışmalardan birinde yelkenli bir botun yelkenini sörf tahtasının üstüne takmayı denemiş fakat yelkenin tahtaya büyük gelmesi sebebiyle yelkeni küçültmek zorunda kalmıştır. Ancak Darby yaptığı çalışmaları kesmeyip zekice bir düşünceyle sörf tahtasının arka alt kısmına yerleştirdiği pala (fin) yardımıyla tahtanın üzerinde bulunan dörtgen uçurtma şeklindeki yelkenin rüzgârın yönünden aldığı güçle istenilen yönde hareket ettirmeyi başarmıştır. Darby günümüzde kullanılan sörf tahtasının ilk üretimini 1964 yılında yapmış ve 1965 yılında icadını “Populer Science” dergisinde yayınlamıştır (Schröder, 2009).

Ancak bazı otoritelerin ışığında rüzgâr sörfünün ilk İngiliz Peter Chilvers’in 1958 yılında bazıları Newman Darby’in 1960 yıllarında bulduğunu ve piyasaya sunduğunu iddia etmektedirler. bu karmaşaya rağmen bir çok belge havacı mühendis Jim Drake ve bilgisayar şirketi yöneticisi Holye Schweitzer’in 1960’lı yılların ortalarında bir rüzgâr sörfü tasarlayıp patentini aldıklarını kanıtlar niteliktedir. Darby yelkeni boarda sabitlemenin yolunu aradığı yıllarda ileri görüşlü bir kişi olan Schweitzer ise patent ve buluşu piyasaya sürmüştür. İlk üretilen boardun boyutları 3,5 metre uzunluk ve 27 kg ağırlık olarak ölçülmüştür (Bellis, 2019).

İcat edildikten 20 sene sonrasında 1984 yılı Los Angeles olimpiyatlarında ilk kez rüzgâr sörfü yarışlarına yer verilmiştir. Rüzgâr sörfünün olimpik bir disiplin

olarak kabul görmesi onu en genç olimpik spor olarak tarihe geçirmiştir (O'Shea, 1989; Sönmez, 2006).

Rüzgâr sörfü yarışmaları çeşitli yelken ve board özelliklerine göre sınıflara ayrılmaktadır. Sınıfların ayırımında bazı rüzgâr sörfü malzemeleri üreticilerinin malzemelerinin kullanılmasına izin verilmiştir. Board uzunluğu, genişliği ve hacmine; yelken alanı, direk uzunluğu gibi özelliklerde kısıtlamalar ve sınırlamalar göze çarpmaktadır. Rüzgâr sörfünde yarışmalar serbest stil (freestyle), slalom, rs-x, techno 293 sınıflarında yapılır. Sınıfların çoğunluğunda sadece bazı rüzgâr sörfü malzemesi üreticilerinin ürünlerinin kullanılmasına izin verilmekte, tahta uzunluğuna, genişliğine ve hacmine; yelken alanına, direk uzunluğuna kısıtlamalar getirilmektedir.

Ülkemizde de rüzgâr sörfü oldukça popüler bir spor dalıdır. İçerisinde barındırdığı hız ve macera unsurları genç bireylerin bu sporu seçmesinde büyük rol oynamaktadır. Ülkemizde dünyaca da en çok bilinen sörf merkezleri Alaçatı ve Akyaka'dır. Profesyonel Rüzgâr Sörfçüleri Birliği (Professional Windsurfers Association-PWA) yarış takviminde düzenli olarak Alaçatı'da Dünya Şampiyonaları organizasyonuna yer vermektedir. Ülkemizi bu platformda başarılı şekilde temsil eden sporcularımızda bulunmaktadır. Ülkemiz sporcularından Lena Erdil ve Fulya Ünlü 2016 yılındaki Dünya Şampiyonasında Slalom sınıfında birçok kez podyum görmüş Lena Erdil şampiyonayı ikinci, Fulya Ünlü ise beşinci sırada tamamlamıştır (PWA, 2019).

1960'ların başında gelişmeye başlayan bu spor 1970 ve sonrasında oldukça popüler olmuştur. Bununla beraber yeni çıkan spor çeşitlerinin yanında rüzgâr sörfünün eğlenceli ve heyecan verici yönleri malzemelerinde kolay taşınabilmesi avantajıyla bu sporun serbest zamanların değerlendirilmesinde kattığı kolaylıklar ve kazanımlarla gençler arasında hızla yayılmasına sebep olmuştur (Kloos ve Lange, 2009; Schröder, 2009).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın evreni-örnekleme, veri toplama araçları, veri toplama süreci sonucunda ortaya çıkan araştırılan konuya ilişkin, evreni temsil eden örneklemden sayısal sonuçlar verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler hakkında bilgi verilmiştir.

2.1. Araştırma Grubu

Çalışmanın evrenini Türkiye'deki Yelken Sporları Merkezleri içerisinde Alaçatı, Kuşadası ve Bodrum destinasyonlarında yelken ve rüzgâr sörfü sporu etkinliklerine katılan bireyler oluştururken, çalışma grubu ise 633 yelken ve rüzgâr sörfü katılımcısı arasından anket formlarını eksiksiz olarak dolduran, 18 ila 42 yaşları arasında değişen, yaş ortalamaları 399 erkek ($Ort_{yaş} = 22.75 \pm 2.98$) ve 218 kadın ($Ort_{yaş} = 22.09 \pm 2.66$) olmak üzere 617 ($Ort_{yaş} = 22.52 \pm 2.89$) gönüllü birey oluşturmuştur. Katılımcılara, olasılıklı örnekleme tekniklerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılmıştır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, Serbest Zaman Motivasyonu Ölçeği (SZMÖ), Heyecan Arama Ölçeği (HAÖ) olarak kullanılmıştır. Bu iki ölçme aracı bir araya getirilerek bütünleşik şekilde bir anket formu oluşturulmuştur. Demografik değişkenleri sorgulamak için hazırlanan bilgi alanı giriş bölümü olarak düzenlenmiş ve katılımcıların bilgilerine kolaylıkla aktarabileceği şekilde hazırlanmıştır. Kişisel bilgilerin sorulduğu alanı tamamlayan katılımcılar ilk olarak Serbest Zaman Motivasyonu Ölçeği (SZMÖ), daha sonrasında Heyecan Arama Ölçeği (HAÖ) sunulmuştur. Katılımcılardan ölçek içerisindeki formları eksiksiz şekilde cevaplandırmaları istenmiştir. Toplamda dört sayfadan oluşan ölçek formları çalışmanın altındaki 'Ekler' bölümünde yer almaktadır.

2.3. Kişisel Bilgi Formu

Çalışmada araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu yelken ve Rüzgâr sörfü katılımcılarının demografik bilgilerini tespit etmek amacıyla

kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda; cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, ekonomik durum gibi genel sosyo-ekonomik düzeyleri sorgulanmıştır. Bunun yanı sıra katılımcıların hangi branşla ilgilendikleri ve branşlarla kaç yıldır ilgilendikleri, aktivitelerde ki beceri seviyeleri, yıl içerisinde ne sıklıkla aktivite ile ilgilendiklerini ve son olarak aktiviteyi ülkemiz içerisinde veya dışarısında hangi merkezlerde uyguladıkları gibi araştırma konusuyla alakalı sorular hazırlanmıştır.

2.4. Serbest Zaman Motivasyon Ölçeği (SZMÖ)

“Serbest Zaman Motivasyon Ölçeği” (SZMÖ) Pelletier vd. (1989) tarafından geliştirilmiş ve Güngörmüş (2012) tarafından Türk Kültürüne uyarlanmıştır. Ölçek, katılımcıları rekreasyon aktivitesine katılıma motive edebilecek ve onların motivasyonlarını etkileyebilecek yöndeki faktörleri içeren “bilmek” (içsel motivasyon), “başarmak” (içsel motivasyon), “uyaran yaşama” (içsel motivasyon), “içe atım” (dışsal motivasyon), “özdeşim” (dışsal motivasyon), “dışsal düzenleyen” (dışsal motivasyon) ve “motivasyonsuzluk” gibi 7 alt boyut ve toplam 28 maddeden oluşmaktadır. Her bir alt boyutun toplam dört maddesi vardır. Ölçekte bulunan ifadeler “Hiç Katılmıyorum (1)” ve “Tamamen Katılıyorum (7)” şeklinde 7’li Likert tipi ölçek üzerinde değerlendirilmektedir.

Ölçeğin Güngörmüş (2012) tarafından yapılan geçerlilik güvenilirlik ve Türkçe uyarlama çalışması sonucunda, toplam iç tutarlılık katsayısı 0.80, alt boyutlarda tutarlılık kat sayıları, “bilmek” alt boyutu için 0.76, “başarmak” alt boyutu için 0.74, “uyaran yaşama” alt boyutu için 0.72, “içe atım” alt boyutu için 0.71, “özdeşim” alt boyutu için 0.73, “dışsal düzenleyen” alt boyutu için 0.83, “motivasyonsuzluk” alt boyutu için ise 0.70 olarak hesaplanmıştır.

2.5. Heyecan Arama Ölçeği (HAÖ)

Heyecan arama ölçeği bireylerin heyecan arama özelliklerini tanımlama adına kullanılan standart bir testtir. Heyecan arama ölçeğini geliştiren Zuckerman tarafından 1960’lı yıllarda ölçeği oluşturmaya başlamış ve o tarihten itibaren ölçek birçok deneme ile geliştirilmiştir. Ardından süregelen çalışmalar sonunda Zuckerman (1994) Sensation Seeking Scale-V (SSS-V) “Heyecan Arama Ölçeği”ni oluşturmuştur. Bu ölçek heyecan arama ölçekleri arasında en yaygın ve popüler

olanıdır (Haynes vd., 2000). Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmaları ise Öngen (2007) tarafından yapılmıştır.

HAÖ toplamda 40 madde ve 4 alt boyuttan oluşan (heyecan ve macera arama, deneyim arayışı, şartlı refleks yitimi ve sıkılmaya yatkınlık) çok boyutlu bir ölçektir. Her bir alt boyutta zorunlu seçmeli olarak sunulan 10 madde yer almaktadır. Her madde “A” ve “B” olmak üzere iki seçenektan birinin zorunlu tercih edilmesine yöneliktir. Öngen (2007) tarafından yapılan ölçeğin geçerlik güvenirlik ve Türkçe uyarlama çalışması sonucunda, toplam iç tutarlılık katsayısı 0.82 olarak belirlenmiştir.

2.6. Verilerin Toplanması

Yelken ve rüzgâr sörfü yapan bireylere, araştırmanın amacı hakkında bilgiler verilerek sorulara içtenlikle cevap vermelerini sağlamak aktiviteler başlamadan veya aktivite sonrası dinlenirken anketlerin uygulanması sağlanmıştır. Anketlerin uygulanması ve toplanması aşamasında gizlilik ilkesine bağlı kalınmıştır.

2.7. Verilerin Analizi

Araştırmanın amacında yer alan alt problemlere uygun olarak toplanan veriler, kontrol edilmiş ve elektronik ortamda kayıt altına alınmıştır. Katılımcılardan geri dönen anketlerden 16 tanesi eksik ve yanlış doldurulduğu için işleme alınmamış ve 617 anket değerlendirilmiştir. Kaydedilen verilerin çözümlenmesinde ise SPSS (Statistical Package for Social Sciences 21.0) programından faydalanılmıştır.

Kolayda örnekleme yöntemine göre elde edilen verilerin analizinde istatistikî yöntem olarak; frekans, aritmetik ortalama, standart sapma; bağımsız örneklemler için t testi, tek faktörlü MANOVA, ANOVA ve Pearson Korelasyon testleri kullanılmıştır. Verilerin parametrik testlerin ön şartlarını sağlayıp sağlamadığına Skewness ve Kurtosis (verilerin normal dağılım durumu) değerleri ve Levene (varyansların eşitliği) testi sonuçları incelenerek karar verilmiştir. Ölçeklerin güvenirliklerini belirlemek için de Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır.

Tablo 1. Ölçek Puanlarının Dağılımı

Alt Boyutlar	Madde Sayısı	N	Min	Max	\bar{X}	SS	Çar.	Bas.	Alpha
HAÖ	40	617	.13	.85	.55	.123	-.158	.064	.78
SZMÖ	28								.85
Bilmek	4	617	4.50	7.00	6.18	.585	-.360	-.417	.76
Başarmak	4	617	3.75	7.00	6.07	.666	-.572	.267	.79
Uyaran Yaşama	4	617	3.25	7.00	6.05	.629	-.707	.687	.75
Özdeşim	4	617	4.00	7.00	6.11	.591	-.326	-.027	.71
İçe Atım	4	617	4.00	7.00	6.06	.531	-.484	.260	.79
Dışsal Düzenleyen	4	617	1.50	6.75	4.54	.928	.005	-.431	.72
Motivasyonsuzluk	4	617	1.00	5.25	1.86	.780	.790	.031	.73

Araştırma kapsamında yer alan bireylerin HAÖ toplam ortalama puanının .55 olduğu ve toplam ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .78 olarak hesaplanmıştır.

Ayrıca SZMÖ'nin 7 alt boyutu için aldıkları puanlar incelendiğinde, ilk alt boyutun “bilmek” (Ort.=6.18) ve son alt boyutun ise “motivasyonsuzluk” (Ort.=1.86) olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini test etmek için hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının ölçek alt boyutları için .71 (özdeşim) ile .79 (içe atım) arasında değiştiği görülmektedir. Toplam ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının ise .85 olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçlardan veri toplama araçlarının eldeki çalışma için güvenilir ölçme yaptığı söylenebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Tablo 2. Araştırma Grubunun Demografik Özelliklerine Göre Frekans Dağılımları

Değişkenler	Alt Grup	N	%	Toplam
Cinsiyet	Erkek	399	64.7	617
	Kadın	218	35.3	
Medeni hal	Bekar	591	95.8	617
	Evli	26	4.2	
Öğrenim Düzeyi	Lise ve Dengi	11	1.8	617
	Üniversite	582	94.3	
	Lisansüstü	24	3.9	
Refah Düzeyi	Normal	460	74.6	617
	Yüksek	157	25.4	
Yılda Harcanan Gün	<10 gün	302	48.9	617
	11-25 gün	118	19.1	
	26-40 gün	92	14.9	
	>41 gün	105	17.0	
Merkezler	Alaçatı	185	30.0	617
	Kuşadası	299	48.5	
	Bodrum	133	21.6	
Kaç Yıl	1 yıl	237	38.4	617
	2-3 yıl	184	29.8	
	4 yıl ve üzeri	196	31.8	
Branş	Yelken	284	46.0	617
	Rüzgâr sörfü	333	54.0	
Beceri Seviyesi	Acemi	156	25.3	617
	Orta Seviye	152	24.6	
	İleri Seviye	112	18.2	
	Uzman	197	31.9	

Araştırma kapsamına alınan bireylerin %64.7'sinin erkek, %95.8'inin bekar, %94.3'ünün üniversite eğitimi aldığı, %74.6'sının normal refah düzeyi olduğu, 48.9'unun yılda “< 10 gün” etkinliklere katıldığı, %48.5'inin Kuşadası'nda etkinliklere katıldığı, %38.4'ünün 1 yıldır branşlara başladığı, %54.0'ünün Rüzgâr sörfü branşı ile uğraştığı ve %31.9'unun ise uzman olarak bu branşla ilgilendiği görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

	Erkek (N=399)		Kadın (N=218)		p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss	
HAÖ	.55	.126	.53	.115	.046*
SZMÖ					
Bilmek	6.15	.601	6.25	.549	.031*
Başarmak	6.03	.665	6.13	.664	.066
Uyaran Yaşama	6.04	.615	6.07	.656	.532
Özdeşim	6.05	.605	6.22	.550	.001*
İçe Atım	6.04	.539	6.11	.514	.137
Dışsal Düzenleyen	4.43	.904	4.60	.937	.036*
Motivasyonsuzluk	1.91	.793	1.77	.747	.027*

Tablo 3'teki analiz sonuçlarına göre katılımcıların HAÖ ortalama puanları cinsiyet durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaştığını göstermektedir [$t_{(615)}= 1,999$; $p < ,05$]. Sonuçlara göre erkek katılımcıların ortalama puanları (Ort.= .55) kadınlardan (Ort.= .53) daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

MANOVA analizi sonuçları incelendiğinde, cinsiyet durum değişkeninin SZMÖ alt boyutları üzerindeki temel etkisinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir [$\lambda=0.969$, $F_{(7,609)}=2.740$, $p < 0.05$]. Hangi bağımlı değişkenin çok değişkenli anlamlılığa katkı sağladığını anlamak amacıyla bakıldığında, cinsiyet durumu ana etkisi açısından “bilmek” [$F_{(1, 615)}= 4.686$; $p < 0.05$], “özdeşim” [$F_{(1, 615)}= 11.798$; $p < 0.05$], “dışsal düzenleyen” [$F_{(1, 615)}= 4.434$; $p < 0.05$] ve “motivasyonsuzluk” [$F_{(1, 615)}= 4.898$; $p < 0.05$] alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anlamlı farklılıkların tespit edildiği alt boyutlardan sadece “motivasyonsuzluk” alt boyut puanlarında erkek katılımcıların ortalama puanları (Ort.= 1.91) kadınlardan (Ort.= 1.77); diğer üç alt boyutta ise (bilmek, özdeşim ve dışsal düzenleyen) kadın katılımcıların ortalama puanları (bilmek Ort.= 6.25; özdeşim Ort.= 6.22; dışsal düzenleyen Ort.= 4.60) erkeklerden (bilmek Ort.= 6.15; özdeşim Ort.= 6.05; dışsal düzenleyen Ort.= 4.43) daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Ayrıca analiz sonuçlarına göre, cinsiyet durum değişkeninin “başarmak” [$F_{(1, 615)} = 3.385; p > 0.05$], “uyaran yaşama” [$F_{(1, 615)} = .392; p > 0.05$] ve “içe atım” [$F_{(1, 615)} = 2.214; p > 0.05$] alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Eğitim Durumu Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

	Lise (N=11)		Lisans (N=582)		Lisansüstü (N=24)		p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss	
HAÖ	.52	.113	.54	.122	.66	.097	.000*
SZMÖ							
Bilmek	5.96	.578	6.18	.578	6.37	.718	.135
Başarmak	6.02	.575	6.06	.666	6.31	.680	.177
Uyaran Yaşama	5.82	.742	6.04	.624	6.20	.683	.242
Özdeşim	6.05	.400	6.10	.591	6.35	.633	.109
İçe Atım	5.86	.303	6.06	.535	6.31	.437	.031*
Dışsal Düzenleyen	4.77	.904	4.53	.902	4.66	1.464	.570
Motivasyonsuzluk	2.16	.937	1.86	.767	1.75	.997	.351

Tablo 4’deki analiz sonuçlarına bakıldığında, katılımcıların HAÖ’ne [$F_{(2, 614)} = 11.227; p < .05$] ilişkin ortalama puanları arasında eğitim durumu değişkenine göre ise anlamlı bir farklılık göstermiştir. Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre, “lisansüstü” eğitim seviyesi olan katılımcıların puanları (Ort.= .66) ile “lise” (Ort.= .52) ve “lisans” (Ort.= .54) eğitim seviyesi olan katılımcıların ortalama puanları arasında “eğitim durumu” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “lisansüstü” eğitim seviyesi olan katılımcıların HAÖ’ne ilişkin ortalama puanlarının diğer iki gruptan daha yüksektir.

MANOVA sonuçlarına göre, eğitim durumu değişkeninin SZMÖ alt boyutları üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığını göstermektedir [$\lambda = 0.979, F_{(7,609)} = .413, p > 0.05$]. ANOVA sonuçları eğitim durumu değişkeninin ana etkisi açısından sadece “içe atım” [$F_{(2, 614)} = 3.480; p < 0.05$] alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılığın tespit edildiği “içe atım” alt boyutunda “lisansüstü” eğitim seviyesi olan katılımcıların puanlarının (Ort. $\bar{X} = 6.31$), “lise” (Ort.= 5.86) ve “lisans” (Ort.= 6.06) eğitim seviyesi olan katılımcılardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Sonuçlara göre, eğitim durumu değişkeninin “bilmek” [$F_{(2, 614)}= 2.011$; $p>0.05$], “başarmak” [$F_{(2, 614)}= 1.736$; $p>0.05$], “uyaran yaşama” [$F_{(2, 614)}= 1.423$; $p>0.05$], “özdeşim” [$F_{(2, 614)}= 2.229$; $p>0.05$], “dışsal düzenleyen” [$F_{(2, 614)}= 1.048$; $p>0.05$] ve “motivasyonsuzluk” [$F_{(2, 614)}= .569$; $p>0.05$] alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Branş Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

	Yelken (N=284)		Rüzgâr Sörfü (N=333)		p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss	
HAÖ	.54	.117	.55	.128	.493
SZMÖ					
Bilmek	6.23	.609	6.14	.561	.068
Başarmak	6.06	.660	6.07	.671	.877
Uyaran Yaşama	6.05	.612	6.04	.644	.910
Özdeşim	6.17	.580	6.06	.598	.025*
İçe Atım	6.09	.512	6.04	.547	.214
Dışsal Düzenleyen	4.56	.972	4.52	.891	.634
Motivasyonsuzluk	1.84	.802	1.88	.761	.557

T testi analiz sonuçları incelendiğinde, katılımcıların HAÖ ortalama puanları branş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmadığını göstermektedir [$t_{(615)}= -.686$; $p>.05$].

Analiz sonuçlarına göre, branş değişkeninin SZMÖ alt boyutları üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmektedir [$\lambda=0.983$, $F_{(7,609)}=1.522$, $p>0.05$]. Branş değişkeni ana etkisi açısından katılımcıların SZMÖ'nin sadece “özdeşim” alt boyutundaki puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir [$F_{(1, 615)}= 5.023$; $p<0.05$]. Bu alt boyutta yelkencilerin ortalama puanları (Ort.= 6.17) rüzgâr sörfü ile ilgilenenlerden (Ort.= 6.06) daha yüksektir.

Veriler incelendiğinde, branş değişkeninin “bilmek” [$F_{(1, 615)}= 3.338$; $p>0.05$], “başarmak” [$F_{(1, 615)}= .024$; $p>0.05$], “uyaran yaşama” [$F_{(1, 615)}= .013$; $p>0.05$], “içe atım” [$F_{(1, 615)}= 1.548$; $p>0.05$], “dışsal düzenleyen” [$F_{(1, 615)}= .226$; $p>0.05$] ve “motivasyonsuzluk” [$F_{(1, 615)}= .346$; $p>0.05$] alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 6. Katılımcıların Refah Düzeyi Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

	Normal (N=460)		Yüksek (N=157)		p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss	
HAÖ	.54	.121	.58	.123	.000*
SZMÖ					
Bilmek	6.22	.580	6.08	.592	.019
Başarmak	6.06	.676	6.08	.638	.835
Uyaran Yaşama	6.05	.661	6.02	.526	.608
Özdeşim	6.12	.591	6.06	.592	.239
İçe Atım	6.06	.530	6.08	.535	.727
Dışsal Düzenleyen	4.49	.931	4.69	.908	.022
Motivasyonsuzluk	1.84	.750	1.92	.861	.273

Yapılan analiz sonuçlarına bakıldığında katılımcıların HAÖ ortalama puanları refah düzeyi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaştığını göstermektedir [$t_{(615)} = -3.763$; $p < .05$]. Sonuçlara göre refah düzeyi yüksek olan katılımcıların ortalama puanları (Ort.= .58) düşük olanlardan (Ort.= .54) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6'daki verilere göre, refah düzeyi değişkeninin SZMÖ alt boyutları üzerindeki temel etkisinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir [$\lambda = 0.975$, $F_{(7,609)} = 2.260$, $p < 0.05$]. Hangi bağımlı değişkenin çok değişkenli anlamlılığa katkı sağladığını anlamak amacıyla bakıldığında, refah düzeyi değişkeni ana etkisi açısından “bilmek” [$F_{(1, 615)} = 5.558$; $p < 0.05$] ve “dışsal düzenleyen” [$F_{(1, 615)} = 5.283$; $p < 0.05$] alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılıkların tespit edildiği “bilmek” alt boyutunda refah düzeyi yüksek olan katılımcıların ortalama puanları (Ort.= 6.22) normal (Ort.= 6.08) olanlardan; “dışsal düzenleyen” alt boyutunda ise normal olan katılımcıların ortalama puanları (Ort.= 4.69) ise yüksek (Ort.= 4.49) olanlardan daha yüksektir.

Ayrıca analiz sonuçlarına göre, refah düzeyi değişkeninin “başarmak” [$F_{(1, 615)} = .044$; $p > 0.05$], “uyaran yaşama” [$F_{(1, 615)} = .264$; $p > 0.05$], “özdeşim” [$F_{(1, 615)} = 1.389$; $p > 0.05$], “içe atım” [$F_{(1, 615)} = .122$; $p > 0.05$] ve “motivasyonsuzluk” [$F_{(1, 615)} = 1.204$; $p > 0.05$] alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir.

Tablo 7. Katılımcıların Beceri Seviyesi Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

	Acemi (N=156)		Orta Seviye (N=152)		İleri Seviye (N=112)		Uzman (N=197)		p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss	
HAÖ	.53	.112	.54	.123	.55	.120	.56	.128	.467
SZMÖ									
Bilmek	6.16	.561	6.16	.591	6.17	.584	6.22	.601	.689
Başarmak	6.04	.667	6.05	.656	6.08	.638	6.09	.691	.878
Uyaran Yaşama	6.01	.578	6.00	.687	6.10	.644	6.08	.614	.473
Özdeşim	6.04	.612	6.12	.590	6.12	.576	6.16	.583	.280
İçe Atım	6.02	.522	6.03	.568	6.06	.487	6.12	.531	.285
Dışsal Düzenleyen	4.38	.924	4.49	.885	4.61	.917	4.67	.957	.028*
Motivasyonsuzluk	1.91	.794	1.81	.762	1.91	.771	1.83	.789	.619

Tablo 7’deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların HAÖ’ne [$F_{(3-613)} = .850$; $p > .05$] ilişkin ortalama puanları arasında beceri seviyesi değişkenine göre ise anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. İstatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına karşın; beceri seviyesi yükseldikçe, heyecan arayışı ortalama puanlarında bir artış olduğu gözlemlenmiştir.

MANOVA sonuçlarına bakıldığında, beceri seviyesi değişkeninin SZMÖ alt boyutları üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığını göstermektedir [$\lambda = 0.969$, $F_{(7,609)} = .919$, $p > 0.05$]. ANOVA sonuçları beceri seviyesi değişkeninin ana etkisi açısından sadece “dışsal düzenleyen” [$F_{(3, 613)} = 3.056$; $p < 0.05$] alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılığın tespit edildiği “dışsal düzenleyen” alt boyutunda branşlarında uzman düzeyinde olanların ortalama puanları (Ort.= 4.67) acemi düzeyinde (Ort.= 4.38) olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir.

Ayrıca bulgular incelendiğinde, beceri seviyesi değişkeninin “bilmek” [$F_{(3, 613)} = .490$; $p > 0.05$], “başarmak” [$F_{(3, 613)} = .227$; $p > 0.05$], “uyaran yaşama” [$F_{(3, 613)} = .838$; $p > 0.05$], “özdeşim” [$F_{(3, 613)} = 1.281$; $p > 0.05$], “içe atım” [$F_{(3, 613)} = 1.267$; $p > 0.05$] ve “motivasyonsuzluk” [$F_{(3, 613)} = .594$; $p > 0.05$] alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Etkinliğe Yılda Harcanan Gün Sayısı Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

	< 10 Gün (N=302)		11-25 Gün (N=118)		26-40 Gün (N=92)		> 41 Gün (N=105)		p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss	
HAÖ	.53	.118	.55	.135	.55	.124	.58	.119	.017*
SZMÖ									
Bilmek	6.15	.567	6.12	.652	6.23	.565	6.28	.592	.156
Başarmak	6.04	.673	5.97	.721	6.07	.634	6.20	.619	.089
Uyaran Yaşama	6.03	.608	5.99	.723	6.05	.648	6.14	.576	.335
Özdeşim	6.06	.617	6.10	.576	6.15	.535	6.21	.583	.121
İçe Atım	6.01	.522	6.06	.549	6.12	.556	6.17	.496	.028*
Dışsal Düzenleyen	4.49	.866	4.53	.923	4.60	.942	4.64	1.086	.482
Motivasyonsuzluk	1.89	.780	1.87	.753	1.80	.740	1.82	.846	.771

Tablo 8'deki analiz sonuçlarına bakıldığında, katılımcıların HAÖ'ne [$F_{(3, 613)} = 3.442$; $p < ,05$] ilişkin ortalama puanları arasında etkinliğe yılda harcanan gün sayısı değişkenine göre ise anlamlı bir farklılık göstermiştir. Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre, yılda “> 41 gün” etkinliklere katılan katılımcıların puanları (Ort.= .58) ile “> 10 gün” (Ort.= .53) katılan katılımcıların puanları arasında yılda harcanan gün sayısı anlamlı farklılık olduğu ve “< 41 gün” etkinliklere katılan katılımcıların HAÖ'ne ilişkin ortalama puanlarının “< 10 gün” katılan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmektedir.

MANOVA sonuçlarına göre, etkinliğe yılda harcanan gün sayısı değişkeninin SZMÖ alt boyutları üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığını göstermektedir [$\lambda = 0.965$, $F_{(7,609)} = .413$, $p > 0.05$]. ANOVA sonuçları etkinliğe yılda harcanan gün sayısı değişkeninin ana etkisi açısından sadece “içe atım” [$F_{(3, 613)} = 3.051$; $p < 0.05$] alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılığın tespit edildiği “içe atım” alt boyutunda yılda “> 41 gün” etkinliğe katılanların ortalama puanları (Ort.= 6.17) “< 10 gün” katılanlardan (Ort.= 6.01) daha yüksektir.

Analiz sonuçları incelendiğinde, etkinliğe yılda harcanan gün sayısı değişkeninin “bilmek” [$F_{(3, 613)} = 1.749$; $p > 0.05$], “başarmak” [$F_{(3, 613)} = 2.181$;

$p>0.05$], “uyaran yaşama” [$F_{(3, 613)}= 1.133$; $p>0.05$], “özdeşim” [$F_{(3, 613)}= 1.479$; $p>0.05$], “dışsal düzenleyen” [$F_{(3, 613)}= .823$; $p>0.05$] ve “motivasyonsuzluk” [$F_{(3, 613)}= .376$; $p>0.05$] alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir.

Tablo 9. Katılımcıların Branşla İlgilenme Süresi Değişkenine Göre Ölçek Puanlarının Dağılımı

	1 yıl (N=237)		2 yıl (N=184)		3 (N=196)		p
	Ort.	Ss	Ort.	Ss	Ort.	Ss	
HAÖ	.54	.121	.55	.119	.56	.128	.345
SZMÖ							
Bilmek	6.17	.550	6.20	.593	6.19	.619	.879
Başarmak	6.03	.659	6.14	.638	6.04	.697	.192
Uyaran Yaşama	6.02	.583	6.05	.685	6.08	.630	.613
Özdeşim	6.07	.620	6.14	.566	6.13	.580	.406
İçe Atım	6.03	.531	6.05	.526	6.11	.535	.252
Dışsal Düzenleyen	4.48	.868	4.53	.908	4.62	1.014	.314
Motivasyonsuzluk	1.86	.745	1.86	.796	1.86	.810	.999

Tablo 9’deki analiz sonuçlarına bakıldığında, katılımcıların HAÖ’ne [$F_{(2, 614)}= 1.067$; $p> .05$] ilişkin ortalama puanları arasında branşla ilgilenme süresi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

MANOVA sonuçlarına göre, branşla ilgilenme süresi değişkeninin SZMÖ alt boyutları üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığını göstermektedir [$\lambda=0.981$, $F_{(7,609)}=.840$, $p>0.05$]. Sonuçlar incelendiğinde branşla ilgilenme süresi değişkeninin ana etkisi açısından “bilmek” [$F_{(2, 614)}= .129$; $p>0.05$], “başarmak” [$F_{(2, 614)}= 1.653$; $p>0.05$], “uyaran yaşama” [$F_{(2, 614)}= .490$; $p>0.05$], “özdeşim” [$F_{(2, 614)}= .904$; $p>0.05$], “içe atım” [$F_{(2, 614)}= 1.380$; $p>0.05$] “dışsal düzenleyen” [$F_{(2, 614)}= 1.161$; $p>0.05$] ve “motivasyonsuzluk” [$F_{(2, 614)}= .001$; $p>0.05$] alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir.

Tablo 10. Heyecan Arama ile Serbest Zaman Motivasyon Ölçeği Arasındaki İlişki

	HAÖ	Bilmek	Başarmak	Uyaran Yaşama	Özdeşim	İçe Atım	Dışsal Düzenleyen	Motivasyonsuzluk
HAÖ	1							
Bilmek	,108**	1						
Başarmak	,121**	,612**	1					
Uyaran Yaşama	,146**	,442**	,380**	1				
Özdeşim	,084*	,704**	,561**	,477**	1			
İçe Atım	,119**	,397**	,423**	,425**	,510**	1		
Dışsal Düzenleyen	,118**	,022	,063	,020	,078	,095*	1	
Motivasyonsuzluk	-,030	-,376**	-,329**	-,305**	-,343**	-,285**	,420**	1

Katılımcıların HAÖ ile SZMÖ arasındaki ilişkiyi göstermek için yapılan korelasyon analizi sonucuna göre, “bilmek” ($r = .108$; $p < 0.05$), “başarmak” ($r = .121$; $p < 0.05$), “uyaran yaşama” ($r = .146$; $p < 0.05$), “özdeşim” ($r = .084$; $p < 0.05$), “içe atım” ($r = .119$; $p < 0.05$) ve “dışsal düzenleyen” ($r = .118$; $p < 0.05$) boyutlarında pozitif ve düşük yönde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

4. TARTIŞMA VE YORUM

Bu araştırmanın amacı, yelken ve rüzgâr sörfü yapan bireylerin serbest zaman motivasyonları ve heyecan arayışları arasındaki ilişkinin macera rekreasyonu kapsamında saptanmasıdır. Çalışmanın bu bölümünde, macera rekreasyonu kapsamında araştırmaya dâhil olan yelken ve rüzgâr sörfü yapan bireylerinin demografik özellikleriyle birlikte heyecan arama ve serbest zaman motivasyonu düzeylerine ilişkin yapılan analiz sonuçları tartışılarak yorumlanmıştır.

Demografik bilgilere ilişkin veriler genel olarak değerlendirildiğinde, yelken ve rüzgâr sörfü branşlarıyla ilgilenen katılımcıların daha çok eğitim seviyesi yüksek bekar erkeklerden oluştuğunu söylemek mümkündür. Branşa yönelik yapılan incelemelerde %54.0 oranında rüzgâr sörfüne olan ilginin diğer branşa göre daha fazla olduğu gözlemlenmektedir. Bu bilgi ışığında ise yelken sporları arasında rüzgâr sörfüne olan ilginin daha fazla olduğu görülmektedir. Bu bilgilerin yanı sıra yelken sporlarıyla ilgilenen bireylerin %38.4 oranıyla sporla yeni ilgilenmeye başlayan bireyler olduğu gözlenmektedir. Bu oranın ışığında yelken sporlarına yeni başlayan bireylerin sayısının fazla olması ileride yelken sporlarına ilginin artacağı ve ileride yelken sporlarında daha deneyimli bireylerin olacağı fikri akıllara gelmektedir. Diehm ve Armatas (2004) bir çalışmada katılımcıların demografik özelliklere ilişkin sonuçlara bakıldığında, araştırma grubunun çoğunluğunun sörfçü ve bekar erkeklerden oluştuğunu görmekteyiz. İnce (2006) yelken sporcuları üzerine yaptığı çalışmada, yelkenci erkek katılımcıların oranının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bir diğer çalışmada ise Serin (2016) Milli yelken takımında yer alan sporcuların motivasyon düzeyleri ile kontrol odağı düzeylerini belirlemek ve belirlenen değişkenlerin arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak için yapmış olduğu çalışmada, katılımcıların çoğunun erkek, eğitim düzeyinin üniversite olduğu ve katılımcıların büyük bir kısmının 1 ila 7 yıl arasında branşla ilgilendikleri görülmektedir. Bu doğrultuda, yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının genellikle erkek ve eğitim düzeyi yüksek ve branşa yeni başlamış katılımcılardan oluştuğunu söylemek mümkündür.

Hipotez 1 H(1): Katılımcıların heyecan arama düzeyleri arasında demografik özelliklerine ilişkin fark olacaktır.

Araştırmaya katılan yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının heyecan arama düzeyleri ile bazı demografik değişkenler (cinsiyet, eğitim seviyesi, branş, refah düzeyi, beceri seviyesi, etkinliğe yılda harcanan gün, ilgilenim süresi) aralarındaki

farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla analizler sonucunda; araştırmaya katılan yelken ve rüzgâr sörfü branşıyla ilgilenen bireylerin heyecan arama düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasındaki farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla yararlanılan analiz sonucunda; “erkek” katılımcıların heyecan arama düzeyleri (Ort.= .55) “kadın” katılımcılara göre (Ort.= .53) daha yüksek bulunmuştur (tablo 3). Zuckerman (1994), aktivitelere katılan “erkek” bireylerin heyecan arama düzeylerinin “kadın” bireylere oranla daha fazla olabileceğini ifade etmektedir. Cross vd.’nin (2013) heyecan aramaya yönelik yaptıkları çalışmada cinsiyet değişkeni bulgularında Zuckerman’ın (1994) teorisini doğrular yönde “erkek” katılımcıların içerisinde macera tutkusunun yoğun olduğu aktivitelere uyumunun ve başarılı olabilme isteklerinin daha fazla olduğu sonucu bulunmuştur. Öngen (2007), üniversite öğrencileri üzerine heyecan arama ve cinsiyet değişkeni arasında olan ilişkiyi belirlemek üzere yaptığı çalışmada, diğer çalışmalarda olduğu gibi “erkek” katılımcıların “kadın” katılımcılara göre heyecan arama düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Bir diğer çalışmada Roth vd. (2005), Alman nüfusun cinsiyet, yaş ve bazı sosyo-demografik değişkenlerine yönelik heyecan arayışları üzerine yapmış oldukları çalışmada, “erkek” katılımcıların heyecan arama düzeylerinin kadınlara oranla daha yüksek olduğunu gözlemlemişlerdir. Literatür araştırmasının vermiş olduğu sonuçlarla beraber, genel anlamda “erkek” katılımcıların heyecan arama düzeyleri kadın katılımcılara oranla daha yüksek bir oranda olduğu sonucuna varılmaktadır.

Araştırmada yer alan yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının branşlarına göre heyecan arama düzeyleri arasında istatistiksel olarak bir farklılaşma olup olmadığını anlayabilmek için yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre analiz sonuçlarına bakıldığında, katılımcıların HAÖ’ne ilişkin ortalama puanları arasında eğitim durumu değişkenine göre ise anlamlı bir farklılık göstermiştir. Sonuçlarına göre, “lisansüstü” eğitim seviyesi olan katılımcıların puanları (Ort.= .66) ile “lise” (Ort.= .52) ve “lisans” (Ort. = .54) eğitim seviyesi olan katılımcıların ortalama puanları arasında “eğitim durumu” değişkenine göre anlamlı farklılık olduğu ve “lisansüstü” eğitim seviyesi olan katılımcıların HAÖ’ne ilişkin ortalama puanlarının diğer iki gruptan daha yüksektir. Bu sonuç, eğitim seviyesi yüksek yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının macera etkinliklerine katılmak için yeterli bilgi birikimine veya deneyime sahip olduklarını bireylerin bilinçli risk alabildikleri

şeklinde de açıklanabilir. Alan yazın incelendiğinde ise heyecan arama ile eğitim durumunun ilişkilendirildiği çalışmalar mevcuttur. Beşikçi (2016) ÇHHA pilotlarının heyecan arayışları serbest zaman motivasyonları ve serbest zaman tatminlerinin ölçülmesi adına yapmış olduğu çalışmada eğitim durumu değişkeninin incelenmesinde “lisansüstü” katılımcıların “lisans” ve “lise” mezunlarına oranla heyecan arama puanlarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuç çalışmamızı destekler niteliktedir.

Araştırmada yer alan yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının branşlarına göre heyecan arama düzeyleri arasında istatistiksel olarak bir farklılaşma olup olmadığını anlayabilmek için yapılan analiz sonuçları incelendiğinde, katılımcıların HAÖ ortalama puanları branş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmadığını göstermektedir. Diehm ve Armatas (2004) sörf ve golf branşıyla ilgilenen bireylerden oluşan toplamda 85 kişinin katılımıyla sörf ve golf branşıyla ilgilenen bireylerin heyecan arayışları ve deneyim arayışlarını sorgulamış “erkek” sörfçülerin heyecan arayışlarının diğer branştaki katılımcılara göre daha yüksek oranda olduğunu tespit etmiştir. Çalışmamızın verilerinde ise “erkek” katılımcıların heyecan arayışları yüksek puanlı çıkarken; yelken ve rüzgâr sörfü branşlarının su tabanlı ve sürata dayalı olması bunun yanı sıra katılımcıların da macera aramaya yatkın bireyler olması sebebiyle her farklı branş karşılaştırmalarında farklı sonuçlar çıkarabileceği anlamına gelmektedir.

Katılımcıların refah düzeylerine ilişkin heyecan arama düzeyleri arasında yapılan analiz sonucunda, farklı gelir durumuna sahip yelken ve rüzgâr sörfü katılımcıları arasında heyecan aramaya yönelik farklılıkların olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre refah düzeyi “yüksek” olan katılımcıların ortalama puanları (Ort.= .58) “normal” olanlardan (Ort.= .54) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu veri, gelir seviyesini yüksek hissetmeyen yelken ve rüzgâr sörfü katılımcıları için; yeni yerler, yeni deneyimler ve alışık olunmayan etkinliklere katılım planlarına daha az bütçe ayırmak isteyebilecekleri sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Roth vd. (2005) Alman toplumu üzerine yapmış olduğu toplulukta heyecan arayışı çalışmasında katılımcıların yaş, cinsiyet ve sosyo-demografik değişkenleri değerlendirmiştir. Çıkan sonuçlar refah düzeyi “yüksek seviyede” olan bireylerin heyecan arayışları refah düzeyi “düşük” olan bireylerden daha yüksek oranda çıkmıştır. Bu sonuçlar bizim çalışmamızı destekler niteliktedir.

Yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının beceri seviyelerine yönelik demografik özelliğine ilişkin yapılan analizde heyecan arama ölçeği ortalama puanlarına göre anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. İstatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmamasına karşın; branş beceri seviyesi yükseldikçe, heyecan arayışı ortalama puanlarında bir artış olduğu gözlemlenmiştir. Bu sonuçla beraber, bireylerin yelken ve rüzgâr sörfü branşlarına olan ilgileri sayesinde etkinliği bir sonraki seviyeye taşıma istekleri bireyleri her adımda biraz daha fazla macera arayışına sürüklemekte olduğu söylenebilir. Basamaklamalardan oluşan eğitimler sonucunda yeni keşifler ve yeterlilikler keşfeden bireyler branş beceri seviyeleri arttıkça; etkinlikten daha fazla doyum almakta ve heyecan arayışları artmaktadır. Branşa yönelik etkinliklerde macera olgusu katılımcıları her düzeyde farklı etkilemektedir. Her an gelişime açık olan bir branş olan yelken ve rüzgâr sörfü etkinlikleri, bireyleri en üst seviyede heyecan arama yönünden daha fazla oranda etkilemektedir.

Katılımcıların etkinliğe yılda harcanan gün sayısı analiz sonuçlarına bakıldığında, anlamlı bir farklılık göstermiştir. Yılda “< 41 gün” etkinliklere katılan katılımcıların puanları (Ort.= .58) ile “> 10 gün” (Ort.= .53) katılan katılımcıların puanları arasında “yılda harcanan gün sayısı” anlamlı farklılık olduğu ve “< 41 gün” etkinliklere katılan katılımcıların HAÖ’ne ilişkin ortalama puanlarının “> 10 gün” katılan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Verilerin ışığında katılımcıların maceraya yönelik etkinliklere katılımındaki devamlılığı arttıkça; heyecan arama düzeyleri de artış göstermektedir. Su tabanlı spor faaliyetlerinin profesyonel bir şekilde ilgilenen bireyler dışında rekreasyonel amaçlı kullanılması ve çalışmamıza katılan bireylerin katılım amaçlarının rekreasyon ve macera etkinliğine katılmak olduğu için, yıl içerisinde faaliyete ayırdıkları süre yaz mevsimi süresince sınırlı bir hal almaktadır. Bireyler yelken ve rüzgâr sörfü branşlarıyla genelde yazın ilgilendikleri için, etkinliğe ayırabildikleri gün sayısı kısıtlı olmaktadır. Bunun sonucunda, bu kısa süreçten olabildiğince fazla yararlanabilen katılımcılar heyecan arama ve macera boyutunda etkinlikten daha fazla etkilenmektedir.

Yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının branşla ilgilenme süresine ilişkin heyecan arama ölçeği analiz sonuçlarına bakıldığında, katılımcıların HAÖ’ne ilişkin ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Bu tip doğa unsurlarına bağlı macera tabanlı etkinliklerde bireylerin kendini geliştirmesi ve

branşla ilgilenebilme süresi mevsimsel hareketlenmeler yüzünden bazen uzun bazen ise kısa sürebilir. Ancak etkinliğin ekstrem tarzda olması sebebiyle bireyler başlangıç yani 1 yıl süresince de kendini geliştirip 4 veya daha fazla yıldan beri yelken ve rüzgâr sörfü ile ilgilenen bireylerle aynı seviyeye gelebilir ve ilgilenebilme süresinin doğal şartların gelişimiyle alakalı olması dolayısıyla, bireyler ilgilenme süresinde heyecan arayışları boyutunda farklılıklar yaşamayabilir.

Yapılan analizler sonucunda yelken ve rüzgâr sörfü katılımcıları arasında heyecan arama düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. Bu doğrultuda Hipotez 1'e yönelik genel değerlendirme yapıldığında; farklılığın çeşitli demografik değişkenlerde (cinsiyet, ekonomik durum, branş, branş seviyesi ve etkinliğe harcanan gün sayısı) yoğun biçimde gözlemlendiği sonucuna varılmıştır. Bu veriler ışığında, heyecan arama düzeyi yüksek yelken ve rüzgâr sörfü katılımcıların, büyük çoğunluğunu erkek, bekâr, üniversite mezunu gelir düzeyleri normal, branşlara yılda harcadıkları gün sayısı 10 günden az olan çoğunlukla Kuşadası'nda etkinliğe katılan, 1 yıldır etkinliğe katılım gösteren rüzgâr sörfü katılımcısının fazla olduğu beceri seviyelerinin yüksek katılımcılardan oluştuğunu söylemek mümkündür. İçerisinde macera barındıran etkinliklerde bireylerin tercihlerine yönelik yapılacak olan planlamaların dışında heyecan verici ve bilgi gerektirecek mücadelelerin olduğu etkinlikler de tercih edilebilir. Bunun yanısıra doğa ve çevre eğitimleri ile katılımcıların macera rekreasyonuna olan farkındalıkları arttırılabilir.

Hipotez 2 H(2): Katılımcıların serbest zaman motivasyonları arasında demografik özelliklerine ilişkin fark olacaktır.

Araştırmaya katılan yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının serbest zaman motivasyonları ile bazı demografik değişkenler (cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim durumu, gelir seviyesi, yelken ve rüzgâr sörfü branşı, yılda harcanan gün, etkinlik merkezleri, branşın seviyesi, kaç yıldır branş ile alakalı olduğu ve beceri seviyeleri) arasındaki farkı belirlemek amacıyla yararlanılan MANOVA analizi sonuçları incelendiğinde, cinsiyet durum değişkeninin SZMÖ alt boyutları üzerindeki temel etkisinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Hangi bağımlı değişkenin çok değişkenli anlamlılığa katkı sağladığını anlamak amacıyla bakıldığında, cinsiyet durumu ana etkisi açısından “bilmek”, “özdeşim”, “dışsal düzenleyen” ve “motivasyonsuzluk” alt

boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılıkların tespit edildiği alt boyutlardan sadece “motivasyonsuzluk” alt boyut puanlarında “erkek” katılımcıların ortalama puanları “kadın” katılımcılardan; diğer üç alt boyutta ise (bilmek, özdeşim ve dışsal düzenleyen) “kadın” katılımcıların ortalama puanları “erkek” katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçla, “kadın” katılımcıların macera etkinliklerine yönelmesinde ve bu etkinlikleri devam ettirebilmesi bakımından “erkek” katılımcılara göre daha fazla motive oldukları durumu söylenebilir. Katılımcıların dahil oldukları etkinliklerde motivasyon seviyeleri etkinliğin devamlılığı için büyük önem arz etmektedir. Ayrıca analiz sonuçlarına göre, cinsiyet durum değişkeninin “başarmak”, “uyaran yaşama” ve “içe atım” alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir. Sonuçlarımız, Mutlu vd. (2011) tarafından, bireyleri rekreasyonel amaçlı egzersize motive eden faktörlerin çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılmasına yönelik yapılan çalışma ile benzerlik göstermektedir. Yerlisu vd. (2012) Kayseri ilinde, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zaman motivasyonları üzerine yapmış oldukları çalışmada “motivasyonsuzluk”, “özdeşim” ve “bilmek” alt boyutlarında cinsiyete göre farklılık tespit edilmiştir. Bu veriler çalışmamızı destekler niteliktedir.

Serbest zaman motivasyonu ile eğitim durumuna ilişkin farka bakıldığında, yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının serbest zaman motivasyon düzeyleri eğitim durumuna göre yapılan MANOVA sonuçlarına göre, etkinliğe yılda harcanan gün sayısı değişkeninin SZMÖ alt boyutları üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığını göstermektedir. ANOVA sonuçları eğitim durumu değişkeninin ana etkisi açısından sadece “içe atım” alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılığın tespit edildiği “içe atım” alt boyutunda “lisansüstü” eğitim seviyesi olan katılımcıların puanlarının (Ort.= 6.31), “lise” (Ort.= 5.86) ve “lisans” (Ort.= 6.06) eğitim seviyesi olan katılımcılardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sonuçlara göre, eğitim durumu değişkeninin “bilmek”, “başarmak”, “uyaran yaşama”, “özdeşim”, “dışsal düzenleyen” ve “motivasyonsuzluk” alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Sağcan (1986), yeni deneyimler edinme, yeni yerler görme arzusunun eğitim düzeyi ile alakalı doğru orantıda olduğunu ifade etmiştir.

Yelken ve rüzgâr sörfü branşları arasında serbest zaman motivasyonuna ilişkin bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için yapılan analiz sonuçlarına göre,

branş değişkeninin SZMÖ alt boyutları üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığı görölmektedir. Branş değişkeni ana etkisi açısından katılımcıların SZMÖ'nin sadece "özdeşim" alt boyutundaki puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılaştığı belirlenmiştir. Bu alt boyutta yelkencilerin ortalama puanları (Ort.= 6.17) rüzgâr sörfü ile ilgilenenlerden (Ort.= 6.06) daha yüksektir. Veriler incelendiğinde, branş değişkeninin "bilmek", "başarmak", "uyaran yaşama", "içe atım", "dışsal düzenleyen" ve "motivasyonsuzluk" alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarında gözlemlenen motivasyon unsurunun branşlar arasında bir farklılık yaratmadığını göstermektedir. Beşikçi (2016) tarafından, ÇHHA pilotlarının serbest zaman motivasyonlarının araştırmasına yönelik yapmış olduğu çalışmada, branşlar arasında SZMÖ alt boyut puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının refah düzeylerine ilişkin yapılan analiz sonucunda, farklı refah düzeyi sahip katılımcılar arasında serbest zaman motivasyon ölçeği alt boyutları üzerindeki temel etkisinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Hangi bağımlı değişkenin çok değişkenli anlamlılığa katkı sağladığını anlamak amacıyla bakıldığında, refah düzeyi değişkeni ana etkisi açısından "bilmek" ve "dışsal düzenleyen" alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılıkların tespit edildiği "bilmek" alt boyutunda refah düzeyi "yüksek" olan katılımcıların ortalama puanları (Ort.= 6.22) "normal" (Ort.= 6.08) olanlardan; "dışsal düzenleyen" alt boyutunda ise "normal" olan katılımcıların ortalama puanları (Ort.= 4.69) ise "yüksek" (Ort.= 4.49) olanlardan daha yüksektir. Ayrıca analiz sonuçlarına göre, refah düzeyi değişkeninin "başarmak", "uyaran yaşama", "özdeşim", "içe atım" ve "motivasyonsuzluk" alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı görölmektedir. Bu durumda, daha "yüksek" refah düzeyine sahip yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının "normal" refah düzeyine sahip olan katılımcılara oranla yapılan etkinlik hakkında daha fazla bilgi edinme ihtiyacı hissettiği, dışsal düzenleyen boyutunda ise etkinliğe yönelik refah düzeyi "normal" olan katılımcıların refah düzeyi "yüksek" olan katılımcılara göre daha yüksek motivasyona sahip olduğu, etkinlikten elde edilen doyumun daha yüksek olduğu ve etkinliğin içerisinde bazı belirli hedeflere yönlendikleri söylenebilir.

Yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının branş seviyesi değişkenine yönelik yapılan MANOVA sonuçlarına göre, beceri seviyesi değişkeninin SZMÖ alt boyutları üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığını göstermektedir. ANOVA sonuçları beceri seviyesi değişkeninin ana etkisi açısından sadece “dışsal düzenleyen” alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılığın tespit edildiği “dışsal düzenleyen” alt boyutunda branşlarında “uzman” olanların ortalama puanları (Ort.= 4.67) “acemi” (Ort.= 4.38) olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca bulgular incelendiğinde, beceri seviyesi değişkeninin “bilmek”, “başarmak”, “uyaran yaşama”, “özdeşim”, “içe atım” ve “motivasyonsuzluk” alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Sonuçlar, yelken ve rüzgâr sörfü branşlarına “uzman” düzeyde olan katılımcıların serbest zaman motivasyonlarının yüksek olduğunu göstermektedir

Yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının etkinliğe yılda harcadıkları gün sayısına ilişkin yapılan MANOVA sonuçlarına göre, SZMÖ alt boyutları üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığını göstermektedir. ANOVA sonuçları etkinliğe yılda harcanan gün sayısı değişkeninin ana etkisi açısından sadece “içe atım” alt boyut puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılığın tespit edildiği “içe atım” alt boyutunda yılda “> 41 gün” etkinliğe katılanların ortalama puanları (Ort.= 6.17) “< 10 gün” katılanlardan (Ort.= 6.01) daha yüksektir.

Yapılan analizler sonucunda yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının serbest zaman motivasyonlarının belirli demografik değişkenlere göre farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. Hipotez 2’ye yönelik genel bir değerlendirme yapıldığında, serbest zaman motivasyon ölçeği alt boyutları ile demografik değişkenler arasındaki farklılığın daha çok “bilmek”, “dışsal düzen”, “içe atım” ve “özdeşim” alt boyutlarında yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Farklılığın olduğu demografik değişkenlerin ise; cinsiyet ve refah düzeyi olduğu anlaşılmıştır. Bu ifadelerden yararlanarak yola çıkarak; refah düzeyi yüksek kadın yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının serbest zaman etkinliklerine yönelik olan motivasyonlarının yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Mutlu (2008), egzersize katılan bireylerin serbest zamanlarına yönelik tutumları üzerine uygulamış olduğu çalışmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Söz konusu sonuçlar, “bilmek”, “dışsal düzen” ve “uyarılmak” alt boyutlarında, cinsiyet, refah düzeyi ve eğitim durumu, serbest zamanı değerlendirme durumu, serbest zamanda uygulanan aktiviteler gibi değişkenlerde yoğun olarak

görülmektedir. Çalışmamızın bu hipotezi altında araştırılan problemin alan yazındaki bazı benzer çalışmalar incelendiğinde yapmış olduğumuz çalışmanın sonuçlarıyla paralellik gösterdiği görülmüştür (Carroll ve Alexandris 1997; Yerlisu Lapa vd., 2012; Üstün vd., 2013). Maceraya yönelik tasarlanan etkinliklerde eğitim seviyesi orta ve düşük seviyede olan erkek katılımcıların tercihlerine yönelik yapılacak planlamalarla beraber maliyeti düşük etkinliklerin ön planda olduğu motivasyonu arttırıcı sebeplerin bulunduğu etkinlikler de tercih edilebilir.

Hipotez 3 H(3): Katılımcıların heyecan arama düzeyleri ile serbest zaman motivasyonları arasında ilişki olacaktır.

Katılımcıların HAÖ ile SZMÖ arasındaki ilişkiyi göstermek için yapılan korelasyon analizi sonucuna göre, “bilmek”, “başarmak”, “uyaran yaşama”, “özdeşim”, “içe atım”, ve “dışsal düzenleyen”, boyutlarında pozitif ve düşük yönde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Şimşek’e (2011) göre, içinde macera barından ekstrem sporların, katılımcıya yüksek risk algısı ve motivasyon, heyecan ve macera aramaya yönelik yoğun duygu durumu yaşatma, özgürlüğü hissettirme ve farklı deneyimleri yaşatma konusunda diğer spor branşlarından farklı olarak kendine özgü özelliklere sahip olduğunu ifade etmektedir. Bu bilgilerin ışığında, motivasyon düzeyi yüksek katılımcıların macera içerikli serbest zaman etkinliklerinde heyecan arama düzeylerinin yüksek olması beklenen bir sonuç olabilir. Çalışmamızın verileri bu düşüncüyü destekler niteliktedir. Beşikçi (2016) yaptığı çalışmada, katılımcıların macera arayışı düzeylerinde artışının yaşanması durumunda daha çok içsel motivasyon kaynaklarının sebep olduğunu gözlemlerken; içsel kaynaklı motivasyonun artması durumunda heyecan ve macera düzeylerinde artış olduğunu gözlemiştir. Bu durum artışın iki taraflı olmasıyla beraber azalmanın da iki taraflı olacağını göstermektedir. Yapılan analizler sonucunda yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının heyecan arama düzeyleri ile serbest zaman motivasyonları alt boyutlar arasında ise düşük düzeyde bir ilişki görülmüştür. Maceraya yönelik etkinliklerde serbest zaman motivasyonunun etkili olduğu fakat bu etkinin önemli ölçüde olmadığı anlamına gelmektedir.

SONUÇ

Çalışmamızda, yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının macera rekreasyonu kapsamında yelkencilik etkinliklerine yönelik serbest zaman motivasyonu ve heyecan arayışına ilişkin etkilerin ve bu çıkan değerlerin birbirleriyle olan ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

- Heyecan arama düzeyi yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının, lisansüstü eğitim seviyesinde, refah düzeyi yüksek olan, etkinliğe yılda 41 gün ve üzeri süreyle katılan erkeklerden oluştuğu sonucuna varılmıştır.
- Serbest zaman motivasyonu yüksek olan yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının refah düzeyi yüksek, kadın katılımcılardan oluştuğu sonucuna varılmıştır.

Bu sonuçlar ışığında, cinsiyet, eğitim durumu ve refah düzeyi gibi sosyo-demografik değişkenlerin yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının serbest zaman motivasyonlarında ve heyecan arayışlarında önemli olduğu görülmektedir. Başlangıç seviyedeki erkek katılımcıların macera rekreasyonu çerçevesinde gerçekleştirilen serbest zaman etkinliklerine yapmış oldukları yaklaşımın olumlu sonuçlar doğurabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların eğitim düzeylerinin yüksek olması etkinlik dışı veya etkinliğe hiç katılmamış bireylerin algısını olumlu yönde etkileyebilir.

- Yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının serbest zaman motivasyonları ile heyecan arama düzeyleri arasında ilişkinin pozitif yönde ve düşük düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu sonuçlar doğrultusunda, yelken ve rüzgâr sörfü katılımcılarının, etkinliklerine ilişkin serbest zamanlarını değerlendirme biçimleriyle serbest zaman motivasyonları arasında doğrudan bir ilişki kurulabilir. Macera rekreasyonu kapsamında incelediğimiz su tabanlı bir spor olan yelken sporları etkinliklerine katılan yelken ve rüzgâr sörfçüler yüksek motivasyona sahip olmaları ve bununla beraber heyecan arama isteklerinin yoğun halde olması durumunda etkinlikten büyük kazanım elde edebilecekleri gözlemlenmiştir.

Kavramsal açıdan bakıldığında ise bu çalışmanın, başta macera rekreasyonuna ve ülkemizde ki gelişimini hızlı bir şekilde sürdürmekte olan yelken sporlarına katkı sağladığı düşünülmektedir. Bu çalışma ayrıca yelken ve rüzgâr sörfü

katılımcılarının motivasyonlarının ve heyecan arayışlarının serbest zaman etkinliklerine olan yönelimlerdeki tutumlarını ortaya koymaktadır. Literatür incelendiğinde yelken sporlarına yönelik çalışmalar göze çarpmakla beraber; yelken sporları branşlarına yönelik serbest zaman motivasyonu ve heyecan arayışı ile ilgili çalışmaların olmadığı fark edilmiş ve bu çalışmada ilgili kavramlar ele alınarak incelenmiştir. Araştırma, Türkiye'nin farklı bölgelerinde yelken sporları ile ilgilenen yelken ve rüzgâr sörfü katılımcısıyla yapılması bu kavramlar üzerinde uygulanabilirlik sağlamakta ve bunun yanı sıra ulusal yazına macera rekreasyonu kısmında katkıda bulunmaktadır.

ÖNERİLER

Her bilimsel çalışmanın içeriğinde olduğu gibi çalışmamızda da belirli sınırlılıklar mevcuttur ve çalışma grubunun sınırlılığı önem arz etmektedir. Bu açıdan daha genel sonuçlar elde edilebilmesi için ülkemizin diğer bölgelerinde de yelken ve rüzgâr sörfü ile ilgilenen katılımcıları kapsayan çalışmaların yapılabilmesi macera rekreasyonu literatürüne olduğu gibi maceraya yönelik yapılan yelken sporlarına da olumlu katkılar sağlayabilir.

Su tabanlı rekreasyonel etkinliklere katılan bireylerde serbest zaman motivasyonu ve heyecan arayışının; yaşam doyumu, yaşam kalitesi, algılanan özgürlük, algılanan sağlık çıktıları vb. ölçeklerle çalışılması önerilebilir.

Yelken sporlarının içerisinde bulunan branş ve farklı branşlar arasında (laser, optimist, 420, 470, RSx vb.) katılımcıların heyecan arama düzeylerine yönelik karşılaştırmalı analizlerin bulunduğu araştırmalar yapılabilir.

İlgili destinasyonlara ilişkin olarak ilginin ve katılımın artırılabilmesi için; tesis işletmeciliği, branş eğitimi, tanıtım vb. özelliklerde hem işletmeciler hem de etkinliklere katılanların farkındalığı açısından çalışmaların yapılması önerilebilir.

5. KAYNAKÇA

- Abacı R. (2000). Yaşamın kalitelendirilmesi. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Adair, J. E. (2006). Leadership and motivation: the fifty-fifty rule and the eight key principles of motivating others. London: Kogan Page Publishers.
- Ağaoğlu, Y. S. (2002). Türkiye'deki üniversitelerin rekreasyon programlarının geliştirilmesi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Doktora Tezi.
- Akoğlan Kozak, M., & Çakır, O. (2012). A Conceptual study on recreational leadership. 6th World Conference for Graduate Researching Tourism, Hospitality and Leisure, 126-138.
- Alexandris, K., & Carroll, B. (1997). Demographic differences in the perception of constraints on recreational sport participation: Results from a study in Greece. *Leisure Studies*, 16(2), 107-125.
<https://doi.org/10.1080/026143697375449>.
- Ardahan, F., & Lapa Yerlisu, T. (2011). Açık alan rekreasyonu: bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 8(1): 1328-1341.
- Argan, M., Yüncü, D., Coşkun, İ. O., Sevil, T., Özel, Ç., Yüncü, H., & Şimşek, K. (2013). Rekreasyon yönetimi, Anadolu Üniversitesi Web-ofset Tesisleri, Eskişehir.
- Aslan, Z. (1993). Sanayileşme ve kentleşmenin doğada rekreasyon faaliyetlerine duyulan gereksinimi artırıcı etkisi. *Ekoloji: Çevre Dergisi*, 8, 22-24.
- Bakır, M. (1990). Rekreasyon ve turizm ilişkisinin turizm politikalarının oluşturulmasındaki önemi. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balcı, V., & İlhan, A. (2006). Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılım düzeylerinin belirlenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1): 11-18.
https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000117.

- Balcı, V., Demirtaş, M., Gürbüz, P., İlhan, A., & Ersöz, V. (2003). Ankara'daki üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarının araştırılması. *Milli Eğitim Dergisi*, 158, 161-173.
- Başoğlu, U. D. (2013). Liderlik davranışları ile rekreasyon faaliyetlerine katılım ilişkisi: İstanbul İlinde Bir Uygulama. *Turak Turizm & Araştırma Dergisi*, 2(2), 57-68.
- Bellis, M. (2019). Rüzgâr sörfü tarihi. <https://www.thoughtco.com/history-of-windsurfing-1992671>. Erişim Tarihi: 07.04.2109.
- Bell, S. (2008). *Design for outdoor recreation*. London: Taylor & Francis.
- Bennett, G., Henson, R. K., & Zhang, J. (2003). Generation Y's perceptions of the action sports industry segment. *Journal of sport management*, 17(2), 95-115. <https://doi.org/10.1123/jsm.17.2.95>.
- Beşikçi, T. (2016). Macera rekreasyonunda heyecan arayışı, serbest zaman motivasyonu ve serbest zaman tatmini arasındaki ilişkinin incelenmesi: Çok hafif hava araçları (ÇHHA) pilot örneği. Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Broughton, K., & Beggs, B. A. (2007). Leisure satisfaction of older adults. *Activities, Adaptation & Aging*, 31(1), 1-18. https://doi.org/10.1300/J016v31n01_01.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, K. Ş., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (12. Basım). Ankara: Pegem.
- Cardinal, B. J., Jacques, K. M., & Levy, S. S. (2002). Evaluation of a university course aimed at promoting exercise behavior. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 42(1), 113.
- Carroll, B., & Alexandris, K. (1997). Perception of constraints and strength of motivation: their relationship to recreational sport participation. *Journal of Leisure Research*, 29(3), 279-299. <https://doi.org/10.1080/00222216.1997.11949797>.

- Carter, R. A. (2012). Watercraft. A companion to the archaeology of the ancient Near East, 347-372. <https://doi.org/10.1002/9781444360790.ch19>.
- Ceyhun, S. (2008). Spor tesislerinin rekreatif açıdan kullanımı. Kastamonu Eğitim Dergisi, 16(1), 325-332.
- Cisco D. (1999). Hawaii Sports: history, facts and statistics. Hawaii: University of Hawaii Pres.
- Çok F., & Beyaz Ş. (2004). Heyecan arama gereksinimi ve akran baskısının ergenlerin risk alma eğilimleri ile ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Coleman R, & Barrie G. (2000). Yöneticinin kılavuzu. (Çeviri: Harmancı M.) İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Corbin, H., (1970) Recreation leadership. 3th Edition, New York: Prentice-Hall Inc.
- Cordes, K. A., & Ibrahim, H. M. (1999). Applications in recreation and leisure: for today and the future. McGraw-Hill Book Company Europe.
- Çoruh, Y. (2013). Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel eğilimleri ve rekreasyonel etkinliklere katılımına engel olan faktörler: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi örneği. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara. <https://doi.org/10.14486/IJSCS159>.
- Crandall, R. (1980). Motivations for leisure. Journal of leisure research, 12(1), 45-54. <https://doi.org/10.1080/00222216.1980.11969418>.
- Cross, C.P., Cyrenne, D.M. & Brown G.R. (2013). Sex differences in sensation-seeking: A meta-analysis. Scientific Reports. 3: 2486. <https://doi.org/10.1038/srep02486>.
- Deci, E. L., Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., & Ryan, R. M. (1991). Motivation and education: The self-determination perspective. Educational psychologist, 26(3-4), 325-346. https://doi.org/10.1207/s15326985ep2603&4_6.

- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). Cognitive evaluation theory. in intrinsic motivation and self-determination in human behavior. Springer, Boston, MA. <https://doi.org/10.1007/978-1-4899-2271-7>.
- Demir, Ö., & Acar, M. (2005). Sosyal bilimler sözlüğü. 6. Baskı. Ankara: Adres Yayınları.
- Diehm, R., & Armatas, C. (2004). Surfing: An avenue for socially acceptable risk-taking, satisfying needs for sensation seeking and experience seeking. *Personality and individual differences*, 36(3), 663-678. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(03\)00124-7](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00124-7).
- Donnelly, J. (1995). Teoride ve uygulamada evrensel insan hakları. (Çeviri: Mustafa Erdoğan, & Levent Korkut). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Du Cap, M. C. (2004). The perceived impact of the Acadia advantage program on the leisure lifestyle and leisure satisfaction of the students at Acadia University. Master Thesis. Acadia University, Ottawa.
- Eachus, P. (2004). Using the brief sensation seeking scale (BSSS) to predict holiday preferences. *personality and individual differences*. 36: 141-153. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(03\)00074-6](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00074-6).
- Ewert, A. (1989), *Outdoor adventure pursuits: foundations, models and theories*, Columbus OH: Publishing Horizons.
- Ewert, A., & Hollenhorst, S. (1989). Testing the adventure model: Empirical support for a model of risk recreation participation. *Journal of Leisure Research*. 21(2): 124-139. <https://doi.org/10.1080/00222216.1989.11969794>.
- Ewert, A., & Hollenhorst, S. (1997). Adventure recreation and its implications for wilderness. *International Journal of Wilderness*. 3(2): 21-26.
- Ewert, A. W. (2007). Leisure, recreation, and adventure: A multidimensional relationship *Annals of Leisure Research* 10(1), 1-2. <https://doi.org/10.1080/11745398.2007.9686751>.
- Ewert, A.W. & Sibthorp, J. (2014). *Outdoor adventure education: foundations, theory and research*. Champaign, IL: Human Kinetics.

- Fuchs, G. (2013). Low versus high sensation-seeking tourists: A study of backpackers' experience risk perception. *International Journal of Tourism Research*, 15: 81-92. <https://doi.org/10.1002/jtr.878>.
- Garda, B. (2014). Macera turizmi pazarlaması: özel ilgi turizminin yeni yüzü. Konya: Çizgi Yayınları.
- Gerra, G., Avanzini, P., Zaimovic, A., Sartori, R., Bocchi, C., Timpano, M., & Brambilla, F. (1999). Neurotransmitters, neuroendocrine correlates of sensation-seeking temperament in normal humans. *Neuropsychobiology*, 39(4), 207-213. <https://doi.org/10.1159/000026586>
- Gökmen, H., Koyuncu, N., & Açıkalin, A. (1985). Yükseköğrenim öğrencilerinin serbest zaman etkinlikleri kendilerinin gerçekleştirme düzeyleri. Milli Eğitim Basımevi: Ankara.
- Güteryüz, A. (2004). Kadırgadan kalyona osmanlıda yelken: Mikyas-1 Sefain (Ottoman sailing ships from galleys to galleons and particulars of ships and their equipment). Denizler Kitabevi: İstanbul.
- Gundersheim, J. (1987). Sensation seeking in male and female athletes and nonathletes. *International Journal of Sport Psychology*. 8(2):87-99.
- Güney, S. (2000). Davranış Bilimleri (2. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.
- Güngörmüş, H. A. (2007). Özel sağlık-spor merkezlerinden hizmet alan bireyleri rekreasyonel egzersize güdüleyen faktörler. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi. Ankara.
- Güngörmüş, H.A. (2012). The study of validity and reliability of Turkish version of leisure motivation scale. *Energy Education Science and Technology Part B: Social and Educational Studies*, 4(3), 1209-1216.
- Gürbüz, B. (2006). Kentsel yaşam sürecinde rekreasyonel katılım sorunları. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gyimóthy, S., & Mykletun, R. J. (2004). Play in adventure tourism: The case of Arctic trekking. *Annals of tourism research*, 31(4), 855-878. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2004.03.005>.

- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. & Dinç, Y. (2003). Boş zaman ve rekreasyon yönetimi Örnek Animasyon Uygulamaları. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Haldun, İ. (2004). Mukaddime, (Çeviri: Halil Kendir). İstanbul: Yeni Şafak Kültür Armağanı.
- Haynes, C. A., Miles, J. N., & Clements, K. (2000). A confirmatory factor analysis of two models of sensation seeking. *Personality and Individual Differences*, 29(5), 823-839. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(99\)00235-4](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(99)00235-4).
- Hazar, A. (2014). Rekreasyon ve Animasyon. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Horner, S., & Swarbrooke, J. (2005). *Leisure marketing: A global perspective* (Paperback). 1st Edition. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann, Linacre Housu, Jordan Hill; 2005. 210-214. <https://doi.org/10.1016/B978-0-7506-5550-7.50024-X>.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2010). Eğitim yönetimi. (Çeviri: S. Turan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Hudson, S. (2012). *Sport and adventure tourism*. New York: Routledge.
- İbn-i Tufeyl. (1985). *Ruhun Uyanışı*. 1.Baskı, İstanbul: İnsan Yayınları.
- Ibrahim, H., & Cordes, K. A. (2008). *Outdoor recreation: enrichment for a lifetime* (No. Ed. 3). Sagamore Publishing.
- İnce N. (2006). Farklı yelken sınıflarındaki sporcuların liderlik tercihleri. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Mersin.
- Jenkins, J. M., & Pigram, J. J. (2006). *Outdoor recreation*. In a handbook of leisure studies. Palgrave Macmillan: London. https://doi.org/10.1057/9780230625181_22.
- Jennings, G. (2007). *Water-based tourism, sport, leisure, and recreation experiences*. In *Water-based tourism, sport, leisure, and recreation experiences*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780080468310>.

- Jones, C. D., Hollenhorst, S. J. & Perna, F. (2003). An empirical comparison of the four channel flow model and adventure experience paradigm. *Leisure Sciences*, 25, 17-31. <https://doi.org/10.1080/01490400306551>.
- Kara, A., İzci, E. & Murathan, F. (2011). Beden eğitimi öğretmenlerinin serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları ve öğrenmeye ilişkin tutumları. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6, (1): 958-987.
- Kemp, K., & Pearson, S. (1997). *Leisure and tourism*. Great Britain: Longman Press.
- Kılbaş, Ş. (2010). *Rekreasyon ve boş zaman değerlendirme* (3. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kim HS. (2005). *Kendinizi ve başkalarını motive etmenin 1001 yolu* (Çeviri: Çimen A.). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kim, B., Heo, J., Chun, S., & Lee, Y. (2011). Construction and initial validation of the leisure facilitator scale. *Leisure/Loisir*, 35(4), 391-405. <https://doi.org/10.1080/14927713.2011.648402>.
- Kır, İ. (2007). Yüksek öğretim gençliğinin boş zaman etkinlikleri: Kahraman Maraş Sütçü İmam Üniversitesi Örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2): 307-328.
- Kloos G., & Lange H. (2009). *Windsurfen lernen in 10 Stunden*. Delius Klasing, Bielefeld.
- Koçel, T. (2005). *İşletme yöneticiliği*. İstanbul: Arıkan Yayıncılık.
- Köybaşı, N. (2006). Boş zaman sosyolojisi ve boş zamanları değerlendirme aracı olarak dinlenme turizmi ve kültür turizmine katılan yerli turistlerin karşılaştırmalı sosyolojik analizi. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Kraus, R. G. (1985). *Recreation program planning today*. Scott Foresman & Company.

- Lapsekili, N., Uzun, Ö., & Ak, M. (2010). Obsesif kompulsif bozukluk olgularında heyecan arama davranışı. *Klinik Psikiyatri*, 13: 170-176.
- Levy, J. (1979). Motivation for leisure: An interreactionist approach. *leisure: A psychological approach*. Los Alamitos, CA: Hwong Publishing, 12-42.
- Mannell, R.C., & Kleiber, D. A. (1997). *A social psychology of leisure*. State College: Venture Publishing.
- Mansuroğlu, S. (2002). Akdeniz üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman özellikleri ve dış mekan rekreasyon eğilimlerinin belirlenmesi. *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 15(2), 53-62.
- Mc Avoy, L. (2001). Outdoors for everyone: Opportunities that include people with disabilities. *Parks and Recreation*, 36(8).
- Müştiğil, S. (1993). Dinlence ve turizm ilişkisi (Derleyen: Ş. Yarcın), *Seyehat Yönetimi*, İstanbul: Boğaziçi Yayını.
- Mutlu, İ. (2008). Egzersiz yapan kişilerin boş zamanlarına yönelik tutumları üzerine bir araştırma (Kayseri ili örneği). Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Mutlu, İ., Yılmaz, B., Güngörmüş, H., A., Sevindi, T., & Gürbüz, B. (2011). Bireylerin rekreasyonel amaçlı egzersize motive eden faktörlerin çeşitli değişkenlere göre karşılanması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13 (1), 54-61.
- O'Shea F. (1989). *Adventure sports, advanced windsurfing*. Salamander Books: London.
- Ocak, E. (2006). İstanbul'daki tarihi parkların günümüz kullanım işlevleri açısından irdelenmesi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Öngen, D. (2007). The relationship between sensation seeking and gender role orientation among Turkish university students. *Sex Roles*, 57: 111-118. <https://doi.org/10.1007/s11199-007-9214-4>.

- Önsoy, C. (1984). Osmaniye iskenderun kıyı kesiminde ekolojik planlama ilkelerine uygun alan kullanımının araştırılması. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Adana.
- Ouigley, V. J. (1998). Vizyon oluşturulması, geliştirilmesi ve korunması (Çeviren: Berat Çelik), 1-Baskı, İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Özbey, S., & M. Çelebi. (2003). Rekreasyon içinde, Spor Bilimlerine Giriş. Ankara: Bağiran Yayınevi.
- Özgören, F. (2007). Boş zaman pazarlaması ve müzecilikte bir uygulama. marmara üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü işletme anabilim dalı üretim yönetimi ve pazarlama bilim dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Pelletier, L. G., Vallerand, R. J., Brière, N. M., & Blais, M. R. (1989). Construction et validation de l'Échelle de motivation vis-à-vis les loisirs (EML). Communication présentée au congrès annuel de la SQRP, Ottawa, ON, 28, 146.
- Phipps, B. (1998). The catamaran book. 3rd Edition. West Sussex: Fernhurst Books.
- Pizam, A., Reichel, A., & Uriely, N. (2001). Sensation seeking and tourist behavior. *Journal of Hospitality and Leisure Marketing*. 9(3-4): 17-33. https://doi.org/10.1300/J150v09n03_03.
- Plotnik R., & Haig, K. (2008). Introduction to psychology, 8th Edition. Belmont, Thomson Learning Inc.
- Priest, S., & Gass, M. (2017). Effective Leadership in Adventure Programming. USA: Human Kinetics.
- Ragheb, M. G., & Tate, R. L. (1993). A behavioural model of leisure participation, based on leisure attitude, motivation and satisfaction. *Leisure studies*, 12(1), 61-70. <https://doi.org/10.1080/02614369300390051>.
- Reichenfeld, R. (1991). Windsurfing. Step by Step to Success. Wiltshire: The Crowood Press Ltd.

- Roth, M., Schumacher, J., & Brahler, E. (2005). Sensation seeking in the community: sex, age and sociodemographic comparisons on a representative German population sample. *Personality and Individual Differences*, 39: 1261–1271. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.05.003>.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, (25), 54–67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>.
- Sabuncuoğlu, Z. & Tüz, M. (2005). Örgütsel psikoloji. Bursa: Furkan Ofset.
- Saçcan M. (1986). *Rekreasyon ve turizm*. İzmir: Cumhuriyet Baskievi.
- Schröder S. (2009). *Windsurfen*. Hoffman Verlag: Schorndorf,
- Scott, K., Moore, K., & Miceli, M. (1997). An exploration of the meaning and consequences of workaholism. *Human Relations*, 50, 287-314. <https://doi.org/10.1177/001872679705000304>.
- Selçuk Z. (2003). *Gelişim ve öğrenme*. 9. Baskı. Ankara: Nobel Yayınları.
- Serin, C. (2016). *Türk milli yelkencilerinin motivasyon ve kontrol odağı ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Sevil, T., Şimşek, K. Y., Katırcı, H., Çelik, O., Çeliksoy, M. A., & Kocaekşi, S. (2012). *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Shievers, J.S., & DeLisle, L.J. (1997). *The story of leisure, context, concepts and current controversy*. USA: Human Kinetics Publishers.
- Shoham, A., Rose, G. M., & Kahle, L. R. (1998). Marketing of risky sports: From intention to action. *Journal of the Academy of Marketing Science*, (26), 307- 321. <https://doi.org/10.1177/0092070398264004>.
- Şimşek, K. Y. (2010). Türk ekstrem sporcularının spora katılım güdüleri üzerine nitel bir araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(3), 107-118.

- Skinner, B. F. (1953). Science and human behavior. New York: Free Press.
- Sönmez, U. (2006). Rüzgâr sörfünün yayılması açısından, sörf tüketicisinin profilinin belirlenmesi ve sörf okullarının önemi. Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Soylu, M. (2005). Piri Reis haritasının şifresi. İstanbul: Truva Yayınları.
- Steers, M., Mowday, T., & Shapiro, L. (2004). Introduction to special topic forum: The future of work motivation theory. The Academy of Management Review, 29(3), 379- 387. <https://doi.org/10.2307/20159049>.
- Stegman, S. (2010). The relation between sensation seeking and life satisfaction. Master's Thesis. Graduate Faculty of the Fort Hays State University. Kansas. USA.
- Stipek, D. (1998). Motivation to learn: From theory to practice (3rd edition). Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Swarbrooke, J., Beard, C., Leckie, S., & Pomfret, G. (2003). Adventure tourism: The new frontier. Routledge. <https://doi.org/10.1016/B978-0-7506-5186-8.50017-9>.
- SYK. (2019). Bilgi bankası (Yelken sporunun tarihi), <http://www.samsunyelken.org.tr/bilgi-bankasi.asp?bilgi=25-yelken-sporunun-tarihi>, Erişim Tarihi: 06.02.2019.
- Tanrıvermiş E. (2000). Ankara koşullarında suya dayalı rekreasyon-spor faaliyetlerinin planlanması üzerine bir araştırma. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Tekin, A. (2009). Rekreasyon. Muğla: Ata Ofset Matbaacılık.
- Tezcan, M. (1993). Sosyolojiye giriş, temel kavramlar, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Tezcan, M. (1994). Boş zamanların değerlendirilmesi sosyolojisi. Ankara: Atilla Kitabevi.
- Thomas, J. R., & Nelson, J. K. (1985). Introduction to research in health, physical education, recreation, and dance. USA: Human Kinetics Publishers, Inc.

- Tinsley, H. E. A., & Kass, R. A. (1978). Leisure activities and need satisfaction: A replication and extension, *Journal of Leisure Research*, 10(3), 191–202.
<https://doi.org/10.1080/00222216.1978.11969353>.
- Tomlinson, J. (1994). *The illustrated guide to maximum adrenalin thrills*. 3-10, Italy.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and recreation managements*. 5th Edition. EveFN Spon: USA, Canada: Routledge. Taylor & Francis Group.
<https://doi.org/10.4324/9780203401651>.
- Turgut, T. (2012). Suya dayalı rekreasyon ve antalya ilinde suya dayalı rekreasyon alanında faaliyet gösteren işletmelerin profillerini belirlemeye yönelik bir uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- TYF. (2019a). Türkiye yelken federasyonu amaç ve tarihçesi, <http://tyf.org.tr/sayfalar/tarihce>, Erişim Tarihi: 23.02.2019.
- TYF. (2019b). Türkiye yelken federasyonu lisanslı sporcular, <http://tyf.org.tr/sayfalar/lisansli-sporcular>, Erişim Tarihi: 23.02.2019.
- TYF. (2019c). Sınıflar optimist, <http://www.tyf.org.tr/sayfalar/siniflar-optimist/>, Erişim Tarihi: 05.01.2019.
- TYF. (2019d). Sınıflar laser, <http://www.tyf.org.tr/sayfalar/siniflar-laser/>, Erişim Tarihi: 05.01.2109.
- TYF. (2019e). Sınıflar 420, <http://www.tyf.org.tr/sayfalar/siniflar-420/> Erişim Tarihi: 04.02.2019.
- TYF. (2019f). Sınıflar 470, <http://www.tyf.org.tr/sayfalar/siniflar-470/> Erişim Tarihi: 03.04.2019.
- TYF. (2019g). Sınıflar pirat, <http://www.tyf.org.tr/sayfalar/siniflar-pirat/> Erişim Tarihi: 03.04.2019.
- TYF. (2019h). Sınıflar dragon, <http://www.tyf.org.tr/sayfalar/siniflar-dragon/> Erişim Tarihi: 04.02.2019.
- TYF. (2019ı). Sınıflar finn, <http://www.tyf.org.tr/sayfalar/siniflar-finn/> Erişim Tarihi: 05.01.2019.

- Üstün, Ü. D., Kalkavan, A., & Demirel, M. (2013). Investigating free time motivation scores of physical education and faculty of education students according to different variables. *The Online Journal of Recreation and Sport*, 2(1), 18-26.
- Uzel, B. (2012). 10-14 yaş arasında olan yelken yapan ve yelken yapmayan çocukların benlik algısı ve mükemmeliyetçilik boyutları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Vallerand, R. J., Pelletier, L. G., Blais, M. R., Briere, N. M., Senecal, C., & Vallieres, E. F. (1992). The academic motivation scale: A measure of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education. *Educational and psychological measurement*, 52(4), 1003-1017.
<https://doi.org/10.1177/0013164492052004025>.
- Wang, C.C. (2008). Leisure participation, leisure motivation, and life satisfaction for elders in public senior resident homes in Taiwan. Doctoral Dissertation, The University of Incarnate Word.
- Weber, K. (2001). Outdoor adventure tourism: A review of research approaches. *Annals of tourism research*, 28(2), 360-377.
[https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(00\)00051-7](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(00)00051-7).
- WS, (2019). Sınıflar ve ekipmanlar, <http://www.sailing.org/classesandequipment/multihull/index.php>, Erişim Tarihi: 04.02.2019.
- Yağmur, R. (2006). Afyon Kocatepe üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri ile farklı bölümlerdeki öğrencilerin serbest zaman aktivitelerinin karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Afyon.
- Yerlisu Lapa, T., Ağyar, E. & Bahadır Z. (2012). Yaşam tatmini, serbest zaman motivasyonu, serbest zaman katılımı: beden eğitimi ve spor öğretmenleri üzerine bir inceleme (Kayseri ili örneği), *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(2): 53-59.
https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000220.

- Zeijl, E., Poel, Y. T., Bois-Reymond, M. D., Ravesloot, J., & Meulman, J. J. (2000). The role of parents and peers in the leisure activities of young adolescents. *Journal of Leisure research*, 32(3), 281-302. <https://doi.org/10.1080/00222216.2000.11949918>.
- Zuckerman, M., & Kuhlman D. M. (2000). Personality and risk taking: common biosocial factors. *J Pers*, 68:99-1029. <https://doi.org/10.1111/1467-6494.00124>.
- Zuckerman, M. (1979). *Sensation seeking: Beyond The Optimal Level of Arousal*. Erlbaum: Hillsdale, NJ.
- Zuckerman, M. (1990). The psychophysiology of sensation seeking. *Journal of Personality*. 58(1): 313-345. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1990.tb00918.x>.
- Zuckerman, M. (1994). *Behavioral expressions and biosocial bases of sensation seeking*. New York: Cambridge University Press.
- Zuckerman, M. (1996). The psychobiological model for impulsive unsocialized sensation seeking: A comparative approach. *Neuropsychobiology*. 34: 125-129. <https://doi.org/10.1159/000119303>.
- Zuckerman, M. (2007). The sensation seeking scale V (SSS-V): Still reliable and valid. *Personality and Individual Differences*, 43(5), 1303-1305. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2007.03.021>.
- Zuckerman, M., Eysenck, S. B., & Eysenck, H. J. (1978). Sensation seeking in England and America: cross-cultural, age, and sex comparisons. *Journal of consulting and clinical psychology*, 46(1), 139. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.46.1.139>.

EKLER

EK 1: Etik Kurul Onay Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 22/05/2018-E.46373

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu

Sayı : -050.01.04-
Konu : Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ-Etik Kurul
Başvurunuz-Hk-

Sayın Doç. Dr. Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ

İlgi : 05/04/2018 tarihli ve 17591 sayılı yazı.

Üniversitemiz Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon bölümü Yüksek lisans öğrencisi Saygın TARCAN'ın "Yelken ve Rüzgar Sörfü Yapan Bireylerin Serbest Zaman Motivasyonu ve Heyecan Arayışları adlı tez araştırması adlı başvurunuz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 02.05.2018 tarih ve 2018/03 sayılı toplantısında görüşülmüş olup, araştırmanın etik yönden uygunluğuna karar verilmiştir.

Kurulumuzda alınan karar ekte gönderilmektedir.
Bilgilerinizi rica ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Muzaffer TEPEKAYA
Kurul Başkanı

Ek: 1-Nolu Karar (1 sayfa)

Adres: Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Yerleşkesi 45140 - Yunusemre/Manisa
Telefon:(0 236) 2011000 Faks:(0 236) 2372442
Elektronik Ağ:<http://www.cbu.edu.tr>

Bilgi İçin: Bülent Tokanlı
Unvan: Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK
KURULU KARARLARI

Toplantı Tarih	: 02.05.2018
Toplantı Sayısı	: 2018/ 03
Toplantıda Alınan	
Karar Sayısı	: 13

Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 02.05.2018 tarih ve saat 14:30'da Rektörlük Yönetim Kurulu Toplantı odasında toplanmış, aşağıdaki kararlar alınmıştır.

KARAR:

1- Üniversitemiz Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dr.Hamdi Alper GÜNGÖRMÜŞ'ün 05.04.2018 tarih ve E.17591 numarasıyla evrak kayda giren başvurusuyla incelenen "Üniversitemiz Spor Bilimleri Fakültesi Rekreasyon bölümü Yüksek lisans öğrencisi Saygın TARCAN'ın "Yelken ve Rüzgar Sörfü Yapan Bireylerin Serbest Zaman Motivasyonu ve Heyecan Arayışları" adlı araştırma dosyasının Etik yönden uygunluğuna,

Toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verildi.

(e-imzalıdır) Prof.Dr.Muzaffer TEPEKAYA Başkan		
(e-imzalıdır) Prof.Dr.Tuncer TAŞKIN Üye (Raporlu)	(e-imzalıdır) Prof.Dr.Halit EV Üye	(e-imzalıdır) Prof.Dr.Tülin CANBAY Üye (Başkan Yardımcısı)
(e-imzalıdır) Prof.Dr.Kenan ERDOĞAN Üye	(e-imzalıdır) Prof.Dr.Ali Rıza GÖKBUNAR Üye	(e-imzalıdır) Prof.Dr.Doğan UYSAL Üye

EK 2: Kişisel Bilgi Formu

Sayın Katılımcı,

Cevaplandıracağınız anket soruları, Yelken ve Rüzgâr Sörfü Yapan Bireylerde Heyecan Arayışı ve Serbest Zaman Motivasyonunu ölçmeye yöneliktir. Vereceğiniz yanıtlar sadece akademik bir çalışmada toplu olarak değerlendirilecek olup doğruluğu çalışmanın bilimselliğine katkı sağlayacaktır. İlginiz için teşekkür ederim.

Saygın TARCAN
Celal Bayar Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Rekreasyon Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

Kişisel Bilgi Formu

1-Cinsiyetiniz

Erkek () Kadın ()

2- Yaşınız:

3-Medeni Durumunuz

Bekâr () Evli ()

4-Eğitim Durumunuz

İlköğretim () Ortaöğretim () Lisans(Üniversite) () Lisansüstü ()

5-Refah Düzeyiniz

Düşük () Normal () Yüksek () Çok Yüksek ()

6-Branşınız

Yelken () Rüzgâr Sörfü ()

7- Kaç Yıldır Bu Branşla İlgileniyorsunuz:

8-Yelken/Rüzgâr Sörfü Beceri Seviyeniz

Başlangıç () Acemi () Orta Seviye () İleri Seviye ()
Uzman ()

9-Yılda Yelken / Rüzgâr Sörfü İçin Harcadığınız Gün Sayısı

<10 () 10 – 25 () 26 – 40 () >41 ()

10-Daha Önce Yelken / Rüzgâr Sörfü Yaptığınız Merkez/ler

Alaçatı () Kuşadası () Bodrum () Çanakkale () Akyaka () Seferihisar ()
Foça ()

Yurtdışı:

Diğer:

EK 3: Serbest Zaman Motivasyonu Ölçeği

SERBEST ZAMANA YÖNELİK TUTUMUNUZ

Boş zamanlarınızda en sık yaptığınız aktiviteleri (kitap okumak, dışarı çıkmak vb.) belirtiniz ve aşağıdaki sorulara cevap veriniz

Aşağıdaki ölçeği kullanarak, boş zamanlarınızda yaptığınız aktivitelere katılma nedeninize uygun seçeneği belirtiniz.

GENELLİKLE SERBEST ZAMAN AKTİVİTELERİNİZİ NEDEN YAPARSINIZ?	Hiç katılmıyorum	Biraz katılmıyorum		Kararsızım	Katılıyorum		Tamamen katılıyorum
1. Diğer işleri yapmaktan kurtulmak için	1	2	3	4	5	6	7
2. Yeni şeyleri öğrenmekten çok keyif aldığım ve doyum hissettiğim için	1	2	3	4	5	6	7
3. Daha sonraki yaşamımda kullanabileceğim sosyal, fiziksel veya zihinsel yetenekleri geliştirmenin iyi bir yolu olduğunu düşündüğüm için	1	2	3	4	5	6	7
4. Heyecan verici deneyimler yaşadığımı düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
5. Serbest zaman aktivitelerini neden yaptığımı bilmiyorum	1	2	3	4	5	6	7
6. Mücadele gerektiren ilginç şeylerin üstesinden gelmeye çalışmak doyum hissi veriyor	1	2	3	4	5	6	7
7. Serbest zamanımı doldurmak benim için çok önemlidir	1	2	3	4	5	6	7
8. Hiçbir iş yapmayan birisi gibi görünmek istemediğim için	1	2	3	4	5	6	7
9. Bana çekici gelen konular hakkında daha fazla bilgi edinmenin beni memnun etmesi	1	2	3	4	5	6	7
10. Kişisel düzeyde gelişim sağlamanın bir yolu olarak gördüğüm için	1	2	3	4	5	6	7
11. Bu tür aktiviteleri yaparken kendimi özgür hissettiğim için	1	2	3	4	5	6	7
12. Emin değilim ama; boş zaman aktivitelerinin bana uygun olmadığını düşünüyorum	1	2	3	4	5	6	7
13. İlginç aktiviteler yaparak kendimi geçtiğimi (aştığımı) hissediyorum	1	2	3	4	5	6	7
14. Hayatta mutlu olmak için serbest zaman aktivitelerine gerçekten ihtiyaç	1	2	3	4	5	6	7

duyulduğu için							
15. Bazen diğerleri tarafından takdir edilmemi sağladığı için	1	2	3	4	5	6	7
16. İlgimi çeken konuları derinliğine (daha iyi) anlamama imkan verdiği için	1	2	3	4	5	6	7
17. Diğer alanlarda benim için önemli olan becerileri kazanmanın bir yolu olarak gördüğüm için	1	2	3	4	5	6	7
18. Serbest zaman aktiviteleri beni gerçekten yüce/asil hissettirdiği için	1	2	3	4	5	6	7
19. Emin değilim ama; çok iyi yapabileceğim bir aktivitenin olmadığı gibi bir fikrim var	1	2	3	4	5	6	7
20. Mücadele gerektiren aktiviteleri yaparken kendimi geçtiğimi (aştığımı) hissettiğim için	1	2	3	4	5	6	7
21. Kendimi kesinlikle meşgul hissetmek istediğim için	1	2	3	4	5	6	7
22. Diğerlerine kendimin dinamik bir insan olduğumu göstermek için	1	2	3	4	5	6	7
23. İlginç alanları keşfetmeme izin verdiği için	1	2	3	4	5	6	7
24. Kendimin diğer yönlerini keşfetmenin bir yolunun da serbest zaman aktivitelerine katılmaktan geçtiğini düşündüğüm için	1	2	3	4	5	6	7
25. Tamamen rahatlama hissi verdiği için	1	2	3	4	5	6	7
26. Bilmiyorum ama; serbest zaman aktivitelerine katıldığım süreleri zamanımı boşa harcamış gibi düşünüyorum	1	2	3	4	5	6	7
27. Karışık aktiviteleri yapmaya çalışırken kendimi hoşnut hissediyorum	1	2	3	4	5	6	7
28. Serbest zamanlarımda kendimin kesinlikle iyi bir ruh halinde olmasını istediğim için	1	2	3	4	5	6	7

EK 4: Heyecan Arama Ölçeği

1.	(a)Sınırsız çılgınlıkların yaşandığı arkadaş toplantılarını severim. (b)Sohbetin iyi olduğu arkadaş toplantılarını tercih ederim.
2.	(a)İkinci, hatta üçüncü kez seyretmekten hoşlandığım sinema filmleri vardır. (b)Daha önce gördüğüm bir filmi seyretmeye tahammül edemem.
3.	(a)sık sık keşke bir dağcı olsam derim. (b)dağlara tırmanarak yaşamlarını riske atan insanları hiç anlamamışımdır.
4.	(a)Hiçbir vücut kokusunu sevmem. (b)Bazı ten kokularından hoşlanırım.
5.	(a)Hep aynı yüzleri görmek beni sıkır. (b)Her gün gördüğüm arkadaşlarımın tanıdık yüzleri beni rahatlatır.
6.	(a)Kaybolacağımı da bilsem yeni bir şehri tek başıma keşfetmekten hoşlanırım. (b)Bilmediğim bir şehirde rehberle dolaşmayı tercih ederim.
7.	(a)İnsanları sadece şaşırtmak veya üzme için bir şeyler yapan ve söyleyen kişilerden hoşlanmam. (b)Ne yapabileceğini ya da söyleyebileceğini tam olarak bildiğiniz bir kişi bence sıkıcıdır
8.	(a)Önceden olabilecekleri kestirebildiğim bir sinema filminden ya da tiyatro eserinden zevk almam (b)Önceden olabilecekleri kestirebildiğim bir sinema filmi ya da tiyatro eserini izlemekten sıkılmam
9.	(a)Esrar gibi uyuşturucu maddeleri denedim veya denemek isterim. (b)Asla uyuşturucu bir madde kullanmam.
10.	(a)Üzerimde tuhaf veya tehlikeli bir etki bırakacak bir ilaç kullanmak istemem. (b)Halusinasyon yaratacak yeni ilaçları denemek isterim.
11.	(a)Sağduyulu bir insan tehlikeli olabilecek etkinliklerden uzak durur. (b)Bazen bir tehlikeli olabilecek işler tapmaktan hoşlanırım.
12.	(a)Hiçbir sınırı olmayan ve cinsel açıdan özgür bir yaşam süren insanlardan hoşlanmam. (b)Hiçbir sınır tanımayan insanların arkadaşlıklarından zevk alırım.
13.	(a)Uyarıcı madde kullanma fikri beni rahatsız eder. (b)Bazen içki veya esrar gibi uyarıcı maddeler kullanırım.
14.	(a)Daha önce hiç tatmadığım yeni yiyecekleri denemekten zevk alırım. (b)Hayal kırıklığına uğrama ya da hoşnut olmama olasılığı nedeniyle hep bildiğim yemekleri ısmarlarım
15.	(a)Başkalarının tatilde veya evde kaydettikleri kendi video çekimlerini seyretmekten hoşlanırım. (b)Başkalarının tatilde veya evde kaydettikleri kendi video çekimleri beni çok sıkır.
16.	(a)Bir gün su kayağı yapmak isterim. (b)Su kayağı yapmak istemem.
17.	(a)Okyanusta sörf yapmak isterdim. (b)Okyanusta sörf yapmak istemem.
18.	(a)Daha önceden planlanmamış, ne zaman nereye gidileceği belli olmayan bir geziye çıkmaktan hoşlanırım. (b)Bir geziye çıkmadan önce nereye ne zaman gidileceğini çok iyi planlamaktan hoşlanırım.
19.	(a)Ayakları yere basan insanlarla arkadaşlık etmekten hoşlanırım. (b>Farklı yaşam süren sanatçılar ve punkçılar gibi aykırı insanlarla arkadaşlık etmekten hoşlanırım.
20.	(a)Uçak kullanmayı öğrenmek istemem. (b)Uçak kullanmayı öğrenmek isterim.
21.	(a)Denizin dibinde olmaksızın üstünde olmayı tercih ederim. (b)Tüpe denizin dibine dalmak isterim.

22.	(a)Eşcinsel bir insanla tanışmak isterim. (b)Eşcinsel olduğundan şüphelendiğim bir insandan uzak dururum.
23.	(a)Paraşütle atlamak isterim. (b)Bir uçaktan paraşütle veya paraşütsüz asla atlamak istemem.
24.	(a)Heyecan yaratacak şekilde önceden ne yapacağı belli olmayan insanlardan hoşlanırım. (b)Güvenilir ve önceden ne yapacağı kestirilebilen insanlardan hoşlanırım.
25.	(a)Sadece macera olsun diye yeni bir etkinliğe girmem (b)Biraz korkutucu, yasa dışı veya gelenek dışı olsa bile yeni ve heyecan verici deneyimlerimin olmasından hoşlanırım.
26.	(a)İyi bir resim özü anlaşılabilir olmasında, formunun simetrisinde ve renklerinin uyumunda yatar (b)Modern resmin alınlmamış şekilleri ve doğaya aykırı renkleri bana güzel gelir.
27.	(a)Alıştığım ev ortamında zaman geçirmekten hoşlanırım. (b)Evde belli bir süre zaman geçirmek zorunda kalırsam canım sıkılmaya başlar.
28.	(a)Tramplenden suya atlamak zevklidir. (b)Bir trampoline ayakta durmaya bile dayanmam.
29.	(a)Karşı cinsten fiziksel çekiciliği yüksek kişilerle çıkmaktan hoşlanırım. (b)Karşı cinsten benim değerlerimi paylaşan kişilerle çıkmaktan hoşlanırım.
30.	(a)Çok içen insanların çok gürültücü ve rahatsız edici davranabilmeleri nedeniyle bir partinin havası bozulabilir. (b)Herkesin içki bardağının dolu olmasını sağlamak iyi bir partinin anahtarıdır.
31.	(a)En kötü sosyal günah kötü davranmaktır. (b)En kötü sosyal günah sıkıcı olmaktır.
32.	(a)İnsanlar evlenmeden önce yeterince cinsel deneyime sahip olmalıdır. (b)İnsanların cinsel yaşama evlenerek başlamaları daha iyidir.
33.	(a)Çok param olsa bile jet sosyete yaşayan çılgın zenginlerle arkadaşlık etmezdim (b)Kendimi dünyada zevk peşinde koşan jet sosyeteden bir kişi olarak düşünebiliyorum.
34.	(a)Bazen diğer insanları aşağılasalar bile şakacı kişilerden hoşlanırım. (b)Diğer insanların duygularını incitme pahasına şaka yapan insanlardan hoşlanmam.
35.	(a)Sinema filmlerinde çok fazla cinsellik sergilendiğini düşünüyorum (b)Sinema filmlerinde cinselliğin sergilendiği sahnelerden hoşlanıyorum.
36.	(a)Birkaç bardak içkiden sonra kendimi daha rahat hissederim. (b)Kendini iyi hissetmek için içkiye gereksinim duyan bir insan sorunludur.
37.	(a)İnsanların bazı zevk, temizlik ve düzgünlük standartlarına göre giyinmeleri gerekir. (b)Bazen bıraktığı etki acayip olsa da insanlar bireysel zevklerine göre giyinmelidir.
38.	(a)Uzun bir deniz yolculuğuna ufak bir teknede çıkmak aptallıktır. (b)Uzun bir deniz yolculuğuna ufak ama güvenli bir tekneyle çıkmak isterim.
39.	(a)Sıkıcı ve renksiz insanlara hiç tahammül edemem. (b)Hemen hemen her konuştuğum insanda ilginç bir özellik bulabilirim.
40.	(a)Bir dağdan aşağıya kayarak inmek koltuk değnekleriyle dolaşmak için iyi bir başlangıçtır. (b)Bir dağdan çok hızlı bit şekilde kayarak inmenin çok heyecanlı olacağını düşünüyorum